

Önkormányzati

Hírlevél

A Belügyminisztérium elektronikus hírlevele az önkormányzati tisztviselők számára

2013. évi 3. szám

Tartalom

JOGSZABÁLYFIGYELŐ.....	2
Hazai jogszabályváltozások	2
JOGÉRTELMEZÉS ÉS JOGALKALMAZÁS	5
Az alapvető jogok biztosának jelentése	5
Az alapvető jogok biztosának jelentése a gyermekek jogainak védelmével kapcsolatban	5
A Kúria helyi önkormányzatokat érintő döntései.....	34
JELENTÉSEK, TÁJÉKOZTATÓK	37
Útmutató a települési bel-, és csapadékvíz elvezetési panaszok kezeléséhez	37
A kormány elfogadta a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiát	41
Hungarikum Bizottság.....	42
Várossá avatták a szabolcsi Ajakot	43
Társmisztériumok tájékoztatói és közleményei	43
Tájékoztató a nevelési-oktatási intézménybe járó gyermekek étkeztetéséről	43
Tájékoztató az általános iskolában tizenhat óra előtt megszervezett egyéb foglalkozás alóli felmentésről.....	45
Honlap a kormány levegőszennyezés-csökkentő programjáról	46
„Vizek házai” kulturális örökség napjai	47
A HELYI ÖNKORMÁNYZATOK PÁLYÁZATI LEHETŐSÉGEI	49
Hazai pályázati lehetőségek	49
Magyarországi Falumegújítási Díj 2013	49
Pályázat a Hungarikumok Népszerűsítésére.....	50
További hazai pályázati lehetőségek.....	50
Pályázati hírek	52
Nemzeti emlékhelyek felújításáról	52
Huszonkilenc kerületi projektet támogathat a főváros a Tér-Köz pályázaton.....	54
Szociális intézmények újultak meg a tiszafüredi kistérségben.....	54
4,7 milliárd forint értékben fejleszthetnek a szabolcsi települések	55
Kiadványajánló	56
Településfejlesztési Füzetek – Megjelent a szakmai sorozat 30. száma	56

JOGSZABÁLYFIGYELŐ**Hazai jogszabályváltozások****Belügyi ágazat**

A belügyminiszter 38/2013. (VII. 31.) BM rendelete a szerkezetátalakítási tartalék felhasználásának részletes szabályairól szóló 22/2013. (VI. 11.) BM rendelet módosításáról

Hatályba lépés	Magyar Közlönyben való megjelenés
2013. augusztus 1.	2013. évi 130. szám, 65210. oldal

A belügyminiszter 39/2013. (VII. 31.) BM rendelete a megyei önkormányzati tartalékról és a helyi önkormányzatok működőképessége megőrzését szolgáló 2013. évi kiegészítő támogatásáról

Hatályba lépés	Magyar Közlönyben való megjelenés
2013. augusztus 1.	2013. évi 130. szám, 65252. oldal

A belügyminiszter 41/2013. (VIII. 7.) BM rendelete a 2013. évi átmeneti ivóvízellátás biztosításával kapcsolatos költségek finanszírozásának támogatásáról

Hatályba lépés	Magyar Közlönyben való megjelenés
2013. augusztus 8.	2013. évi 132. szám, 65391. oldal

A belügyminiszter 50/2013. (VIII. 27.) BM rendelete „Itthon vagy – Magyarország, szeretlek” programsorozat támogatása felhasználásának részletes szabályairól

Hatályba lépés	Magyar Közlönyben való megjelenés
2013. augusztus 28.	2013. évi 140. szám, 66164. oldal

A belügyminiszter 51/2013. (IX. 10.) BM rendelete az „Itthon vagy – Magyarország, szeretlek” programsorozat támogatása felhasználásának részletes szabályairól szóló 50/2013. (VIII. 27.) BM rendelet módosításáról

Hatályba lépés	Magyar Közlönyben való megjelenés
2013. szeptember 11.	2013. évi 147. szám, 66643. oldal

2013. évi CXXXVIII. törvény a temetőkről és a temetkezésről szóló 1999. évi XLIII. törvényt módosításáról	
Hatályba lépés	Magyar Közlönyben való megjelenés
2013. november 1. és további időpontok	2013. évi 152. szám, 66906. oldal

Igazságügyi ágazat

A közigazgatási és igazságügyi miniszter 19/2013. (VII. 23.) KIM rendelete a Budapest főváros közigazgatási területével összefüggő egyes miniszteri rendeletek módosításáról	
Hatályba lépés	Magyar Közlönyben való megjelenés
2013. július 24.	2013. évi 125. szám, 64753. oldal

Környezetvédelmi ágazat

A Kormány 292/2013. (VII. 26.) Korm. rendelete a nem rendszeres hulladékszállítás szabályairól és az ennek során eljáró állami szervek kijelöléséről	
Hatályba lépés	Magyar Közlönyben való megjelenés
2013. július 27.	2013. évi 128. szám, 64933. oldal

A Kormány 310/2013. (VIII. 16.) Korm. rendelete a hulladékgazdálkodási tervekre és a megelőzési programokra vonatkozó részletes szabályokról	
Hatályba lépés	Magyar Közlönyben való megjelenés
2013. augusztus 24.	2013. évi 137. szám, 65975. oldal

A Kormány 317/2013. (VIII. 28.) Korm. rendelete a közszolgáltató kiválasztásáról és a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződésről	
Hatályba lépés	Magyar Közlönyben való megjelenés
2013. szeptember 5.	2013. évi 141. szám, 66305. oldal

Közlekedési, hírközlési, vízügyi ágazat

A Kormány 280/2013. (VII. 24.) Korm. rendelete egyes közúti közlekedési tárgyú kormányrendeletek módosításáról	
Hatályba lépés	Magyar Közlönyben való megjelenés
2013. július 25. és további időpontok	2013. évi 126. szám, 64790. oldal

Kulturális ágazat

Az emberi erőforrások minisztere 60/2013. (VIII. 9.) EMMI rendelete az „art” mozihálózat digitális fejlesztésének 2013. évi támogatásáról	
Hatályba lépés	Magyar Közlönyben való megjelenés
2013. augusztus 12.	2013. évi 133. szám, 65586. oldal

Pénzügyi ágazat

A Kormány 307/2013. (VIII. 14.) Korm. rendelete az államháztartás szabályozásával összefüggő egyes rendeletek módosításáról	
Hatályba lépés	Magyar Közlönyben való megjelenés
2013. augusztus 19. és 2014. január 1.	2013. évi 135. szám, 65812. oldal

A nemzetgazdasági miniszter 36/2013. (IX. 13.) NGM rendelete az államháztartás számvitelének 2014. évi megváltozásával kapcsolatos feladatokról	
Hatályba lépés	Magyar Közlönyben való megjelenés
2013. szeptember 14.	2013. évi 149. szám, 66743. oldal

A nemzetgazdasági miniszter 38/2013. (IX. 19.) NGM rendelete az államháztartásban felmerülő egyes gyakoribb gazdasági események kötelező elszámolási módjáról	
Hatályba lépés	Magyar Közlönyben való megjelenés
2014. január 1.	2013. évi 152. szám, 67073. oldal

A Kormány 342/2013. (IX. 25.) Korm. rendelete a vis maior támogatás felhasználásának részletes szabályairól szóló 9/2011. (II. 15.) Korm. rendelet módosításáról	
Hatályba lépés	Magyar Közlönyben való megjelenés
2013. szeptember 26.	2013. évi 157. szám, 67719. oldal

Lezárva: 2013. szeptember 30.

Összeállította: BM Önkormányzati Feladatok Főosztálya

Az alapvető jogok biztosának jelentése**Az alapvető jogok biztosának jelentése a gyermekek jogainak védelmével kapcsolatban**

(AJB-677/2013. számú ügyben – Kapcsolódó ügy: AJB-6555/2012.)

Az eljárás megindítása

Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény az ombudsman elsődlegesen kiemelt feladatává teszi a gyermekek jogainak védelmét. E teendőt speciális gyermekjogi projekt keretében látom el. 2013-ban a gyermekjogi munkám középpontjába az egészséges környezethez való jog egyes kérdéseinek vizsgálatát állítottam, mellyel összefüggésben – hivatalból – több vizsgálatot is indítottam.

Az 1989-ben elfogadott ENSZ Gyermek jogairól szóló Egyezmény alapján a részes államok erőfeszítéseket tesznek a gyermekek lehető legjobb egészségi állapothoz való jogának teljes körű megvalósítása biztosítására, és intézkedéseket tesznek – többek között – az ivóvíz szolgáltatással összefüggésben is. A víz az emberi élet nélkülözhetetlen feltétele. A gyermekek jogainak védelmére vonatkozó fokozott állami felelősségvállalásra tekintettel – hivatalból – vizsgálatot folytattam „*Tud-e inni a gyerek csapvizet, ha szomjas?*” címmel, melynek keretében az egészséges ivóvízhez való hozzáférés biztosításának egyes kérdéseit tanulmányoztam. A vizsgálat aktualitását alátámasztotta az is, hogy Magyarország 2013 októberében nemzetközi víz konferenciát szervez, továbbá 2012. december 25-től kezdődően, az emberi fogyasztásra szánt víz minőségéről szóló, 1998. november 3-i 98/83/EK tanácsi irányelv alapján az ott meghatározott vízminőségi követelményeket – az arzén, bór, fluorid tekintetében is – a teljes népesség vonatkozásában kell teljesíteni. Az ivóvízhez való jog kapcsán nem lehet különbséget tenni a gyermekek és felnőttek között, hiszen például ha az ivóvíz minősége nem felel meg az előírt határértéknek, az egyformán érinti a teljes lakosságot. Nem lehet figyelmen kívül hagyni azonban, hogy a *várandósokra és a kisgyermekekre a víz egyes komponensei nagyobb egészségügyi kockázatot jelentenek, vagyis vannak olyan kérdések, amelyekben ők egy kiszolgáltatottabb csoportba tartoznak.* A gyermekjogi projekt keretében, az AJB-1356/2013. ügyszámon a gyermekek egészséges életkedzésének egyes kérdéseivel, jelen vizsgálatban pedig az uniós CEHAPE programban is (Az Európai cselekvési terv a környezetért és a gyermekek egészségéért (CEHAPE) program (Children Environment and Health Action Plan for Europe). http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0006/78639/E83338.pdf. A 2004-ben Budapesten rendezett, IV. Környezetvédelmi és egészségügy miniszteri konferencián részt vevő európai miniszterek elfogadták az CEHAPE programot, amely azokkal a környezeti kockázati tényezőkkel foglalkozik, melyek a legnagyobb hatással vannak a gyermekek egészségére.) vállalt egészséges ivóvízhez való hozzájutás biztosításával foglalkoztam, külön figyelmet szentelve a *várandósokra és a kisgyermekekre.*

A vizsgálat elsődleges célja – a leírtakra is figyelemmel – annak feltárása volt, hogy *a testi és lelki egészséghez való jogon belül, a külön is nevesített ivóvízhez való hozzáférés biztosítása, mint alapvető jog érvényesülését* hogyan befolyásolja az Ivóvízminőség-javító Program (Program) végrehajtása. A vizsgálat azt is igyekezett feltárni, hogy történtek-e intézkedések egyrészt a vízellátó rendszerek műszaki karbantartására, másrészt *annak a lakosság csoportjának a beazonosítására, aki vonatkozásában sérül(het) az egészséges ivóvízhez jutás egyenlő esélye.* A vizsgálat tárgyát képezte az is, hogy a 2013. január 1-je óta átmeneti vízellátásban részesülő települések hogyan biztosítják az egészséges ivóvízhez való hozzáférést, illetve a Magyar Honvédség közreműködését a vízostásban.

A vizsgálatom eredményes befejezése érdekében, az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 21. § (1) bekezdés a) pontja alapján megkerestem a Belügyminisztériumot, az Emberi Erőforrások Minisztériumát, a Honvédelmi Minisztériumot, a Nemzeti Fejlesztési Minisztériumot és a Vidékfejlesztési Minisztériumot. Az Ajbt. 26. § (2) bekezdése alapján pedig tájékoztatást kértem a témakörben érintett Magyar Víziközmű Szövetségtől.

Érintett alapvető jogok

- *egészséghez való jog* (Alaptörvény XX. cikk: „(1) Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez. (2) Az (1) bekezdés szerinti jog érvényesülését Magyarország [...] az ivóvízhez való hozzáférés biztosításával, [...] a környezet védelmének biztosításával segíti elő.”)
- *az egészséges környezethez való jog* (Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdés: „Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.”)
- *a jogállamiság elvéből következő jogbiztonság követelménye* (Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés „Magyarország független, demokratikus jogállam.”)
- *a gyermek védelemhez és gondoskodáshoz való joga* (Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés: „Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz.”)
- *nemzet közös öröksége* (Alaptörvény P) cikk: „A természeti erőforrások, különösen a [...] vízkészlet, [...] a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége.”)

Alkalmazott jogszabályok

- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25., a továbbiakban: Alaptörvény)
- 1991. évi LXIV. törvény, a Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről (a továbbiakban: Gyermekekjogi Egyezmény)
- a Tanács 1998. november 3-i 98/83/EK Irányelve, az emberi fogyasztásra szánt víz minőségéről (a továbbiakban: 98/83/EK Irányelv)
- a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Vgtv.)
- a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvt.)
- az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Közösséget létrehozó szerződés módosításáról szóló lisszaboni szerződés kihirdetéséről szóló 2007. évi CLXVIII. törvény (a továbbiakban: lisszaboni szerződés kihirdetéséről szóló törvény)
- a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény (a továbbiakban: 2011. évi CXCVI. törvény)
- a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény (a továbbiakban: Vkszt.)
- az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről szóló 201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet)
- a határokat átlépő vízfolyások és nemzetközi tavak védelmére és használatára vonatkozó, Helsinkiben, 1992. március 17-én aláírt egyezményhez kapcsolódó Víz és Egészség Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 213/2005. (X. 5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Víz és Egészség Jegyzőkönyv)
- a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 58/2013. (II. 27.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 58/2013. (II. 27.) Korm. rendelet)

- a 2003-2008. közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programról szóló 132/2003. (XII. 11.) OGY határozat (a továbbiakban: NKP II)
- a 2009-2014 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programról szóló 96/2009. (XII. 9.) OGY határozat (a továbbiakban: NKP III)
- az Új Magyarország Fejlesztési Terv elfogadásáról szóló 1103/2006. (X. 30.) Korm. határozat (a továbbiakban: 1103/2006. (X. 30.) Korm. határozat)
- a Nemzeti Éghajlatváltozási Programról szóló 1005/2010. (I. 21.) Korm. határozat (a továbbiakban: 1005/2010. (I. 21.) Korm. határozat)
- a Nemzeti Környezettechnológiai Innovációs Stratégiáról szóló 1307/2011. (IX. 6.) Korm. határozat (a továbbiakban: 1307/2011. (IX. 6.) Korm. határozat) az Ivóvízminőség-javító Program felgyorsításáról szóló 1224/2011. (VI. 29.) Korm. határozat (továbbiakban: 1224/2011. (VI. 29.) Korm. határozat)
- az Államreform Operatív Program 2011-2013. időszakra szóló akciótervének megállapításáról, továbbá az Államreform Operatív Program és az Elektronikus Közigazgatás Operatív Program keretében egyes kiemelt projektjavaslatok akciótervi nevesítéséről szóló 1136/2012. (V.3.) Korm. határozat (továbbiakban: 1136/2012. (V.3.) Korm. határozat)
- az egészséges ivóvíz biztosításához szükséges intézkedésekről szóló 1379/2012. (IX. 20.) Korm. határozat (továbbiakban: 1379/2012. (IX. 20.) Korm. határozat)
- Magyarország vízgyűjtő-gazdálkodási tervéről szóló 1042/2012. (II. 23.) Korm. határozat (továbbiakban: vízgyűjtő-gazdálkodási terv)

A megállapított tényállás

Vizsgálatom során alapvetően a 2009-2014 évek közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programot (NKP III) tekintetem kiindulási alapnak. Az NKP III megfogalmazása szerint Magyarország településeinek közműves vízellátása mennyiségi szempontból alapvetően rendezettnek tekinthető. Az ország minden települése rendelkezik közüzemi vízművel. A lakások több mint 94%-a csatlakozik a vezetékhálózatra, a lakosság további 4-5%-a 150 m-en belül elérhető közkifolyón keresztül vételezhet hálózati vizet. Az ellátási hiányosságok a lakosság 1-2%-át érintik, főként azokat, akik a különálló belterületi településrészekre vagy a települések külterületi részén laknak.

Ugyancsak az NKP III szerint az elmúlt években a hangsúly a szolgáltatott ivóvíz minőségével, az ellátás biztonságával kapcsolatos kérdésekre helyeződött. További fejlesztésre elsősorban vízbiztonsági-vízminőségi téren van szükség és lehetőség. A szolgáltatott ivóvíz minőségének javítását, a kiemelt vízszennyezők koncentrációjának csökkentését (arzen, bór, nitrit, fluorid, ammónium) az Ivóvízminőség-javító Program (Program) végrehajtása biztosítja. A közüzemi vízművek által szolgáltatott víz minősége az ország lakosságának 30%-ára kiterjedően néhány paraméter tekintetében nem felel meg az uniós és a hazai előírásoknak. A Csatlakozási Szerződésben Magyarország vállalta, hogy 2006-ra és 2009-re biztosítja a 98/83/EK Irányelvben megállapított határértékek szerinti vízminőséget, a Program végrehajtása azonban lassabban haladt a szükségesnél. A vízellátó rendszerek műszaki karbantartásának elmaradása a szolgáltatott ivóvíz mikrobiológiai és/vagy kémiai szennyeződését, ezzel a fogyasztói kockázatok növekedését okozhatja. Az elosztóhálózatok rendszeres karbantartásának, felújításának elmaradása a szolgáltatás biztonságát is veszélyeztetheti.

Az NKP III célként fogalmazza meg – többek között – a lakosság számára az egészséges ivóvízhez való hozzáférés egyenlő esélyű biztosítását. Ezzel kapcsolatban a Kormány részére feladatként tűzi ki az egyenlő esély hiányával érintett lakosságcsoportok azonosítását, és az

ehhez vezető okok felmérését, illetve az esélyek helyreállítását elősegítő, megfelelő szociális és műszaki rendszer kidolgozását. Az NKP III feladatként határozza meg a Kormány részére a Program végrehajtásával kapcsolatban annak szakmai és anyagi támogatását, az ivóvízellátórendszerek átfogó felülvizsgálatának és felújításának támogatását, az önkormányzatok részére pedig az ivóvízminőség-javítás előkészítését és a szükséges beruházások megvalósítását, a fogyasztói igények időszakos felülvizsgálatát, a szükséges hálózatbővítés kivitelezését, végül az átmeneti ivóvízellátás feltételeinek biztosítását.

1. Az Ivóvízminőség-javító Program végrehajtása tekintetében

A Belügyminisztérium válaszából – A 201/2001. (X. 25.) Korm. rendelettel a hazai joganyagba átültetett 98/83/EK Irányelv határozza meg azokat a vízminőségre vonatkozó határértékeket, amelyeknek az emberi fogyasztásra szánt víznek meg kell felelnie. *A vizeinkben jelen lévő, a határértéket meghaladó geológiai eredetű komponensek közül egészségügyi hatásait tekintve közvetlen egészségügyi kockázatot az arzén, bór, fluorid jelenléte okozza.* Ilyen víz elsősorban hazánk alföldi részén, a Dél-Dunántúlon, és kisebb számban egyéb területeken fordul elő. Hazánkban az ammónium-ion jelenléte a hálózati oxidációs folyamatok miatt kockázatos (nitrit, nitrát képződhet), ezért az EU-s csatlakozási tárgyalások során ez a komponens is az eltávolítandó kémiai anyagok sorába került. A Kormány 2001-ben indította el a szóban forgó Programot annak érdekében, hogy a felszín alatti vízkészletben megtalálható, határértéket meghaladó komponensek eltávolításra kerüljenek. Az uniós előírások szerint az egészséget nem veszélyeztető ivóvizet a fogyasztói helyeken, vagyis a fogyasztói csapnál kell biztosítani. A csatlakozási szerződésben két ún. derogációs határidő került megállapításra: 2006. december 25. a bór, fluorid, nitrit jelenléte miatt, és 2009. december 25. az arzén miatt. (A Program megoldásához hazai források nem, illetve csak szűkös keretben álltak rendelkezésre, így a fejlesztések uniós társfinanszírozással valósultak meg. 2004-2006 évi Nemzeti Fejlesztési Terv alapján Környezetvédelem és Infrastruktúra Operatív Program biztosította a forrásokat. Ennek keretében 29 településen 57 ezer lakost érintően valósult meg beruházás, a projektek összköltsége közel 3 milliárd forint volt. 2007. évtől az uniós fejlesztési források a Környezet és Energia Operatív Program keretében állnak rendelkezésre. A Kormány által elfogadott 2011-2013. évi akcióterv szerint ezen időszakban ivóvízminőség-javításra 141,17 milliárd forint uniós forrás áll rendelkezésre. *Ez a forrás a hazai önerő alap támogatásával együtt biztosítja az összes szükséges forrást valamennyi település pályázatának megvalósításához.*) A bór, fluorid, nitrit határértékek tekintetében Magyarország 2006 októberében tájékoztatta az Európai Bizottságot a 2006. december 25-t követő három éves időszakra szóló átmeneti eltérésről. A Bizottság végleges választ a bejelentésre nem adott, így az átmeneti határértékek 2009. december 25-ig fennmaradtak. Magyarország 2009 szeptemberében újabb halasztási kérelmet nyújtott be 397 település vonatkozásában, kérve 2012. december 25-ig az arzén, bór, fluorid határértékek tekintetében az átmeneti eltérés lehetőségét. A kérelem a nitritre már nem terjedt ki, mivel az Európai Bizottság 2006-ban ideiglenes álláspontjában kifejtette, hogy a nitrit vonatkozásában az átmeneti eltérést nem tudja elfogadni. 2010. év folyamán Magyarországnak két kiegészítő tájékoztatása volt, majd – az Európai Bizottsággal történt technikai konzultációt követően – 2011. november 10-én hazánk konszolidált kérelmet terjesztett elő annak érdekében, hogy fenntarthassa a határértékektől való eltérést. Az Európai Bizottság 2012. május 30-i C(2012) 3686 határozata értelmében 2012. december 25-ig átmeneti mentességben részesült országunk, de ezt követően nem engedélyezhető eltérés. *Tehát azokon a településeken, ahol a határidő lejártát követően nem teljesülnek a vízminőségi határértékek, átmeneti ivóvízellátásról kell gondoskodni.*

A 1224/2011. (VI. 29.) Korm. határozat:

A KEOP végrehajtásának lassú üteme miatt a pályázati eljárások egyszerűsítésére és felgyorsítására szolgáló intézkedéseket kért a Kormány az érintett miniszterektől. Ennek

érdekében a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium biztosította, hogy a derogációval érintett települések a fejlesztések előkészítésére – támogatási okirat aláírásával – azonnali forráshoz jussanak. A KEOP-ban biztosított támogatás feletti önerő előteremtése érdekében az EU önerő alapból teljes mértékű finanszírozást is biztosították 2011-ben. Az önkormányzatok sikeresen pályáztak erre a finanszírozásra, de a megvalósítási folyamat sok esetben továbbra sem haladt. Ennek oka, hogy a beruházó önkormányzatok nem rendelkeztek anyagi forrással. Erre figyelemmel jogszabály módosítás lehetővé tette, hogy az önerő alapból származó támogatások előfinanszírozási rendszerben lekérhetőek legyenek. A kormányhatározatban előírtak alapján a megyei kormányhivatalok közreműködésével folytatott projektgenerálási tevékenység eredményeként az arzén, bór, fluorid érintettségű valamennyi település 2012. év végéig beadta pályázatát a fejlesztések előkészítésére.

Az Európai Bizottság C(2012) 3686 határozat:

A C(2012) 3686 határozatot követően a Kormány többször tárgyalta a Program felgyorsításának helyzetét, és vizsgálta az átmeneti ivóvízellátás biztosításának lehetőségeit. A 2012. július 4-i kormányülésen döntött arról, hogy fel kell mérni az egyes ivóvízminőség-javítását szolgáló projektek helyzetét, az átmeneti ivóvízellátás feltételrendszerét, és javaslatot kell tenni az egyes beruházások megvalósításának állam általi átvételére. A kérdéssel összefüggésben több kormányhatározat is született (1379/2012. (IX. 20.) számú, 1380/2012. (IX. 20.) számú, 1384/2012. (IX. 20.) számú, 1592/2012. (XII. 17.) számú kormányhatározatok).

A 1136/2012. (V.3.) Korm. határozat:

A Kormány megállapította az Államreform Operatív Program 2011-2013 időszakra szóló akciótervét, melynek keretében nevesítette az „Önkormányzati fejlesztések nyomon követése” kiemelt projektet. A projekt felelőse a Belügyminisztérium. Az EU tagsággal összefüggésben vállalt kötelezettségek (ivóvíz, szennyvíz, hulladékkezelés, energiahatékonyság, stb.) megvalósulásának vizsgálata kulcsfontosságú, hiszen a kötelezettségek nem teljesítése esetén bírság szabható ki, és az uniós támogatások egy részétől is eleshet hazánk. 2012. július 15-vel a Belügyminisztérium létrehozta az Önkormányzati Koordinációs Irodát, amely a projektek előrehaladását követi nyomon. Az iroda feladatai közé tartozik a derogációs kötelezettségek teljesítésének nyomon követése, vagyis a koordináció ellátása az átmeneti ivóvízellátást végző szervezetek, az ezt ellenőrző hatóságok és a projekt megvalósítói között. Feladata továbbá, hogy azokon a településeken, ahol a lajtos kocsit felváltja a konténeres szűrőberendezés telepítése, felmérje, hogy ezt követően az intézmények ivóvíz ellátása milyen módon biztosítható.

A 1379/2012. (IX. 20.) Korm. határozat:

Az e határozatban megfogalmazott komplex intézkedés csomag eredményeképpen 348 településből, ahol KEOP projekt van folyamatban, 2013-ban várhatóan 35 településen lezárul a projekt. A Belügyminisztérium által biztosított vissza nem térítendő támogatásban – az ideiglenes műszaki megoldások finanszírozására – 57 település részesült (melyből 43 településen 2012 december végétől, és 13 településen 2013. január 28-tól biztosított a megfelelő minőségű ivóvíz). Egy településen KEOP pályázaton kívül valósul meg kiegészítő beruházás bór határérték túllépés megszüntetése érdekében. A Honvédelmi Minisztérium pedig a rendelkezésére álló lajtos kocsikkal megkezdte az ivóvízellátást azokon a településeken, ahol más megoldás nem valósult meg. Az ivóvíz-minőségének javításához a szükséges fejlesztések forrása a KEOP keretében rendelkezésre állnak. Az Európai Bizottság C(2012) 3686 határozatában érintett 365 település megkezdte a szükséges intézkedéseket a Program megvalósítására, 19 település esetében a Program lezárult, 346 település esetében

folyamatban van (ez utóbbiból 36 település a Békés Megyei Ivóvízminőség-javító programba tartozik.). A Kormány és az önkormányzatok erőfeszítéseinek köszönhetően 2013 januárjára egészséges ivóvízzel ellátatlan település nem maradt.

Az Emberi Erőforrások Minisztériumának válaszából – Magyarország legnagyobb részén az egészséges ivóvízhez jutás mindenki számára biztosított. Vannak olyan területek, ahol egyes geológiai forrásból eredő kémiai vízszennyezők (arzén, ammonium, bór, fluorid) meghaladják az 98/83/EK Irányelvben megállapított határértékeket. Az arzén, a bór és a fluorid határérték feletti koncentráció egészségkárosító hatású lehet, amely a kisgyermekekre és várandósokra fokozottan veszélyes. Azok a települések, ahol 2012. december 25-t követően sem teljesülnek az előírt határértékek, a Programban pályáztak. A beruházások befejezésének dátuma várhatóan 2015. június 30.

A Vidékfejlesztési Minisztérium válaszából – A miniszter szintén tájékoztatott arról, hogy a Program célja Magyarország lakosságának egészséges ivóvízzel történő ellátása az öt kiemelt paraméter (arzén, bór, fluorid, nitrit és ammónium-ion) tekintetében. A Program végrehajtása 2001. év óta tart és jelenleg is folyamatban van. A fő akcióterületek a Dél-Alföldi régió, az Észak-Alföldi régió és a Dél-Dunántúli régió, azonban elszórtan az ország teljes területén találhatóak a Programban érintett települések. Kiemelést érdemel az Észak-Alföldi régió, ahol 2004. évben indult az I. ütem előkészítése, azaz a Kohéziós Alaphoz benyújtandó pályázat elkészítése. A projekt teljes költségvetése bruttó 25 583 762 euró, kb. 6,5 milliárd forint (2004-ben, 251 Ft/euró árfolyammal számolva). Ez az I. ütem 41 települést érint, a beruházások megvalósultak. Az Észak-Alföldi régió II. üteme, valamint a Dél-Alföldi régió projekt-előkészítése tekintetében jelentős előrelépést jelentett 2005. évben a Kormány által elfogadott, és a 2007. évi kezdésre ütemezett nagyprojektek előkészítésének költségvetési támogatásáról szóló 1067/2005. (VI. 30.) Korm. határozat. Ez az Észak- és Dél-Alföldi régió esetében összességében 2 274 millió HUF vissza nem térítendő állami támogatást nyújtott a forráshiánnyal küzdő érintett önkormányzatok számára a projektek előkészítéséhez. (A Környezet és Energia Operatív Programban a 2009. március 12-től érvényes pályázati útmutató szerint a támogatható tevékenységek a következők: vízkezelési technológia alkalmazása, más vízbázisra áttérés, csatlakozás másik vízellátó rendszerhez, térségi rendszer kialakítása vonatkozásában. Az ivóvízhálózat rekonstrukciója vonatkozásában: a meglévő ivóvízhálózat rekonstrukciója olyan mértékben képezheti a beruházások részét, amely szükséges ahhoz, hogy az ivóvíz-minőség javítását közvetlenül szolgáló beavatkozások eredményessége a beruházás megvalósulása után és hosszú távon is biztosított legyen. A rekonstrukció költsége nem haladhatja meg az elszámolható költségek 20 %-át. Az eddig el nem látott területek közül a támogatásra jogosult települések különálló belterületi település-részei, belterületeinek peremi részei, külterületeinek nem szórányszerűen lakott helyei, külterületein lévő közintézmények – szociális- és gyógyintézmények - bekapcsolása az ivóvízellátásba, de csak abban az esetben, ha annak gazdaságos kiépíthetőségét és üzemeltethetőségét igazolják. A támogatható szakmai tevékenységekhez kapcsolódóan elszámolható az alábbi kiegészítő tevékenységek költsége: hálózattisztítás szivacs dugós technológiával, vízbiztonsági terv készítése.)

A Program végrehajtásának ütemezését több alkalommal felül kellett vizsgálni, melynek számos oka volt, amelyek között kiemelendő, hogy a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 8. § (4) bekezdése alapján a lakosság egészséges ivóvízzel való ellátásáért felelős települési önkormányzatok motiváltsága nem volt kellően nagy a pályázatok benyújtásához - többek között - a benyújtáshoz és a projektek megvalósításához szükséges önerő mértéke miatt. A jellemzően forráshiányos, sok esetben hitelképtelen önkormányzatok pedig nem találtak lehetőséget a projekt megvalósításához szükséges önerő biztosítására. A jogszabályi környezet folyamatosan biztosította a lehetőséget a Program előrehaladásához, azonban annak végrehajtása elsősorban gazdasági, valamint a Program végrehajtását követően bekövetkező életminőség-javulásra vonatkozó ismeretek hiánya miatt haladt az előre

meghatározottnál lassabb ütemben. A gátló okok megszüntetésére a Kormány - többek között - megalkotta az 1067/2005. (VI. 30.) Korm. határozatot, mellyel a leginkább érintett két régióban átvállalta a projektek előkészítésének költségét és feladatait, a VM jogelődjének szakmai alkalmazottai rendszeresen tájékoztató előadásokat tartottak az ország érintett régióiban és felhívták a figyelmet az Unió által előírt kötelezettségre és a teljesítés érdekében szükséges és lehetséges megoldás alternatív műszaki és gazdasági lehetőségeire. A miniszter válaszában felhívta arra a figyelmet, hogy a Programban való részvétel az önkormányzatok számára nem kötelezettség, hanem lehetőség, mivel az ellátásért való felelősségük körében akár önerőből, a pályázati lehetőség nélkül is megoldhatják a fennálló kötelezettséget, amelyre az országban több példa is van.

A Magyar Víziközmű Szövetség válaszából – A Program a 201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet hatályba lépésével indult, amely tartalmazza a vízminőség-javításra kötelezett települések listáját. (A 201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet 6. számú mellékletét hatályon kívül helyezte az egyes egészségügyi tárgyú kormányrendeletek módosításáról szóló 22/2013. (II. 1.) Korm. rendelet.) A Belügyminisztérium Önkormányzati Koordinációs Iroda egyik feladata annak felmérése, hogy miért haladt a tervezettnél lassabban a Program végrehajtása. Víziközmű üzemeltetői szempontból több tényező késleltette a Program végrehajtását. Például: az ország nem rendelkezett a Program végrehajtására vonatkozó stratégiával. A kormányzat EU felé tett kötelezettségvállalását az önkormányzatok többsége nem érezte a magáénak. A Projekt megvalósításához szükséges önerő hiányára hivatkozva néhány település még a központilag irányított Észak és Dél-alföldi Projektbe sem lépett be, vagy kilépett abból. Több település is kimaradt a Programból, és nem születtek optimális műszaki megoldások. A közbeszerzési eljárások bonyolultsága is nehézségeket okozott.

2. Az átmeneti ivóvízellátás feltételeinek biztosítása

A Belügyminisztérium álláspontja – Az átmeneti ivóvízellátás jelenleg az arzén, bór és fluorid tekintetében merült fel, azokon a településeken, ahol a koncentráció 2012. december 25-t követően meghaladja a határértéket. Azokon a településeken, ahol a Program még folyamatban van, átmeneti megoldások valamelyikével biztosítják a lakosság ivóvízzel való ellátását. Egyes településeken – 2013. januári adat szerint 165 településen – lehetőség volt arra, hogy üzemeltetői átmeneti beavatkozás kikényszerítésével határérték alá csökkentsék a koncentrációt. Ott, ahol erre nem volt lehetőség, átmeneti ivóvízellátás keretében kerül sor az egészséges ivóvízhez való hozzáférés biztosítására. Ez történhet a Honvédelmi Minisztérium konténeres szűrőberendezésének a telepítésével, vagy közösségi vezetékes ivóvízvételi hely kialakításával. A települések vagy önerőből, vagy egyedi fejlesztés útján, esetleg a honvédség segítségével oldották meg az átmeneti ivóvízellátást. Az átmeneti ivóvízellátás módjai a következők: helyi egyedi fejlesztés a vízmű segítségével (pl. az arzénos kút kizárása az ivóvíztermelésből), egyedi támogatással megvalósult fejlesztés (1380/2012. (IX. 20.) 1592/2012. (XII. 17.) kormányhatározatok), palackos, zacskós víz, szolgáltató által lajtos kocsival szállított víz.

Az átmeneti ivóvízellátás 2013. januárban az alábbiak szerint alakult:

Ellátási mód	Település (db)	Lakosságszám (fő)
Egyedi támogatás	57	71.678
Palackos/zacskós víz	13	43.903
Szolgáltató lajtos kocsival	20	12.737
Szolgáltató önálló fejlesztése	108	366.668
HM lajtos kocsival	148	348.884
Lezárt projekt	19	44.603

Az 1379/2012. (IX. 20.) Korm. határozat szerint a lajtos kocsikkal történő átmeneti ivóvízellátásra 150 millió forintot, a konténerbe telepített szűrőberendezésre 2.850 millió forintot biztosított a Kormány a Honvédelmi Minisztérium részére. A Kormány a 1380/2012. (IX. 20.) Korm. határozattal 44 önkormányzatnak 373.700.000,- Ft vissza nem térítendő támogatást nyújtott. Összesen 294.825.500. forintot használtak fel, amelyből 2012. december végére 43, 2013. január végére 14 településen szűnt meg a károsanyag-tartalom a szolgáltatott ivóvízben. Az önkormányzatok folyamatosan eleget tesznek ivóvíz-ellátási kötelezettségüknek.

Az Emberi Erőforrások Minisztériumának álláspontja – Az átmeneti ivóvízellátásnak 2015. június 30-ig kell rendelkezésre állnia, tekintettel a Program befejezésének várható időpontjára. Az átmeneti ivóvízellátás elrendelésére a megyei kormányhivatal népegészségügyi szakigazgatási szervei, és a járási hivatalok népegészségügyi intézetei jogosultak. A kivitelezés módját, vagyis az átmeneti ivóvízellátás formájáról a víziközmű szolgáltató dönt.

Az érintett szaktárcák összehangolt intézkedéssel elérték, hogy – a víztisztító technológia végleges vagy átmeneti módosításával, vagy átmeneti vízellátás keretében – valamennyi, a mentességi kérelemben szereplő településen rendelkezésre álljon az egészséges ivóvíz. Az átmeneti ivóvízellátás elrendelése – néhány település kivételével – megtörtént. Az átmeneti vízellátás biztosításáról és eredményeiről az érintett tárcák közreműködésével a Belügyminisztérium Önkormányzati Koordinációs Iroda készített jelentést az Európai Bizottság részére.

Az átmeneti vízellátás költségigényét az alkalmazott mód határozza meg. A 201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet 6. § (9) és (9a) bekezdése (201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet „(8) Ha a (4) bekezdés szerint a víz ivásra, főzésre való felhasználását meg kell tiltani, az üzemeltető köteles az érintettek számára 3 liter/fő/nap ivóvizet biztosítani. Az ivóvizet az érintettek számára - a helyi földrajzi sajátosságokra is figyelemmel - az érintett lakóépületekből megközelíthető helyen, az érintett lakosok számára reálisan elérhető távolságban kell biztosítani. (9) A (8) bekezdés szerinti vízszolgáltatás költségét a települési önkormányzat viseli, amennyiben az (5) bekezdés szerinti intézkedésre nem az üzemeltető jogellenes magatartása következtében került sor. (9a) A (9) bekezdésben foglaltaktól eltérően, amennyiben az arra kötelezett az átmeneti ivóvízellátásról - annak kiszállítással történő biztosításának kiváltása érdekében - átmeneti jelleggel telepített szűrőberendezéssel gondoskodik, az átmeneti ivóvízellátáshoz szükséges berendezések üzemeltetésének önköltségi áron számított kiadásait a víziközmű tulajdonosa viseli. A víziközmű tulajdonosa e kiadásait a fogyasztóra nem háríthatja át.”) szerint az átmeneti vízellátás költségeit a települési önkormányzat viseli, kivéve azt az esetet, ha az átmeneti vízellátás telepített szűrőberendezéssel történik. Szűrőberendezés esetén a vízmű tulajdonosa a költségviselő, a költség a fogyasztókra nem hárítható át. Ahol egyéb megoldás nem valósul meg, ott a Honvédelmi Minisztérium lajtos kocsikkal biztosítja az adott vízmennyiséget. A határértéket meghaladó arzén, a bór és fluorid koncentráció – becslések szerint – 56 000 várandós anyát és 6 év alatti gyermeket érint. A várandós anyák és csecsemők részére is az „általános” átmeneti ivóvízellátási módok állnak rendelkezésre. A várandósok és kisgyermekesek kiemelt védelme érdekében a népegészségügyi szakigazgatási szerv a védőnői hálózaton keresztül célzott tájékoztatást juttatott el az érintettekhez. A tájékoztató kitért az arzén magzatra és kisgyermekesekre gyakorolt kedvezőtlen hatásaira, és felhívta a figyelmet az egészséges ivóvíz fogyasztásának fontosságára.

A nitrit határérték feletti előfordulása kiemelt kockázatot jelent a várandós anyák és a kisgyermekesek számára. A határértéknek való megfelelés érdekében ezért 2007-ben az ÁNTSZ megindította az országos nitrit-akciót. A nitrit nincs folyamatosan jelen az ivóvízben, hanem a nyersvíz ammónium tartalmából alakul át a víztisztító technológiában vagy a hálózatban megtelepedett baktériumok aktivitása következtében. Koncentrációja emiatt ingadozó. A

nitrit-akció célja az érintett települések fokozott monitorozása, és – a vízminőségi eredmények folyamatos felügyelete révén – az esetenkénti határérték túllépés csökkentése. Az érintett szolgáltatók az előírt sűrített vizsgálatokat elvégeztetik, és ezek eredményeit a megyei népegészségügyi szakigazgatási szerveknek megküldik. Az összesített eredmények negyedéves bontásban az Országos Tisztiorvosi Hivatalban és az Országos Környezetegészségügyi Intézetben elérhetőek.

A Honvédelmi Minisztérium álláspontja – A Magyar Honvédség személyi állományából 250 fő (tartalék 58 fő) vesz részt az átmeneti ivóvízellátásban, 238 hadfelszerelési eszközzel (tartalék 49 db). A feladatok végrehajtása során állampolgári panasz nem volt, rendkívüli esemény nem történt, az együttműködés az érintettek között megfelelően működik. A lakosság többsége elégedett a katonák munkájával. A Magyar Honvédség tájékoztató anyagot készített a lakosság számára, amely tartalmazza, hogy a Honvédség hogyan járul hozzá az egészséges ivóvíz átmeneti ellátásához. Szórólapokat, plakátokat, a helyi kormányzati szerveket és a médiát, mint tájékoztatási eszközt is felhasználták arra, hogy a lakossághoz eljusson a településekre szállított víz vételezésének helyéről, idejéről és módjáról szóló információ. A polgármesterek többsége fel is használta ezeket az anyagokat, és a közintézményekben is kifüggesztették.

A településeken a vízvételezési helyeket az önkormányzati vezetők határozták meg, azok módosítására, vagy újak kijelölésére a lehetőség adott. A bezacskozott vizet a polgármesterek által meghatározott helyeken (ABC, bolt, italbolt, posta, központi kialakított raktár, stb.) biztosítják. Az egyéb speciális igények (házhoz szállítás kisgyerekes, idős, beteg emberek részére) kielégítése nem a Honvédség kompetenciája.

A konténeres szűrőberendezésekből 120 db állt rendelkezésre 2013. március hónapban. A berendezést az ivóvízhálózat olyan pontjára kell szerelni, ahol megfelelő a víznyomás, a technológiai víz fogadására alkalmas csatorna vagy árok van, és az elektromos ellátás is biztosított. Lehetőség szerint a lakosság által legjobban megközelíthető helyszínre telepítik. A berendezés 2 db kifolyóval rendelkezik, ahonnan úgy vételezhető víz, mint egy közkútról. A berendezések vízjogi létesítési engedélyezése folyamatos, a telepítés és beüzemelés 2013. június 30-ig befejeződik. Műszaki fennakadásról nincs tudomásuk. A berendezések a Program próbaüzemének a befejezéséig üzemelnek, a leszerelés után – átalakítást és felújítást követően – a Programok végleges vízellátást biztosító pályázatain belül hasznosíthatók. A Magyar Honvédség költségei semmilyen módon nem jelenhetnek meg a vízdíjban, azzal nincsenek összefüggésben. 2013. január 1-jétől március 3-ig 3.049.950. liter folyóvíz került felvételezésre, melyből 52%-os volt a felhasználás.

A Vidékfejlesztési Minisztérium válaszából – Az átmeneti ivóvízellátást várhatóan a Program végrehajtásának lezárásáig és a végső megoldást jelentő műszaki beruházások sikeres üzemeltetésének megvalósításáig, a vízjogi üzemeltetési engedélyek kiadásáig kell folyamatosan fenntartani. Az átmeneti ivóvízellátással érintett lakosság és településszám változik, melyet az egyes évszakokban eltérő vízigények, az üzemeltetők további esetleges beavatkozásai és egyéb faktorok idéznek elő, melyek elsődleges célja az átmeneti ivóvízellátás elkerülésének megvalósítása és a közösségi határértékeknek való megfelelés biztosítása.

Az átmeneti ivóvízellátás alapvetően két módon valósítható meg, melyeket a teljesség igénye nélkül példákkal mutatott be válaszában a miniszter. Az egyik fő megoldás a megfelelő minőségű ivóvíznek az érintett lakosság számára történő eljuttatása (palackozott ivóvíz,

zacskós ivóvíz, lajtoskocsis ivóvíz). Ebben az esetben a megfelelő minőségű ivóvizet csomagolják és az érintett lakosság számára szállítják (nem szükséges vízjogi engedélyezési eljárás, mivel nem valósul meg vízkezelés). A másik megoldás a nem megfelelő minőségű víz tisztítása (pl. a Magyar Honvédség által a Kormány döntése alapján telepítendő konténeres arzénmentesítő berendezés telepítésével, vagy egyes esetekben a közüzemi ivóvízellátó rendszer alkalmas a probléma ideiglenes kezelésére).

A Magyar Víziközmű Szövetség álláspontja – 2012. december 25-én az EU által biztosított részleges derogációs határidő is lejárt. Az ekkor érintett 365 település többsége az arzén tekintetében nem felelt meg a határértéknek. Ekkor 537 745 főt érintett az átmenti vízellátás az arzén, bór, vagy fluorid kapcsán. Ebben az időpontban több önkormányzat nem vett részt a Programban, ennek okait a Belügyminisztérium Önkormányzati Koordinációs Iroda vizsgálta. Az önkormányzatok és a víziközmű szolgáltatók megfelelő együttműködése segítik a Honvédelmi Minisztérium átmeneti ivóvízellátással kapcsolatos intézkedéseit.

3. Az ivóvízellátó rendszerek átfogó felülvizsgálata, felújítása

Belügyminisztérium tapasztalatai – A zömében 1970-es években kiépített víziközmű rendszerek jelentős részének felújítása, cseréje napjainkra időszerűvé vált. Országos szinten közel 95%-ban érintett a közműhálózat valamilyen szinten a rekonstrukcióban. Problémát okoznak a növekvő számú csőtörések, sok településen magas a hálózati szivárgási veszteség, amely környezetvédelmi és gazdasági problémát is jelent. Az ellátás biztonsága csökken, az üzemeltetés költségei nőnek.

A hálózatban az ólomcső és azbesztcement nagy arányú előfordulása jelent veszélyt az egészségre. A vezetékes ivóvíz változó ólomtartalma jellegzetesen az ivóvíz utószennyezettségéből adódik, amely részben a vízszolgáltatók tulajdonában lévő ólomvezetékéből eredhet. Az országban az ólomból készült vezetékek, bekötések pontos száma ismeretlen. Az Országos Környezetegészségügyi Intézet budapesti vizsgálatai igazolják, hogy jelentős népséget érintő közegészségügyi kockázattal kell számolni az ólomból eredő másodlagos szennyezés miatt, amely nagyobb részben a lakóépületek belső hálózatából adódik, kisebb részben pedig az ólom bekötésekből. A Magyar Víziközmű Szövetség létrehozta az ólom-határérték stratégiai munkacsoportot. A feladatlistában első helyen szerepel az üzemeltetők felszólítása hiteles adatbázis létrehozására, valamint a vízóránál ellenőrizhető házi vezeték anyagának felmérésére. Az elmaradt hálózati rekonstrukció a vízminőség romlásához vezethet. Ezért kiemelkedően fontos, hogy e munkálatokat a 2014-2020. évek költségvetéseiben támogatandó uniós célként jelöljék meg a döntéshozók. A teljes mértékű cseréhez ugyanis a 2007-2013. évi támogatások csak kis mértékben járultak hozzá.

Az Emberi Erőforrások Minisztériumának válasza – A rekonstrukció szükségességével egyetért, tekintettel arra, hogy elmaradása veszélyeztetheti az ellátás biztonságát.

A Nemzeti Fejlesztési Minisztérium álláspontja – A víziközmű-rendszerekről központi, összesített állapotfelmérés nem áll rendelkezésre. Az egyes szolgáltatók rendelkeznek a rendszereik állapotára vonatkozó adatokkal, de ezek a kimutatások sem tekinthetők átfogó és részletes felméréseknek. A rendszer felmérésének elvégzésére a Vksztv. felhatalmazása alapján, a víziközmű-vagyon átadása, illetve az üzemeltetési engedélyek kiadásához szükséges vagyonértékelések során kerül sor. A szabályozás (NFM rendelet) közigazgatási egyeztetés alatt áll, a jogszabály hatályba lépése várható a közeljövőben. Az egyes hálózatelemek, berendezések meghibásodási veszélye a használatban töltött idővel egyre nő,

így a folyamatos felújítási igény a hálózat teljes egészére értelmezhető. A jelenlegi víz- és csatornadíjak nem fedezik a rekonstrukciós beruházások költségeit. A teljes hálózat-rekonstrukcióhoz szükséges időtartam a jelenlegi körülmények között 250 évre becsülhető, mely jelentősen meghaladja a meglévő rendszerek tervezett élettartamát. Ennek az időtartamnak a lecsökkentése mentén alakította ki a tárca a Vkszt. és a végrehajtási rendelet szabályait. A víziközmű szolgáltatás számviteli szétválasztására irányuló szabályozással a szolgáltatásból befolyó díjak jelentős része az adott hálózat rekonstrukciójába visszaforgathatóvá válik. A szabályozás szerint a rekonstrukció kezdeményezése az ellátásért felelős – vagyis a víziközmű tulajdonával bíró települési önkormányzat/állam – és a szolgáltató közös feladata. Az ellátásbiztonság fenntartása érdekében a rekonstrukció végrehajtása a víziközmű-szolgáltató feladata, az ellátásért felelős haladéktalan tájékoztatása, felügyelete mellett, aki az elvégzett munkálatok indokolt költségeit megtéríti. A rekonstrukció folyamatos végzéséből adódóan a biztonságos ivóvízellátást veszélyeztető rendkívüli helyzet bekövetkezésének lehetősége nem zárható ki, az ilyen esetekben alkalmazandó intézkedések szabályai az egyes ágazati – katasztrófavédelem, vízgazdálkodási, közegészségügyi – normákban részletesen biztosítottak.

A Vidékfejlesztési Minisztérium válaszából – Az ivóvízellátó rendszerek jellemzően elhasznált állapotban vannak, a rekonstrukció elmaradása esetén az élettartamuk végén túl jellemzően nem fogják tudni feladatukat ellátni és a sorozatossá váló csőhálózati üzemzavarok a lakosság számára is érzékelhető módon, valamint a biztonságos és folyamatos közüzemi ivóvízellátást gátló tényezőként jelentkeznek általánosságban középtávon. Rekonstrukcióra az ország minden kiépített közüzemi ivóvízellátó hálózatában szükség van, annak pontos időpontját azonban az adott hálózat jellemző életkora és élettartama határozza meg.

A Magyar Víziközmű Szövetség álláspontja – A Szövetség pontos adatokkal nem rendelkezik az ivóvízellátó rendszerek műszaki állapotára vonatkozóan, bár többször foglalkozott a kérdéssel. A víziközmű vagyoni általános állapota – szakmai meglátásuk szerint – műszakilag nagyon leromlott. Országos szinten a közműhálózat közel 95 %-a érintett a rekonstrukcióban. Az EU Víz Keretirányelve előírja a teljes költségmegtérülés elvét, vagyis a teljes amortizáció költségét be kell építeni a díjakba, ami nem érvényesült az elmúlt húsz évben. A nagyvárosokban a hálózat hasznos időtartamát (50-100 év) a hálózatok jelentős része már elérte. Magas a szivárgási veszteség, amely egyszerre környezetvédelmi és gazdaságossági probléma is. A víziközmű szolgáltatók feladata a hálózat fejlesztése és karbantartása, valamint rekonstrukciója. A rekonstrukció elmaradása esetén az ellátás biztonsága csökken, a hibaszám és a szolgáltatásból kieső idő nő, nő a hálózati veszteség, a csőtörésekből adódó kár, a biológiai szennyeződés veszélye, összességében nő az üzemeltetés költsége. A Szövetség szerint is az egészséget veszélyeztető ólom anyagú, és azbesztcement csövek problémát okoznak. Az ólomkoncentráció vonatkozásában a derogációs határérték 2013. december 25-től változik, így az ólom határérték változás a kormányzat, a víziközmű üzemeltetők és a fogyasztók részéről is igényel gazdasági erőfeszítést.

4. Az „egészséges ivóvíz” kritériumai, a hozzáférés egyenlő esélyű biztosítása, szociális kérdések, a közkifolyó használati díja

A Belügyminisztérium válasza – Azokban az esetekben, amikor a Vkszt. alapján az önkormányzatot vagy az államot terheli az ellátási felelősség, a településeken – annak bel- és külterületén egyaránt – víziközmű-szolgáltatással kötelesek gondoskodni az egészséges ivóvíz ellátásról. Az ellátási felelősség elve alapján a víziközmű-szolgáltatással nyújtott ivóvíz

szolgáltatási kötelezettséget azonban befolyásolja az is, hogy a vízilétesítmény víziközműnek minősíthető-e. Amennyiben a vízilétesítmény nem minősül víziközműnek, vagy a területen nincs kiépült víziközmű, a Vgtv. alapján a települési önkormányzat nem közműves ivóvíz ellátás formájában köteles biztosítani az ivóvizet. Ez történhet közkifolyó alkalmazásával, vagy palackozott vízzel.

Az Emberi Erőforrások Minisztériumának válasza – Az egészséges ivóvíz minőségi kritériumait a 201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet 3. § (1) bekezdése tartalmazza. Az ellátás biztonságának elve mind a megfelelő mennyiségű, mind a megfelelő minőségű ivóvízhez való hozzáférés biztosítását jelenti mindenki számára, amely jelenleg nem minden településen valósul meg. A Víz és Egészség Jegyzőkönyv célkitűzése az volt, hogy 2010-re a lakosság 80%-a, 2015-re 96%-a jusson egészséges ivóvízhez a főbb kémiai paraméterek tekintetében. Ha nem is a tervezett céldátumra, de ez meg fog valósulni. A 2015. évi céldátum teljesítése a Program előrehaladásától függ. A közkifolyón vételezett víz díjára a Vkszt. 58. § (6) bekezdése az irányadó. Ebből a rendelkezésből a tárcza meglátása szerint megállapítható, hogy a jogalkotó szándéka a létfenntartási és közegészségügyi vízigénynek eleget tevő ivóvízellátás biztosítása, melynek költségeit a települési önkormányzat viseli. A települési önkormányzat a közkifolyó használatára vonatkozó díjat nem állapíthat meg. A Vkszt. azonban csak a létfenntartási és közegészségügyi vízigény kielégítését teszi a települési önkormányzat feladatává, így a közkifolyó vízének nem háztartási célokra – például kocsimosás, öntözés, stb – történő felhasználása esetére megállapíthat további szabályokat az önkormányzat. A szociális támogatásokat az 1993. évi III. törvény lakásfenntartási támogatásra vonatkozó szabályai tartalmazzák. A tárcza ismertette, hogy milyen tájékoztató jellegű munkát végez a szakágazat, elsősorban weblapon keresztül. Az Országos Tisztiorvosi Hivatal és az Országos Környezetegészségügyi Intézet szerepe az ivóvízminőség felügyeletben az ivóvíz adatok gyűjtése, összegzése, elemzése, és ezek alapján a hazai és uniós jelentések elkészítése. Ezek között vannak nyilvánosan hozzáférhető adatok és jelentések is. (<https://www.antsz.hu/ivovizminoseg/ivovizminoseg>) A gyermekek egészséges ivóvízhez jutásában jelentős szerepe van a lakossági tájékoztatásnak, ezért az Országos Környezetegészségügyi Intézet a ivóvízzel kapcsolatos jelentősebb kérdésekben lakossági tájékoztató anyagokat dolgozott ki, amelyek az Intézet és az ÁNTSZ honlapján hozzáférhetők. (<http://oki.antsz.hu/dokumentumtar/5>, https://www.antsz.hu/ivovizminoseg/ivoviz_lakossagi_tajekoztatasi.) Ezek között található a „Lakossági tájékoztató az ivóvíz arzén szennyezettségéről várandósoknak, gyermekvállalás előtt állóknak, kismamáknak” című dokumentum, amely célzottan a várandósok és kisgyermekesek egészségvédelmét szolgálja. A tájékoztató a honlapon történő közzététel mellett a védőnői szolgálaton keresztül az érintett településeken közvetlenül is eljutott a várandósokhoz. A honlapon továbbá szerepel lakossági tájékoztató az ivóvíz arzén szennyezettségéről, amit az érintett önkormányzatok közvetlenül is megkaptak. Az „Ivóvíz – Gyakran ismételt kérdések” című tájékoztató részletesen foglalkozik a gyermekek ivóvíz fogyasztásával. A „Tájékoztató az ivóvízminőségi paraméterekről” bemutatja az egyes vízminőségi paramétereket és az esetleges egészségkockázatokat, ahol szükséges kiemelve a gyermekek többletkockázatát, a határérték túllépés lehetséges okát és elhárítási módját. Háztartási víztisztító berendezéseket gyakran vásárolnak kisgyermekesek vagy gyermekvállalás előtt állók a gyermekeik egészségvédelme érdekében. A „Tájékoztató az otthoni ivóvíz utótisztító berendezésekről” anyag ezért bemutatja a víztisztítók típusait, alkalmazási indikációit, és felhívja a figyelmet a helytelen használatból adódó kockázatokra.

A Nemzeti Fejlesztési Minisztérium válasza – A Vksztv. 9. § (1) és (2) bekezdése értelmében az ellátási felelősség a település közigazgatási területén lévő felhasználási helyekre és az azokat közvetlenül ellátó víziközmű-rendszerekre nézve a települési önkormányzatra hárul,

amennyiben az állam a közművagyon legalább 50 %-os tulajdonrészével nem rendelkezik. Ahol nincs a Vksztv. 2. § 20. pontja szerinti közüzemi víziközmű, ott a Vgtv. 4. § (2) a) bekezdése szerint a települési önkormányzat köteles a nem közműves ivóvízellátásról gondoskodni. A 201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet 1. sz. melléklete tartalmazza az ivóvíz minőségére – vízminőségi jellemzőkre – vonatkozó határértékeket. A vízminőségi jellemzők a víz minőségének leírására és jellemzésére szolgáló mutatók. Ezen fizikai, biológiai, és kémiai paraméterekre vonatkozóan állapít meg határértékeket. Három olyan indikátor paraméter van – szag, íz, zavarosság –, melyekhez nem rendelhető számmal kifejezhető határérték. Ezek minősítésében „a fogyasztók számára elfogadható és nincs szokatlan változás” feltételeket kell figyelembe venni. A víz akkor felel meg az ivóvíz minőségének, ha az nem tartalmaz olyan mennyiségben vagy koncentrációban mikroorganizmust, parazitát, kémiai vagy fizikai anyagot, amely az emberi egészségre veszélyt jelenthet, és megfelel a 201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet 1. sz. mellékletében foglaltaknak. A Vkszt. 1. § (1) bekezdés b) pontjában – az alapelvek között – szerepel az ellátásbiztonság elve. A tárca álláspontja a szabályozással kapcsolatban, hogy a szabályozásba épített ösztönzőkre tekintettel az engedélyeseknek érdekelteknek kell lenniük abban, hogy az ellátásbiztonság garantálásához szükséges hálózati fejlesztéseket elvégezzék. A közkifolyón vételezett víz díjának önkormányzati rendelettel történő áthárítási lehetőségét az 58/2013. (II. 27.) Korm. rendelet nem zárja ki. Azonban egy erre irányuló önkormányzati rendelet kiadását a tárca aggályosnak tartja, mivel az egyes személy díjterhelése nem a fogyasztásával arányos módon történik, így ez a kisebb fogyasztású lakókat hátrányosan érintheti. A közkifolyón vételezett víz díjának összege egy általános önkormányzati költségvetési kerethez képest kismértékű, így azt a beszedett helyi adókból javasolt finanszírozni.

A Vidékfejlesztési Minisztérium válaszából – A minisztérium szakmai álláspontja szerint az ellátás biztonságának elve az ivóvíz minőségét és a folyamatos, költséghatékony, szakszerű módon és biztonságosan, hosszútávon fenntartható módon üzemeltetett rendszerek fenntartását követeli meg. A fenntarthatóság feltételei között pedig a vízbázisvédelem és a rendelkezésre álló vízkészletekkel való felelős gazdálkodás is nevesítendő, amelyek a minisztérium kompetenciájába tartozó kérdések. A szűkebb értelmezést a Vkszt. 1. § ba) pontja tartalmazza.

A miniszter válaszában megjegyzi, hogy a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium a felelős a közkifolyóra vonatkozó kérdés kapcsán, de tájékoztató jelleggel választ ad a feltett kérdésekre. Jelenleg nincs központi szabályozás a közkifolyókon keresztül szolgáltatott ivóvíz árának kérdésében. A közüzemi vízdíjakat 2013. évben a Vkszt. 76. §-a szabályozza és azok között nem szerepel a közkifolyókon keresztül szolgáltatott ivóvíz. Álláspontja szerint a közkifolyókon és egyéb módon nem közvetlenül a felhasználó lakóingatlanában és a felhasználó, valamint a víziközmű szolgáltató között megkötött közüzemi szerződés alapján szolgáltatott ivóvíz ellentételezésének módja elsősorban szociális kérdés, melynek rendezését javasolható helyi szinten kezelni. A hozzáférés egyenlő esélyű biztosítása kapcsán kifejtette, hogy Magyarország minden lakosának Alaptörvényben rögzített joga az egészséges ivóvízhez való hozzáférés, amely jog biztosítását a Vkszt. alapján az ellátásért felelős állam vagy önkormányzat, illetve közüzemi ivóvízellátás hiányában a lakosság számára a helyi önkormányzat köteles biztosítani. Ez alapján az államon és önkormányzaton kívül további ellátásért felelős nem nevesíthető. Az ellátásért való felelősségét az önkormányzat akkor vállalja egy adott földrajzi helyszínen, amikor állandó, vagy ideiglenes jelleggel lakhatási engedélyt ad egy, vagy több személy számára, mivel ekkor mérlegelheti a kötelezettségei teljesíthetőségének feltételeit, és annak költségeit. Nem közműves ellátásként nem nevesíthető a közkifolyó, mivel megléte és üzemeltetése a közüzemi ivóvízellátó hálózat rendelkezésre

állítását igényli, ekkor főszabály szerint legfeljebb a bekötés megvalósításának elmaradása valósulhat meg, amely elsősorban gazdasági, szociális kérdésként értelmezhető.

A vizsgálat megállapításai

I. A hatásköröm tekintetében

A feladat- és hatáskörömet, valamint az ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságaimat az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (továbbiakban: Ajbt.) határozza meg. Az Ajbt. 18. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint – többek között – a közigazgatási szerv tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár (a továbbiakban együtt: visszásság), feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Ajbt. 18. § (4) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosja a hatóságok tevékenysége során felmerült, az alapvető jogokkal kapcsolatos visszásság megszüntetése érdekében hivatalból eljárást folytathat. A hivatalból indított eljárás természetes személyek pontosan meg nem határozható, nagyobb csoportját érintő visszásság kivizsgálására vagy egy alapvető jog érvényesülésének átfogó vizsgálatára irányulhat. Jelen esetben fennálltak a hivatalból történő vizsgálat elrendelésének feltételei, tekintettel arra, hogy az egészséges ivóvíz önkormányzatok/állam általi biztosítása kétségtelenül érinti a természetes személyek nagyobb csoportjának – vizsgálatom tárgya szerint kiemelten a várandós anyák és gyermekek – alapvető jogait. Az Ajbt. 1. § (2) bekezdés b) pontja pedig úgy fogalmaz, hogy a biztos tevékenysége során, különösen hivatalból indított eljárások lefolytatásával, megkülönböztetett figyelmet fordít az Alaptörvény P) cikkében meghatározott jogoknak, vagyis a jövő nemzedékek érdekeinek.

II. A vizsgált alapjogok tekintetében

Az Alaptörvény XXI. cikke szerint Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez, valamint, aki a környezetben kárt okoz, köteles azt – törvényben meghatározottak szerint – helyreállítani vagy a helyreállítás költségét viselni. A XX. cikk (1) bekezdése alapján mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez, továbbá a (2) bekezdés rögzíti, hogy ezt a jogot Magyarország – többek között – az ivóvízhez való hozzáférés, és a környezet védelmének biztosításával valósítja meg. A 28/1994. (V. 20.) AB határozatban az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az egészséges környezethez való jog önállósult és önmagában vett intézményvédelem, azaz olyan sajátos alapjog, amelynek az objektív, intézményvédelmi oldala túlnyomó és meghatározó. Így az e joggal kapcsolatos kérdéseket mindig az állami szervek környezetvédelmi intézkedések tételére vonatkozó kötelessége oldaláról kell vizsgálni. Az Alaptörvény P) cikke továbbá rögzíti, hogy a természeti erőforrások, többek között a vízkészlet a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége. Az Alkotmánybíróság már korai határozatában, a 64/1991. (XII. 17.) AB határozatban az élethez való joggal összefüggésben kiemelte, hogy „*az állam objektív, intézményes életvédelmi kötelessége kiterjed a keletkezőben lévő emberi életre is, csakúgy, mint a jövő generációk életfeltételeinek biztosítására*”. (64/1991. (XII. 17.) AB határozat: „Az egyes emberek alanyi joga saját életük biztosítására szolgál. Az élethez való jog objektív oldalából ugyanakkor az államnak nem csupán az a kötelessége következik, hogy az egyes emberek élethez való alanyi jogát ne sértse meg, és hogy annak védelméről jogalkotással és szervezési intézkedésekkel gondoskodjék, hanem ennél több. Ez a kötelesség nem merül ki az egyes emberek egyedi életvédelmében, hanem általában az emberi életet és létfeltételeit is védi. Ez utóbbi feladat minőségileg más, mint az élethez való egyéni alanyi jogok védelmének összeadása; „az emberi élet” általában – következésképp az emberi élet mint érték – a védelem tárgya. Ezért az állam objektív, intézményes életvédelmi kötelessége kiterjed a keletkezőben lévő emberi életre is, csakúgy, mint a jövő generációk életfeltételeinek biztosítására.”) Az elkövetkező évtizedek gazdasági, társadalmi

fejlődését várhatóan éppen a természeti erőforrások (ivóvíz, energia, termőtalaj stb.) szűkössége befolyásolja majd a legmarkánsabban. Az Alaptörvény P) cikke nemcsak a magyar környezetvédelmi jognak, hanem jogrendszerünk összes, a nemzedékek közötti igazságosság szempontjából releváns jogszabályának tartalmához ad egységes iránymutatást. A környezet védelmére és a fenntartható fejlődés elvére az Európai Unió is kiemelt figyelmet fordít. A lisszaboni szerződés kihirdetéséről szóló törvény 2. cikke szerint az Unió Európa fenntartható fejlődéséért munkálkodik, amely olyan piacgazdaságon alapul, amely a környezet minőségének magas fokú védelmével és javításával párosul. A törvény 2. számú mellékletét képezi az Európai Unió Alapjogi Chartája, amely a 37. cikkében kimondja, hogy „*A magas színvonalú környezetvédelmet és a környezet minőségének javítását be kell építeni az uniós politikákba, és a fenntartható fejlődés elvével összhangban biztosítani kell megvalósulásukat.*”

Az Európai Parlament állásfoglalásában – az ENSZ közgyűlés e tárgyban 2010-ben elfogadott határozatával összhangban (Resolution adopted by General Assembly 64/292. The human right to water and sanitation. Az ENSZ határozat az egészséges ivóvízhez és szanitációhoz való hozzáférést emberi jogként ismeri el.) – aktív szerepvállalásra hívta fel a tagállamokat az ivóvízhez és az alapvető higiéniai feltételekhez való hozzáférés, mint alapvető emberi jog biztosítása érdekében. (Lásd <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P7-TA-2012-0273&language=HU&ring=A7-2012-0192>. Az Európai Parlament 2012. július 3-i állásfoglalása a vízgazdálkodással kapcsolatos uniós jogszabályok végrehajtásáról az európai vízgazdálkodással kapcsolatos kihívások szükséges átfogó megközelítésének kidolgozását megelőzően” című dokumentum 54. pont.) Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerint Magyarország *független demokratikus jogállam*. Az Alkotmánybíróság a 9/1992. (I. 30.) AB határozatában rámutatott, hogy a jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. Az Alkotmánybíróság szerint a jogbiztonság az állam kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is *világosak, egyértelműek*, működésüket tekintve *kiszámíthatóak* és *előreláthatóak* legyenek a norma címzettjei számára. A jogbiztonság nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az állami és önkormányzati döntések jogszabályoknak való megfelelését is.

III. Az ügy érdemében

1. Az Alaptörvény és az ágazati jogszabályok rendelkezései az egészséges ivóvízhez való jogra vonatkozóan

Az Alaptörvény P) cikke szerint a természeti erőforrások – különösen a vízkészlet – a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége. A vízkészlet fogalmát az ágazati jogszabályok nem tartalmazzák, a vízkészlet-gazdálkodásra vonatkozó törvényi, kormányrendeleti, miniszteri rendeleti szintű szabályokból következik, hogy a vízkészlet fogalmába tartozik a felszíni és a felszín alatti víz is, így azok egységesen a nemzet közös örökségét képezik. (A Kvt. például vízkészlettípust is említ, azonban nem világos, hogy milyen szempont szerinti a felosztás. A vízkészlet kifejezés használatával összefüggésben a hasznosítható vízkészlet fogalma, a vízigények kielégítési sorrendje, a vízszolgáltatás és vízhasználat fogalma, valamint a vízkészlet nyilvántartása adhat eligazítást, hogy mi minden értendő a vízkészlet fogalmába, és annak milyen típusú felosztása lehetséges.) A 2011. évi CXCVI. törvény szerint a felszín alatti vizek és azok természetes víztartó képződményei, és az 1. mellékletben meghatározott folyóvizek, holtágak, mellékágak, természetes tavak és ezek medre, a csatornák és a tározók az állam kizárólagos tulajdonába tartoznak. (2011. évi CXCVI. törvény 4. § (1) bek.: „Az állam kizárólagos tulajdonába tartozik d) a felszín alatti vizek, a felszín alatti vizek természetes víztartó képződményei, a folyóvíz és természetes tavak elhagyott medre és a folyóvízben, természetes tavakban újonnan keletkezett sziget, valamint az 1. mellékletben meghatározott folyóvizek, holtágak, mellékágak, természetes tavak és ezek medre, e) az 1. mellékletben meghatározott csatornák, tározók,

árvízvédelmi fővédvonalak és egyéb vízi létesítmények, valamint az állami tulajdonban álló vízi közművek,” Az Alaptörvény 38. cikk (1) bekezdése szerint: „Az állam és a helyi önkormányzatok tulajdona nemzeti vagyon. A nemzeti vagyon kezelésének és védelmének célja a közérdek szolgálata, a közös szükségletek kielégítése és a természeti erőforrások megóvása, valamint a jövő nemzedékek szükségleteinek figyelembevétele. A nemzeti vagyon megőrzésének, védelmének és a nemzeti vagyonnal való felelős gazdálkodásnak a követelményeit sarkalatos törvény határozza meg.” Az ombudsmani gyakorlat szerint a felszín alatti vizek és azok természetes víztartó képződményei a nemzeti vagyon részét képezik, egyúttal a nemzet közös örökségét alkotja. Ez a megállapítás a felszíni vizekre is érvényes, vagy is egy *korábbi jelentésében már levezetett horizontális védelem követelménye* (AJB-813/2012. számú jelentés: „Álláspontom szerint az Alaptörvény P) cikke és a 38. § cikk (1) bekezdése egyrészt a természeti erőforrások horizontális védelmének a követelményét erősíti meg, másrészt előírja a nemzedékek közötti igazságosság követelményét. A horizontális védelem azt jelenti, hogy minden, a természeti erőforrást érintő állami és önkormányzati döntésnél, a jogszabályok megalkotásánál integráltan kell figyelembe venni a természeti erőforrások megóvásának követelményét, és ezen döntések, jogszabályok meghozatalakor nemcsak a jelen nemzedék közös szükségleteit kell mérlegelni, hanem figyelembe kell venni a jövő nemzedékek életfeltételeinek a biztosítását is.”) *érvényesül a vízkészlet teljes egészére, a felszíni és felszín alatti vízre egyaránt. Az Alaptörvény XX. cikke szerint: „(1) Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez. (2) Az (1) bekezdés szerinti jog érvényesülését Magyarország (...) az ivóvízhez való hozzáférés biztosításával, (...) valamint a környezet védelmének biztosításával segíti elő.”*

Műszaki értelemben az ivóvíz csak akkor biztosítható, ha van a vízkészletre települő víztermelő létesítményre. Ezért a jogszabályok a magyar jogrendszerben a hasznosított vízbázis védelmének egyes kérdéseit a víziközmű-szolgáltató felelősségébe és feladatába utalják. Például a víziközmű-szolgáltatás alapelvei között megtalálható a természeti erőforrások kíméletének az elve. E szerint a víziközmű-szolgáltatás kialakítása és fejlesztése tekintetében azt a műszaki, közgazdasági és szervezeti megoldást kell előnyben részesíteni, amely az ország természeti erőforrásainak védelmét, különösen az ivóvíznyerő források és készletek hosszú távú, fenntartható igénybevételét szolgálják. A vízellátó rendszer definíciója is együtt értelmezi a víztermelést és a víz hálózatba való juttatását: a vízellátó rendszer az ivóvíz beszerzését és szolgáltatását biztosító vízilétesítmények összessége. Ugyanezen logika mentén határozta meg a jogszabály a víziközmű definícióját is, miszerint az: egy vagy több település közműves vízellátását (a víztermelést, az ehhez kapcsolódó vízbázisvédelmet, a vízkezelést, a tárolást, a vízszállítását, a vízelosztást) szolgáló műszaki létesítmény. De például a vízmű üzemeltetője gondoskodik arról, hogy a víz termelését, kezelését, szállítását szolgáló építmények, műtárgyak, gépészeti, elektromos, irányítástechnikai berendezések, vízminőség-ellenőrző műszerek rendeltetészerűen és szakszerűen működjenek, a vízbázis vizét és a már kitermelt vizet szennyeződés ne érje. (Vkszt. 1. § (1) bekezdés, 21/2002. (IV. 25.) KöViM 2. § b) pont, 5. § (1) bekezdés, 201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet 2. § c) pont. Számos stratégia is megerősíti ezt az összefüggést: 1103/2006. (X. 30.) Korm. határozat: 2.4.6.2. Kedvező környezeti adottságok, romló folyamatok cím, „Magyarország nemzetközi összehasonlításban is kiemelkedően nagy termálvízkészlettel (az ország területének mintegy 80%-án található hévíz) és kedvező geotermikus adottságokkal rendelkezik. Az ivóvízellátás szempontjából fontos felszín alatti vizek védelme miatt a termálvízkészleteket csak korlátozottan használhatjuk fel. A termálvízhasználat esetében nem szabad elfeledkezni a környezet másodlagos szennyezésének (a magas sótartalmú használtvíz elhelyezésének) veszélyéről. Ezzel szemben igen nagy lehetőségek rejlenek a vízkivétellel nem járó geotermikus energia - hőszivattyúkkal történő - hasznosításában.” 1005/2010. (I. 21.) Korm. határozat az éghajlatváltozással összefüggésben állapítja meg a II/3. Vizgazdálkodás cím alatt: „A vizek minőségének és mennyiségének védelme, illetve a fenntartható vízgazdálkodás érdekében csökkenteni szükséges a nem ivóvíz ellátási célú felszín alatti vízkészletek igénybevételét, az ipari és egyéb vízhasználatok mértékét, a vizeket érő terhelések mennyiségét. Maradéktalanul meg kell valósítani a Víz Keretirányelv előírásai szerint készülő vízgyűjtő gazdálkodási tervek intézkedési programjait.” NKP: II 1.3.1. Kapcsolatok más átfogó és ágazati fejlesztésekkel cím: „A több éve folyó Ivóvízbázisvédelmi Program a vízkészletek minőségi állapotának megőrzését, javítását, az ivóvízellátás biztonságának növelését szolgálja. Magába foglalja az üzemelő vízbázisok utólagos védelmét (bizonyos szennyezőforrások megszüntetését, korlátozását), valamint a távlati vízbázisok megelőző védelmét (a beépítésnek, a szennyezőforrások betelepülésének tilalmát a kijelölt területeken).”

Vízgyűjtő-gazdálkodási terv 3.1 Ivóvízkivételek védőterületei cím: „Magyarországon az ivóvíz célú vízkivételek közel 95 %-a származik felszín alatti vízből (ezen belül a parti szűrésű vízkivételek aránya 38 %). A felszín alatti ivóvízbázisok védelmét a 123/1997 (VII.18.) Korm. rendelet szabályozza, amely az üzemelő, a tartalék és a távlati vízbázisokra egyaránt vonatkozik és hatálya alá a jelenlegi nyilvántartás szerint 1754 közcélú felszín alatti ivóvízbázis tartozik.” Vízgyűjtő-gazdálkodási terv 5.2.1 Felszín alatti víztestek mennyiségi állapotának minősítése cím: „Gyenge állapotúak, azaz egyértelmű vízhiányt jeleznek a süllyedő trendet mutató tiszántúli területek, de szinte az egész Alföld bizonytalan (a 33-ból 30 víztest ide esik), tehát a felszín alatti vízkészletek kihasználtsága közel teljes (92 %) – a vízmérleg könnyen átfordulhat negatívba. A domináns ok a kutakkal történő vízkivétel, amelyen belül az ivóvízkivétel 66 %-ot, az öntözés 3%-ot, a szintén öntözésnek tekinthető illegális vízkivétel 22%-ot jelent.” Vízgyűjtő-gazdálkodási terv 5.4 A víztestek állapotával kapcsolatos jelentős problémák cím: „Az ivóvízellátásra használt felszín alatti vizek nem megfelelő vízminősége nehezíti a biztonságos ivóvízellátást (természetes vízminőségi problémák: arzén, ammónium, bór, vas, mangán stb., illetve sérülékeny ivóvízbázisok szennyeződési veszélye).”

Fentiek alapján – meglátásom szerint – az ivóvízhez való hozzáférés biztosítása magában kell, hogy foglalja a P) cikkel való együtt értelmezést. Hazánk ivóvíz ellátása 95%-ban felszín alatti vízből biztosított. Amennyiben nem áll rendelkezésre az a felszín alatti és kisebb esetben felszíni víz, amely ivóvíz kitermelésre alkalmas, úgy az ivóvízhez való hozzáférés sem biztosítható. Így a P) cikk szerinti vízkészlet védelem mintegy előfeltételét képezi az egészséges ivóvízhez való hozzáférésnek. Ezért a természeti erőforrások – mint a vízkészlet horizontális védelme – kiemelt jelentőségűek. A Vgtv. meghatározza a vízigények kielégítési sorrendjét. Első helyen a létfenntartási ivó és közegészségügyi, katasztrófa-elhárítási vízigény található. A Kvt. szerint az ivóvízellátást biztosító vízkészleteket fokozott védelemben kell részesíteni. (Vgtv. 15. § (4), Kvt. 20. §.) Ezek a rendelkezések szintén azt a megállapítást erősítik, amely szerint a rendelkezésre álló és hasznosítható vízkészlettől függ az ivóvíz biztosítása. Minden olyan vízkészletet érintő döntésnél, jogszabályalkotásnál, amely kihat a vízkészlet mennyiségére és minőségére, mindig figyelembe kell venni, hogy az az egészséghez való jogot, és azon belül az ivóvízhez való hozzáférés biztosítását a későbbiek során befolyásolhatja, vagyis, a vízkészlet védelem, illetve a vízkészlet-gazdálkodás és az ivóvíz ellátás biztosítása mind az alapjog védelme, mind a jogi szabályozás szintjén, mind pedig a műszaki rendszer tekintetében szorosan összefüggenek egymással. Ez a szemléletmód megegyezik a Víz és Egészség Jegyzőkönyvben foglaltakkal: „5. cikk A jelen Jegyzőkönyv végrehajtása terén tett intézkedések során a Részcs Feleknek elsősorban a következő elveket és megközelítéseket kell követniük: d) A vízbázisokkal úgy kell gazdálkodni, hogy anélkül elégítsék ki a jelen generáció szükségleteit, hogy azzal veszélyeztetnék a jövő generációk szükségletei kielégítésének lehetőségét; g) A víz társadalmi, gazdasági és környezeti érték, amellyel úgy kell gazdálkodni, hogy szem előtt tartsuk ezen értékek leginkább elfogadható és fenntartható kombinációját;”.

A vízkészlet védelemre és vízkészlet gazdálkodásra számos rendelkezés vonatkozik. Ebbe a körbe sorolható például a vízbázisvédelem, az ivóvízbázisok kijelölése, az ivóvízbázis védelmi program végrehajtása, a kármentesítések elvégzése. Az AJB-831/2012. számú jelentésemben megállapítottam: azt, hogy az ivóvíztermelő kutak utánpótlódását biztosító vízkészlet ne legyen szennyezett, a vízbázisvédelmi intézkedések szolgálják. Ha az ivóvízellátó hálózatba kerülő víz kellő tisztaságát nem víztisztító művel oldják meg, akkor a vízbázis biztonságba helyezésével kell elérni, hogy a termelt vízben ne legyen határérték feletti mennyiségben emberi eredetű szennyező anyag. Ezek az intézkedések egyúttal környezetvédelmi intézkedések is, hiszen a víz, mint környezeti elem részesül védelemben. Az AJB-813/2012. számú jelentésemben pedig arra mutattam rá, hogy az egészséges környezethez való jog az előfeltételét képezi bizonyos esetekben az egészséghez való jognak, mert ez utóbbi akkor tud érvényesülni, ha a környezetben okozott szennyezést felszámolják. Ezt az értelmezést maga az Alaptörvény is megerősíti, hiszen az egészséghez való jog

érvényesülésénél nevesíti, hogy ezt a jogot a környezet védelmének biztosításával valósítja meg Magyarország.

Az ivóvízhez való hozzáférés biztosítása kapcsán elemezhető, hogy milyen minőségű víz felel meg az ivóvíz kritériumainak, vagyis mit jelent az egészséges ivóvíz fogalma. (A Vgtv. 1. sz. mellékelete szerint: „9. ivóvíz: a rendszeres emberi fogyasztásra alkalmas a fizikai, a kémiai, a bakteriológiai, a toxikológiai és a radiológiai határértékeknek megfelelő víz;”. A 201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet „2. § a) ivóvíz: e rendeletben meghatározott minőségű olyan víz: aa) amely ivásra, főzésre, élelmiszer-készítésre vagy egyéb háztartási célra szolgál, tekintet nélkül az eredetére, valamint arra, hogy vízvezetékéből vagy tartályból származik, ab) amelyet az európai élelmiszerjog általános elveiről és követelményeiről, az Európai Élelmiszer-biztonsági Hatóság létrehozásáról és az élelmiszer-biztonságra vonatkozó eljárások megállapításáról szóló 178/2002/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: 178/2002/EK rendelet) 2. cikke szerint az élelmiszer-vállalkozások élelmiszer előállításához használnak fel (a továbbiakban: 178/2002/EK rendelet szerinti ivóvíz), beleértve mindazon anyagoknak és termékeknek a gyártását, feldolgozását, konzerválását és forgalmazását, amelyek emberi fogyasztásra szolgálnak; kivéve, ha a megyei népegészségügyi szakigazgatási szerv, illetve a megyei kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi igazgatósága (a továbbiakban: Élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi igazgatóság) azt állapítja meg, hogy a víz minősége nem befolyásolhatja a késztermék (élelmiszer) minőségét;”) A Víz és Egészség Jegyzőkönyv 5. cikk „A jelen Jegyzőkönyv végrehajtása terén tett intézkedések során a Részes Feleknek elsősorban a következő elveket és megközelítéseket kell követniük: 1) Biztosítani kell az egyenlő mértékű hozzájutást a vízhez, mind mennyiségben, mind minőségben a népesség minden egyes tagja számára, de különösen azok számára, akik hátrányos helyzetben vannak vagy társadalmilag kirekesztettek;”. A 6. cikk szerint: „1. A Jegyzőkönyv céljainak elérése érdekében a Részes Feleknek a következő célokat kell követni: a) Az ivóvízhez való hozzájutást mindenki számára,”. Az Emberi Erőforrások Minisztériuma tájékoztató arról, hogy az egészséges ivóvíz minőségi kritériumait a 201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet tartalmazza. (201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet „3. § (1) Az ivóvíz minőségére vonatkozó határértékeket az 1. számú melléklet tartalmazza. (2) A víz akkor felel meg az ivóvíz minőségnek, ha a) nem tartalmaz olyan mennyiségben vagy koncentrációban mikroorganizmust, parazitát, kémiai vagy fizikai anyagot, amely az emberi egészségre veszélyt jelenthet, és b) megfelel az 1. számú melléklet A) és B) részében meghatározott követelményeknek, továbbá c) az a)-b) pontokban, valamint a 4-6. és 8. §-okban meghatározott követelmények teljesülnek, és minden szükséges intézkedés megtörtént annak érdekében, hogy az ivóvíz minősége megfeleljen a jelen rendeletben meghatározott előírásoknak.” Álláspontjuk szerint az ellátás biztonságának elve (Vkszt. 1. § b) az ellátásbiztonság elve: „a víziközmű-szolgáltatás kialakítása, fejlesztése tekintetében azt a műszaki, közgazdasági és szervezeti megoldást kell előnyben részesíteni, amely ba) a felhasználók egészséges ivóvízzel való ellátását nagyobb üzemi biztonság mellett - szakmailag megalapozott ismeretek, várakozások alapján - legalább egy település közigazgatási területén belül egységesen működtethető vízvezeték-hálózatként folyamatosan és hosszú távon képes biztosítani;(...)” mind a megfelelő mennyiségű, mind a megfelelő minőségű ivóvízhez való hozzáférés biztosítását jelenti mindenki számára, amely jelenleg nem minden településen valósul meg. A Nemzeti Fejlesztési Minisztériumnak a tényállásban ismertetett tájékoztatására is figyelemmel álláspontom szerint az ivóvízhez való hozzáférés biztosítása magában foglalja mind a megfelelő minőségű, vagyis egészséges ivóvíz, mind a megfelelő mennyiségű víz biztosítását.

Összefoglalva megállapítható, hogy az egészséges ivóvízhez való jog biztosítása azt jelenti, hogy a vízkészletet, mint véges természeti erőforrást, horizontális védelemben kell részesíteni, és az állampolgárokhoz megfelelő minőségű és mennyiségű ivóvizet kell eljuttatni. Az eljuttatás formája lehet a víziközmű szolgáltatás, de, ahol erre nincs mód, a települési önkormányzat köteles a nem közműves ivóvízellátásról gondoskodni.

2. A vízminőségi határértékek teljesülése: a szolgáltatási pontnál vagy az ivóvízvételi helynél (fogyasztói csapnál)

Az 58/2013. (II. 27.) Korm. rendelet 57. §-a szerint: „(1) A víziközmű-szolgáltató szolgáltatási kötelezettsége és a szolgáltatás minőségéért való felelőssége a közműves

*ivóvízellátás esetében a szolgáltatási pontig, áll fenn” (58/2013. (II. 27.) Korm. rendelet „77. § (1) A szolgáltató a közműves ivóvízellátást legalább 1,5 és legfeljebb 6 bar hálózati nyomás mellett a szolgáltatási ponton köteles teljesíteni. Ettől eltérő szolgáltatást - a felhasználóval történt eseti megállapodás szerint - a víziközmű-szolgáltató biztosíthat.”) „Szolgáltatási pont: a) ivóvíz-szolgáltatási pont: aa) az ivóvíz-bekötővezetéknek a felhasználó felőli végpontja, ab) a víziközmű-szolgáltató által üzemeltetett törzshálózaton a közüzemi szerződésben meghatározott hely, elágazási pont vagy végpont, ac) a víziközmű-szolgáltató által üzemeltetett rendszer átadási pontja,” „szolgáltatott ivóvíz: közüzemi jogviszony keretében a felhasználó részére a szolgáltatási ponton, vagy közvetlenül a víziközmű-elosztóhálózat vízvételezés céljára alkalmas szerelvényein keresztül, továbbá a szállított vízből biztosított ivóvíz” (58/2013. (II. 27.) Korm. rendelet 1. § 37. és 38. pontok) Az AJB-831/2012. számú jelentésemben megállapítottam, hogy a vízminőségre vonatkozó határértékek kapcsán a szabályozás a csapvíz minőségére fókuszál. A 98/83/EK Irányelvvel (98/83/EK Irányelve 6. cikk (1) bekezdés) összhangban rendelkezik a 201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet úgy, hogy a határérték a megfelelő mintavételi módszerrel a fogyasztói csapnál vett vízmintára vonatkozik és jellemző kell, hogy legyen a fogyasztó szervezetébe jutó heti átlagos mennyiségre. (201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet 1. számú melléklet - Paraméterek és határértékek A) Mikrobiológiai vízminőségi jellemzők 5. pont 5. „A határérték a megfelelő mintavételi módszerrel - 1 L (egy liter) kifolytatás nélkül vett vízminta egy részének felhasználásával - a fogyasztói csapnál vett vízmintára vonatkozik és jellemző kell hogy legyen a fogyasztó szervezetébe jutó heti átlagos mennyiségre. Ahol kivitelezhető, az 5. § (6) bekezdésével összhangban megállapított egységes mintavételi és vizsgálati módszereket kell alkalmazni. Az illetékes népegészségügyi szakigazgatási szerv köteles figyelembe venni, hogy az előfordulási csúcsertékek okozhatnak káros egészségügyi hatást.”) A víz minőségének elosztó hálózathoz származó víz esetében a létesítményen belül azon vízkivételi helyen kell megfelelnie az előírásoknak, ahol emberi fogyasztás céljára rendeltetésszerűen vételeznek vizet. (201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet 4. § (1) bekezdés a) pont) Ivóvízvételi hely: az ivóvizet szállító vezeték azon része, ahol a beépített szerelvények rendeltetésszerű használatával a vezetékből ivóvíz vételezése lehetséges. (58/2013. (II. 27.) Korm. rendelet 1. § 19. pont) A 21/2002. (IV. 25.) KöViM rendelet előírásainak megfelelően a vízmű üzemeltetője gondoskodik arról, hogy a szolgáltatott (felhasználásra kerülő) víz minősége megfeleljen a közegészségügyi előírásoknak, az ivóvízminőségű vízre vonatkozó jogszabályokban előírt fizikai, kémiai, biológiai, bakteriológiai követelményeknek. (21/2002. (IV. 25.) KöViM rendelet 5. § (1) és (2) bekezdés) E mellett rendszeres ellenőrzési kötelezettséget is előír az üzemeltetőre a hasznosított vízbázis vize, illetve a hálózatba juttatott ivóvíz fizikai, kémiai, bakteriológiai – szükség szerint biológiai, toxikológiai – minőségének rendszeres ellenőrzése tekintetében. A fogyasztói pontokon végzendő vízminőség-ellenőrzések módszerét, gyakoriságát, helyét, valamint a vizsgálandó jellemzők kiválasztását a 201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet előírásai alapján kell végrehajtani. (21/2002. (IV. 25.) KöViM rendelet 6. § (1)-(2), a vízmű üzemeltetési szabályzata tartalmazza: „3. § (4) A (3) bekezdés c) pontjában említett vizsgálatok szabályozása a víznyerés helyén, a vízkezelési technológia különböző pontjain, a hálózatra táplálás helyén, valamint a vízelosztó rendszerek hálózati (fogyasztói) pontjain a) a vizsgálatok gyakorisága, b) a vizsgálandó fizikai, kémiai és biológiai összetevők, c) a vizsgálandó minták száma meghatározására terjed ki.”) *Meglátásom szerint az irányelv és a jogszabályok szerint egyértelmű, hogy a vízminőségi határértékeknek a fogyasztói csapnál kell teljesülniük.**

A 98/83/EK Irányelv, és annak megfelelően a 201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet az alábbiak szerint rendelkezik: „4. § (1) A víz minőségének az alábbi pontokon kell megfelelnie a 3. §-ban foglalt előírásoknak: a) elosztó hálózathoz származó víz esetében a létesítményen belül azon - a külön jogszabály szerinti - vízkivételi helyen, ahol emberi fogyasztás céljára rendeltetésszerűen vételeznek vizet; (...) (3) Az (1) bekezdés a) pontjában foglalt előírás - szükség esetén az illetékes népegészségügyi szerv véleményének kikérése után - teljesítettnek tekinthető, ha a vízminőségi előírásoktól való eltérés oka a külön jogszabály szerinti házi ivóvízhálózat nem megfelelő anyaga, állapota vagy karbantartási hibája.” (201/2001. (X. 25.)

Korm. rendelet 4. § (3) bekezdés) Vagyis, a fogyasztói csapnál az ivóvízre meghatározott határérték két okból nem teljesülhet: a vízmű üzemeltetőjének a felelősségi körében felmerült okból (Lásd az AJB/-831/2012. számú jelentés), vagy a házi ivóvízhálózat nem megfelelő állapota, anyaga (például az ólomcső) vagy karbantartási hibája miatt, ami azonban nem a vízmű üzemeltetőjének a felelősségi körébe tartozik. *A vízmű üzemeltetőjének a szolgáltatás minőségéért való felelőssége az 58/2013. (II. 27.) Korm. rendelet szerint csak a szolgáltatási pontig áll fenn, nem a csapig.* A szolgáltatás minősége – jogszabályi szinten – nincs szabályozva, a közüzemi szerződésnek azonban pontosan tartalmaznia kell azt. (58/2013. (II. 27.) Korm. rendelet „56. § (1) A víziközmű-szolgáltatásra a víziközmű-szolgáltató és a felhasználó közüzemi szerződést köt, amely tartalmazza: b) a szerződés tárgyának fontosabb műszaki jellemzőit, a mennyiségi és minőségi adatokat, d) a felhasználási helyet, illetve a teljesítés helyét, a szolgáltatási pontot,”) A felelősségi helyzet értelmezésénél figyelembe kell venni az ivóvízbiztonság fogalmát is: *„az ivóvízfogyasztáshoz, illetve használathoz kapcsolódó, ivóvíznyerésre szolgáló, vízkezelő és ellátó rendszerben, házi ivóvízhálózatban és vízvételre szolgáló helyeken elérhető legkisebb egészségkockázatot jelentő minőségi és működési jellemző”.* (201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet 2. § h) pont) Ebben a meghatározásban tehát a házi ivóvízhálózat is szerepel, amely azonban nem a vízmű üzemeltetőjének felelősségi körébe tartozik. A házi ivóvízhálózat fogalmát a Vkszt. az alábbiak szerint határozza meg: *ivóvízhálózat „a felhasználási hely ivóvízfogyasztását biztosító – az ingatlan alkotórészét képező – vezeték, amely a vízkivételi helyig szállítja a vizet, valamint annak kiegészítő elemei (így különösen vízmérő berendezés elhelyezésére szolgáló akna).* (Vkszt. 2. § 9. pont) A 201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet szerint *„házi vízelosztó rendszer: minden olyan vízvezeték, szerelvény és berendezés, amely az ellátó hálózatban szolgáltatott ivóvíz külön jogszabály szerinti átadási pontja és az emberi fogyasztáshoz használt vízvételési helyek között van, illetve ezekhez közvetlenül kapcsolódik;”* (201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet 2. § g) pont) A Ptk meghatározása szerint *„A tulajdonjog kiterjed mindarra, ami a dologgal olyképpen van tartósan egyesítve, hogy az elválasztással a dolog vagy elválasztott része elpusztulna, illetőleg az elválasztással értéke vagy használhatósága számottevően csökkenne (alkotórész).”* (Ptk. 95. § (1) bekezdés) Vagyis, a házi ivóvízhálózat az ingatlan tulajdonos tulajdona, így viselnie kell a dologgal járó terheket. (Ptk. „99. § A tulajdonos jogosult a dolgot használni és a dologból folyó hasznokat szedni, viseli a dologgal járó terheket és a dologban beállott azt a kárt, amelynek megtérítésére senkit sem lehet kötelezni.”)

Összességében megállapítható, hogy a 98/83/EK Irányelv és a magyar szabályozás alapján a vízminőségi határértékeknek a fogyasztói csapnál kell teljesülniük, és ezt az értelmezést erősíti az ivóvízbiztonság követelményének a meghatározása is. Amennyiben itt teljesül a határérték, akkor biztosított az egészséges ivóvízhez való jog. Kérdés, hogy ha a szolgáltatási jogviszonyban a szolgáltató felelőssége csak a szolgáltatási pontig terjed, akkor a szolgáltatási pont és a fogyasztói csap közötti hálózati rész, kinek a felelősségébe tartozik. A házi ivóvízhálózat fogalma és a Ptk. alapján az az ingatlan tulajdonos felelőssége. Tehát a fogyasztói csapnál a határérték teljesülése tekintetében a vízmű üzemeltetője és az ingatlan tulajdonos felelőssége közös. *Az egységes jogalkalmazás elősegítése érdekében – a jogállamiság és jogbiztonság követelményére tekintettel – megfontolandó, hogy az 58/2013. (II. 27.) Korm. rendelet tartalmazza: ha a fogyasztói csapnál a határértékekre nem teljesül a jogszabályi követelmény, - a 201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet 4. § (3) bekezdése alapján - a vízmű üzemeltetője a felelősség alól akkor mentesül, ha bizonyítja, hogy a vízminőség romlása a házi ivóvízhálózatra vezethető vissza, vagyis bizonyítja, hogy a szolgáltatási pontnál a jogszabálynak megfelelő minőségű vizet szolgáltatott.* Fentiek alapján felvetődik az a kérdés is, hogy kétséges, az ingatlan tulajdonosok tisztában vannak-e azzal a követelménnyel, hogy a házi ivóvízhálózat okán a vízminőségre vonatkozó határértékek teljesülésében felelősséggel tartoznak.

3. Az ivóvízminőség, az átmeneti ivóvízellátás, a megfelelő tájékoztatás egyes kérdései

Az NKP III. foglalkozik a környezet és az egészség összefüggéseivel is. Ezzel kapcsolatban említi, hogy „*az OECD 2008-ban Magyarországról készített környezetpolitikai teljesítményértékelésében felhívja a figyelmet arra, hogy a környezet-egészségügyben jelentkező problémákat tovább súlyosbíthatja mind a szegénység, mind a jövedelem egyenlőtlenségek növekedése. A jövőben nagyobb figyelmet kell fordítani a levegőszennyezéssel és az ivóvíz minőségével összefüggő egészségi problémák megelőzésére, illetve mérséklésére.*” (96/2009. (XII. 9.) OGY határozat 5.3. Környezet és egészség cím) Ez a törekvés megegyezik a Víz és Egészség Jegyzőkönyvben foglalt célokkal, amely szerint a jegyzőkönyvet aláíró részes felek „*minden szükséges intézkedést kötelesek megtenni különösen annak érdekében, hogy elérjék a következő célkitűzéseket: a) Egészséges, teljes értékű ivóvízzel való ellátás*”. (Víz és Egészség Jegyzőkönyv 4. cikk „2. A Részes Felek minden szükséges intézkedést kötelesek megtenni különösen annak érdekében, hogy elérjék a következő célkitűzéseket: a) Egészséges, teljes értékű ivóvízzel való ellátás, amely mentes minden mikroorganizmustól és parazitától, valamint olyan anyagoktól, amelyek mennyiségük vagy koncentrációjuk miatt potenciális veszélyt jelentenek az ember egészségére. Ez vonatkozik az ivóvíznyerő források védelmére, a vízkezelésre, valamint a közösségi rendszerek létesítésére, fejlesztésére és fenntartására is;”)

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma tájékoztatása szerint a nitrit határérték feletti előfordulás kiemelt kockázatot jelent a várandósok és a kisgyermek számára. (201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet „6. § (7) Amennyiben egy településen, vagy - ha meghatározható - településrészen a lakosság által fogyasztott ivóvíz nitrit- vagy nitráttartalma az illetékes népegészségügyi szervnek megállapítása szerint meghaladja az 1. számú melléklet B) táblázatában megadott határértéket, mindaddig gondoskodni kell az érintett területen lakó egy évnél fiatalabb csecsemők és a várandós anyák (8) bekezdés szerinti ivóvízellátásáról, amíg az illetékes népegészségügyi szerv ezt előírja. (8) Ha a (4) bekezdés szerint a víz ivásra, főzésre való felhasználását meg kell tiltani, az üzemeltető köteles az érintettek számára 3 liter/fő/nap ivóvizet biztosítani. Az ivóvizet az érintettek számára - a helyi földrajzi sajátosságokra is figyelemmel - az érintett lakóépületekből megközelíthető helyen, az érintett lakosok számára reálisan elérhető távolságban kell biztosítani.”) Ahogy az a tényállásban ismertettekből kiderül, a 98/83/EK Irányelvben meghatározott vízminőségi határértékek teljesítése alóli hosszabbítási kérelem a nitritre nem terjed ki, tekintettel arra, hogy az Európai Bizottság 2006-ban kifejtette, hogy a nitrit tekintetében az átmeneti eltérést nem tudja elfogadni. Ezért a határértéknek való megfelelés érdekében 2007-ben az ÁNTSZ megindította az országos nitrit-akciót, amelynek célja az érintett települések fokozott monitorozása, és – a vízminőségi eredmények folyamatos felügyelete révén – az esetenkénti határérték túllépés csökkentése. Az akcióprogram bevezetését és végrehajtását példaértékűnek tartom, elengedhetetlenül szükséges volt ugyanis annak érdekében, hogy a gyermek védelemhez és gondoskodáshoz való joga érvényesülhessen. Jelenleg az átmeneti ivóvízellátás az arzén, bór és fluorid tekintetében merül fel azokon a településeken, ahol a határérték 2012. december 25-t követően meghaladja az előírtat. Az ilyen településeken a Program még folyamatban van, átmeneti megoldások valamelyikével biztosítják a lakosság ivóvízzel való ellátását.

A Program végrehajtása 2001-ben kezdődött (2060/2001. (IV. 2.) Korm. határozat az emberi fogyasztásra szolgáló víz minőségéről szóló 98/83/EK irányelv hazai jogrendbe illesztésével összefüggő feladatokról, majd 2131/2003. (VI. 19.) Korm. határozat az ivóvízminőség-javító program végrehajtásának részletes előkészítéséről és finanszírozási rendszeréről.), teljes költségigénye a vízgyűjtő-gazdálkodási terv szerint 246 Mrd Ft. (Vízgyűjtő gazdálkodási terv 8.8 Finanszírozási igény, rendelkezésre álló források cím) Maga a Program az emberi fogyasztásra szolgáló vízre (ivóvízre) vonatkozó – jogszabályban meghatározott – minőségi követelményeket kielégítő cél megvalósítására irányuló feladatok összessége. (Vgtv. 1. melléklet 33. pont. A Vízgyűjtő gazdálkodási terv részletesen felsorolja azokat az intézkedéseket, amelyek célja a szolgáltatott ivóvízben a határértéknek megfelelő koncentrációk biztosítása, illetve az ivóvízbázisok védelmének megteremtése, az ellátásbiztonság növelése érdekében teendő intézkedéseket.) A 2003-as NKP II. szerint „*Az Ivóvízminőség-javító Program alapján 2006 végéig azokon a településeken kell megoldani az ivóvíz minőségének javítását,*

ahol az arzénkoncentráció meghaladja a 30 µg/l-t, valamint azokon a településeken, ahol a nitrittel, bórral, fluoriddal szennyezett ivóvizek minősége nem felel meg az új határértékeknek. 2009 végéig a 10 µg/l arzénkoncentráció feletti és az ammónium-ion határérték feletti szennyeződést tartalmazó ivóvizek minőségének javítását el kell végezni.” (NKP II 2.1.2. A környezet állapotja - a környezeti folyamatok területi alakulása cím) A 2009-es NKP III szerint már „Az Ivóvízminőség-javító Program végrehajtásának a tervezettnél/szükségesnél lassabb előrehaladása miatt Magyarország 2009. évben halasztási kérelmet nyújt be az Európai Bizottsághoz hivatkozással arra, hogy az ország csak a saját teherbírásának megfelelő ütemezéssel tudja elvégezni ezt a komoly erőfeszítést igénylő, az ország lakosságának egynegyedére kiterjedő programot. Az Ivóvízminőség-javító Program várhatóan 2012 végére hajtható végre.” (NKP III 5.4.5.1. Biztonságos ivóvízellátás cím) A Program befejezésének céldátumára a különböző stratégiák különböző évszámot határoztak meg, jelenleg – a kapott tájékoztatások szerint – 2015-re várható a Program befejezése. (1307/2011. (IX. 6.) Korm. határozat 6.3.3 VÍZGAZDÁLKODÁS: VÍZELLÁTÁS JELENLEGI HELYZETE cím: „Az ivóvízminőség javítása történhet meglévő, megfelelő minőségű, üzemelő vízbázisra való rákötéssel, új vízbázis feltárással, meglévő ivóvíztisztító berendezés korszerűsítésével és bővítésével, valamint új ivóvíztisztító berendezés beépítésével. Jelenleg is folyamatban van az Ivóvízminőség-javító Program, melynek célja az EU 98/83/EK Irányelv (Ivóvíz-irányelv) előírásainak megfelelő ivóvíz-szolgáltatás megvalósítása. A Program a kiemelt, egészségügyi kockázatot jelentő komponensek, a bór, a fluorid, a nitrit, az ammónium-ion és az arzén tekintetében biztosítja az előírásoknak megfelelő vízellátás megvalósítását. A Program kiemelten érinti a Dél-Alföldi és az Észak-Alföldi régiókat. A Program 836 települést, mintegy 2,3 millió lakost érint, költségigénye hozzávetőleg 139,5 milliárd forint, eddig 12 Mrd Ft felhasználásával készültek el beruházások. A beruházási költségeknek akár 90 százalékát is támogatja a Környezet és Energia Operatív Programban létrehozott pályázati konstrukció. A Program végrehajtásának reális céldátuma 2015.” Vízyűjtő gazdálkodási terv 8.6 Megfelelő ivóvízminőséget biztosító intézkedések cím: „Felelősök: VM, NEFMI, BM, NFM Végrehajtásban érintettek: □ víziközmű tulajdonos, szolgáltató (önkormányzat, állam, gazdálkodók), □ vízhasználók, szennyezők (ipar, mezőgazdaság, önkormányzat, lakosság) a) Jelenleg érvényben lévő intézkedések: „A geológiai eredetű vízminőségi problémák kezelésére Magyarország 2001-ben vezette be az Ivóvízminőség-javító Programot az emberi fogyasztásra szánt víz minőségéről szóló, 1998. november 3-i 98/83/EK tanácsi irányelvnek végrehajtása érdekében. A távlati cél az, hogy 2013-ig az egész ország közüzemi vízellátásában felszámoljuk az egészséget befolyásoló valamennyi ivóvízminőségi problémát. A program keretében különböző megoldásokkal (vízkezelési technológia vagy kistérségi rendszerek alkalmazása vagy áttérés másik vízbázisra) lehet a megfelelő ivóvízminőséget biztosítani. Az ivóvízminőség-javító program reális céldátuma: 2012-2013.”)

Az NKP III. rögzíti: „Az arzén emberi egészségre gyakorolt hatásáról készült elemzés szerint, az arzénnel szennyezett ivóvizet tartósan fogyasztó lakosság körében a daganatos többlethalálozás évi 300 főre becsülhető. A további kiemelt vízszennyezők főleg az érzékenyebb lakosság-csoportok számára jelentenek egészségügyi kockázatot”. (NKP III 5.3.3.1. Ivóvíz cím) A Víz és Egészség Jegyzőkönyv több cikkében foglalkozik a lakosság tájékoztatásának kérdésével. (5. cikk „A jelen Jegyzőkönyv végrehajtása terén tett intézkedések során a Részleges Feleknek elsősorban a következő elveket és megközelítéseket kell követniük: ( ) i) Elő kell segíteni a lakosság tájékoztatását és részvételét a vízzel és az egészséggel kapcsolatos döntéshozatalban többek között annak érdekében, hogy a döntések minősége és végrehajthatósága javuljon, hogy a témával összefüggésben növekedjen a lakosság tudatossága, hogy lehetősége legyen a lakosoknak szempontjai kifejezésére és az érintett hatóságok megfelelően figyelembe vehessék ezeket az érdekeket. Ezen tájékoztatás és részvétel mellett biztosítani kell továbbá a jogi és adminisztratív lehetőséget is a vonatkozó döntések felülvizsgálatára;”. 6. cikk „2. A fentiek megvalósítása érdekében a Részleges Felek mindegyike köteles meghatározni, nyilvánosságra hozni és időszakonként felülvizsgálni azon szabványokra és teljesülési szintjükre vonatkozó nemzeti és/vagy helyi célkitűzéseket, amelyek a vízzel összefüggő megbetegedések elleni magas színvonalú védelem eléréséhez, illetve fenntartásához szükségesek. A célkitűzéseket időszakonként felül kell vizsgálni. Mindezek során megfelelő gyakorlati, illetve egyéb intézkedéssel kell biztosítani a lakosság részvételét áttekinthető és méltányos keretek között, valamint gondoskodniuk kell arról, hogy nyilvánosság bevonásának eredményét számításba vegyék.” 9. cikk „1. A Részleges Felek kötelesek lépéseket tenni a lakosság minden rétegének kellő felvilágosítására a következők tekintetében: a) a vízgazdálkodás és a közegészségügy jelentősége és kapcsolata;” 10. cikk „c) A 9. cikkkel összhangban a lakosság tudatosságának, az oktatásnak, a képzésnek, a kutatásnak, a fejlesztésnek, valamint a tájékoztatásnak az elősegítéséről.”) Az Emberi Erőforrások Minisztériuma a

válaszában ismertette, hogy a határértéket meghaladó arzén, a bór és fluorid koncentráció becslések szerint 56.000 várandós anyát és 6 év alatti gyermeket érint. A várandós anyák és csecsemők részére is az „általános” átmeneti ivóvízellátási módok állnak rendelkezésre. A várandósok és kisgyermekesek kiemelt védelme érdekében a népegészségügyi szakigazgatási szerv a védőnői hálózaton keresztül célzott tájékoztatást juttatott el az érintettekhez, illetve az érintett önkormányzatok közvetlenül is kaptak tájékoztatást. A tájékoztató kitért az arzén magzatra és kisgyermekesekre gyakorolt kedvezőtlen hatásaira, és felhívta a figyelmet az egészséges ivóvíz fogyasztásának fontosságára. A tárcsa az átmeneti ivóvízellátástól függetlenül is végez tájékoztató jellegű munkát.

A Belügyminisztérium is arról számolt be, hogy a településeken kihirdetésre kerültek tájékoztató anyagok, valamint szórólapok, plakátok. A Magyar Honvédség a helyi kormányzati szerveket és a médiát használta fel arra, hogy a lakossághoz eljuttassa a településre szállított víz vételezésének helyéről, idejéről és módjáról szóló információkat. Tekintettel arra, hogy a Program befejezésének várható dátuma 2015 – véleményem szerint –, a Víz és Egészség Jegyzőkönyvnek az felelne meg, ha az érintett településen élők – akár írásos formában is – közvetlenül kapnának tárgyilagos tájékoztatást az átmeneti ivóvízellátásról. A Belügyminisztérium beszámolójából kiderül, hogy legnagyobb arányban az átmeneti vízellátás azon módozatait veszik igénybe, melynek során az állampolgár nem a víziközmű szolgáltatáson keresztül jut egészséges ivóvízhez, hanem az otthonán kívül, vízostó pontokon (konténeres szűrőberendezés, lajtos kocsi, palackos víz). Az ilyen települések lakói így „választási” helyzetben vannak: vagy fogyasztják azt a csapvizet továbbra is az otthonukban, amit eddig használtak, de már nem felel meg az előírt határértékeknek, vagy – nagyobb időráfordítással és fáradozással – beszerzik azt a vízostás helyéről. Ahhoz, hogy az állampolgár felelős döntést tudjon hozni, megfelelő információval és ismeretekkel kell, hogy rendelkezzen. Ismernie kell, hogy miért van jelenleg szükség átmeneti ivóvízellátásra, meddig tarthat ez az állapot, milyen egészségügyi hatásai lehetnek a határértékeknek meg nem felelő ivóvíznek, különös tekintettel a gyermekvállalásra, illetve várandósokra és kisgyermekesekre. *Megállapítható, hogy jelenleg az egészséghez való jog – azon belül az ivóvíz biztosításához való jog – csak megfelelő lakossági tájékoztatás esetén érvényesülhet, különös tekintettel arra, hogy az állampolgár maga dönt arról, hogy beszerzi-e az egészséges ivóvizet. Más szóval, az átmeneti ivóvízellátás megszervezése nem éri el a célját megfelelő tájékoztatás nélkül. A teljes körű és minden háztartáshoz eljutó tájékoztatás hiánya visszasságot okozhat az egészséghez való joggal összefüggésben.* Milyen egyéb tényezők befolyásolják még az egészséges ivóvízhez való jogot? A minisztériumok rendelkezésemre bocsátott beszámolójából az is megállapítható, hogy az elmaradt hálózati rekonstrukció a vízminőség romlásához vezethet. A stratégiák foglalkoznak a hálózati rekonstrukció kérdésével, de mindenki számára nyilvánvaló, hogy ezen a területen még sok tennivaló van. (NKP III 5.3.3.1. Ivóvíz „Magyarország településeinek közműves vízellátása mennyiségi szempontból alapvetően rendezettnek tekinthető. Az ország minden települése rendelkezik közüzemi vízművel, az ivóvízbekötéssel rendelkező lakások aránya pedig országos átlagban meghaladja a 94%-ot. További fejlesztésre elsősorban vízbiztonsági-vízminőségi téren van szükség és lehetőség.” 5.4.5.1. Biztonságos ivóvízellátás cím: „A települési ivóvízellátás fejlesztése érdekében az Ivóvízminőség-javító Program végrehajtásán kívül még két területen van szükség beavatkozásra: - Az új felmérések szerint 410 településen a szolgáltatott ivóvíz vas-és/vagy mangántartalma az érvényes határértékeket meghaladja (közegészségügyi kockázat nem merül fel). - Az elmúlt években, évtizedekben sok helyen elmaradt a hálózatok felújítása, amelyet a szolgáltatás biztonsága érdekében (üzemzavar mentes szolgáltatás, a külső szennyezések csőhálózatba jutásának megelőzése) is pótolni kell.” „A NÉS-ben meghatározott vízvisszatartási, vízkészletgazdálkodási cél érdekében: 1. Az ivóvíz-hálózat rossz állapotban lévő vezeték-szakaszainak rekonstrukciója: az alap infrastruktúra javítása/helyreállítása és modernizációja, valamint a környezet fejlesztése (Svájci Alap 2.3.)” 1307/2011. (IX. 6.) Korm. határozat 6.3.3 VÍZGAZDÁLKODÁS VÍZELLÁTÁS JELENLEGI HELYZETE „Fontos, hogy a meglévő vízhálózatok olyan állapotúak legyenek, hogy a vízmű telepről kikerülő, ivóvíz a fogyasztóhoz történő szállítás során ne szennyeződjön, ezért az Ivóvízminőség-javító Programban szereplő vízhálózatok legszükségesebb

rekonstrukcióját is indokolt elvégezni. Ebből adódik, hogy az új vízhálózat fektetése mellett a korábban épült vízvezeték-hálózatok rekonstrukcióját is el kell végezni, melyre a pályázati lehetőségek korlátozott, a beruházás legfeljebb 20%-áig terjedő lehetőséget biztosítanak.” A FENNTARTHATÓ VÍZGAZDÁLKODÁS FEJLESZTÉSI IRÁNYAI, INTEGRÁLT VÍZGYŰJTŐGAZDÁLKODÁS: „Az Ivóvízminőség-javító Program végrehajtását követően figyelmet kell fordítani a vas- és mangán kifogásolt, valamint az egyéb tekintetben nem megfelelő minőségű vizet szolgáltató ellátórendszerek folyamatos fejlesztésére.”) A hálózati rekonstrukció elmaradása a vízminőség romlás lehetősége miatt folyamatosan fenntartja az egészséghez való jog, azon belül az ivóvíz biztosításához való jog sérelmének a közvetett veszélyét. Ezen kívül megoldandó probléma az is, hogy a szolgáltatott ivóvíz vas- és/vagy mangántartalma – a felmérések szerint – 410 településen meghaladja a határértékeket. *Álláspontom szerint nemcsak a Program végrehajtását követően lesz szükség a feladatban érintett tárcák szoros együttműködésére, hanem már most el kell kezdeni egy intézkedési stratégia kidolgozását.* A Belügyminisztérium és a Magyar Víziközmű Szövetség a válaszában megemlítette, hogy az ólomcsövek jelentős kockázatot okoznak a házi ivóvízhálózatok esetében. A házi ivóvízhálózat karbantartása az ingatlan tulajdonos felelőssége. A 98/83/EK Irányelv és a 201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet erre vonatkozóan nem tartalmaz túl erős rendelkezést. Az így szól: *„A házi vízelosztó rendszerben előforduló vízminőségi határérték túllépése miatt fennálló egészségügyi kockázat csökkentése érdekében az illetékes népegészségügyi szerv a) tájékoztatja az ingatlantulajdonosokat, illetve fenntartókat és az érintett fogyasztókat (...) a vízminőség javítása érdekében szükséges és általuk tehető további intézkedésekről, beavatkozási lehetőségekről, illetve b) meghatározza azon intézkedéseket, melyeket az üzemeltetőnek az ivóvíz hálózatba táplálása előtt meg kell tennie annak érdekében, hogy az ivóvíz minősége az ivóvízvételi helyeken megfeleljen az előírt követelményeknek, és ezen intézkedések megtételére az üzemeltetőt határozatban kötelezi.”* (201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet 4. § (5) bekezdés)

A jogalkotás szintjén ezt a helyzetet próbálja kezelni a 201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet az ivóvízbiztonság fogalmával, amelyben a házi ivóvízhálózat is szerepel. Az 58/2013. (II. 27.) Korm. rendelet szabályozza a víziközmű-szolgáltató házi ivóvízhálózat kapcsán gyakorolható ellenőrzési jogosultságát, amelynek alapján az észlelt hibák kijavításáról, illetve az előírásoktól eltérő víziközmű-használat megszüntetéséről, a felhasználó gondoskodni köteles. („57. § (2) A víziközmű-szolgáltató jogosult az ingatlanokon lévő víziközmű-hálózat ellenőrzésére, amelyet az érintett felhasználó - előzetesen egyeztetett időpontban - köteles lehetővé tenni. (...) (3) Az ellenőrzéskor a házi és csatlakozó hálózaton észlelt hibák kijavításáról, illetve az előírásoktól eltérő víziközmű-használat megszüntetéséről a felhasználó gondoskodni köteles. Ha ezeknek a víziközmű-szolgáltató felhívására határidőn belül nem tesz eleget, a szolgáltató a szolgáltatást korlátozhatja vagy felfüggesztheti. (4) A (2) bekezdésben előírt víziközmű-szolgáltató ellenőrzés nem mentesíti a felhasználót a tulajdonában lévő víziközművek rendszeres ellenőrzésének és karbantartásának kötelezettsége alól. (5) A víziközmű-szolgáltató a csatlakozó ivóvízhálózat, a házi ivóvízhálózat és a házi szennyvízhálózat rendszeres ellenőrzésének és karbantartásának (1)-(3) bekezdésben nem említett szabályait üzletszabályzatában rögzíti.”) A víziközmű-szolgáltató az üzletszabályzatában részletesen meghatározza a házi ivóvízhálózat rendszeres ellenőrzésének és karbantartásának minimális elvárásait. (58/2013. (II. 27.) Korm. rendelet 7. melléklet „3. Az üzletszabályzat kötelező tartalmi követelményei közé tartozik” cím 3. pont: A víziközmű-szolgáltató által nyújtott szolgáltatás részletes bemutatása, ehhez kapcsolódóan: c) a szerződés teljesítésére vonatkozó rendelkezések: cf) pont.)

Álláspontom szerint az üzemeltető ellenőrzési jogkörébe nem tartozik bele az az eset, amikor a hálózat anyaga (ólomcső) miatt nem teljesül a határérték, az ivóvízbiztonság fogalmába azonban beletartozik a házi ivóvízhálózat is. Ezért – meglátásom szerint – az egészséges ivóvízhez való jog eredményesebb érvényesülését segítené elő, ha a víziközmű-szolgáltató által végzett ellenőrzési tevékenység során kötelező lenne felhívnia az ingatlan tulajdonos figyelmét arra, hogy a házi ivóvízhálózat nem megfelelő anyaga milyen kockázatokkal jár. Ez elősegíthetné azon szemlélet kialakítását, amely szerint az ingatlan tulajdonos is felelősséggel

tartozik a víz minőségéért. (201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet „10. § (11) Az ólomra vonatkozó 1. számú melléklet B) részében meghatározott határérték betartását az üzemeltetőnek 2013. december 25-től kell biztosítania.”) A minisztériumi beszámolók szerint a hálózat anyagával kapcsolatban helyenként készültek felmérések, illetve a Magyar Víziközmű Szövetség létrehozta az ólom-határérték stratégiai munkacsoportot. Véleményem szerint a nitrát-akcióprogramhoz hasonló, átfogó intézkedések nélkül ez a kérdés nem oldható meg. A megvalósítás legfőbb akadálya azonban a pénzügyi fedezet hiánya lehet, főleg az ingatlan tulajdonosok (társasházak) oldalán. Rendszerszintű megoldás kidolgozását tartanám szükségesnek (pl. kedvezményes bankhitel konstrukció, vagy pályázati lehetőségek). *A felmérések elvégzése és az intézkedések meghatározása, illetve a kivitelezés hosszabb időt vesznek igénybe, a derogációs határidő pedig az ólomra vonatkozóan, 2013. december 25-én lejár. Ezért az egészséghez való jog teljes mértékű érvényesüléséhez feltétlenül szükséges a végrehajtási stratégia azonnali kidolgozása.*

4. A vízhez való egyenlő mértékű hozzájutás: szociális kérdések, a közkifolyó használatának díja

A Víz és Egészség Jegyzőkönyv 5. cikke szerint „A jelen Jegyzőkönyv végrehajtása terén tett intézkedések során a Részcs Feleknek elsősorban a következő elveket és megközelítéseket kell követniük: 1) Biztosítani kell az egyenlő mértékű hozzájutást a vízhez, mind mennyiségben, mind minőségben a népesség minden egyes tagja számára, de különösen azok számára, akik hátrányos helyzetben vannak vagy társadalmilag kirekesztettek;”. Az NKP III megfogalmazása így szól: „A lakosság ivóvízzel való ellátása a legfontosabb közszolgáltatások egyike, amely nélkülözhetetlen emberi szükségletet és társadalmi-közegészségügyi igényt elégít ki. A lakosság egészséges ivóvízzel való ellátása az önkormányzatok kötelező feladata. Hazánk települései rendelkeznek közműves ivóvízellátással (2007-ben 3151 településén működött a szolgáltatás, a kiépített ivóvízhálózat hossza 65,3 ezer km). A lakások több mint 94%-a csatlakozik a vezetékhálózatra, a lakosság további 4-5%-a 150 m-en belül elérhető közkifolyón keresztül vételezhet hálózati vizet. Az ellátási hiányosságok a lakosság 1-2%-át érintik, főként azokat, akik a különálló belterületi településrészekre vagy a települések külterületi részén laknak. Az elmúlt években a hangsúly a szolgáltatott ivóvíz minőségével, az ellátás biztonságával kapcsolatos kérdésekre helyeződött.” (NKP III 5.4.5.1. Biztonságos ivóvízellátás cím) A Program végrehajtása szükséges a határértékek teljesítéséhez, vagyis az egészséges ivóvíz biztosításához. Azokon a településeken, ahol a Program lezárul, valószínűleg vízdíjnövekedést fog eredményezni. A lakosság mélyszegénységben, szegénységben élő rétege jelenleg is megélhetési problémákkal küzd. A vízdíjra vonatkozóan az Emberi Erőforrások Minisztériuma arról tájékoztatót, hogy lakásfenntartási támogatás keretében van lehetőség szociális alapon támogatást igényelni a vízdíj kifizetéséhez. (1993. évi III. törvény „38. § (1) A lakásfenntartási támogatás a szociálisan rászoruló háztartások részére a háztartás tagjai által lakott lakás, vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásai viseléséhez nyújtott hozzájárulás. A jegyző a villanyáram-, a víz- és a gázfogyasztás, a távhő-szolgáltatás, a csatornahasználat és a szemétszállítás díjához, a lakbérhez vagy az albérleti díjhoz, a lakáscélú pénzügyi kölcsön törlesztőrészletéhez, a közös költséghez, illetve a tüzelőanyag költségeihez lakásfenntartási támogatást nyújt a) az e törvényben meghatározott feltételek szerinti jogosultnak (a továbbiakban: normatív lakásfenntartási támogatás), vagy b) az adósságkezelési szolgáltatásban részesülő személynek. (1a) A lakásfenntartási támogatást elsősorban természetbeni szociális ellátás formájában, és a lakásfenntartással összefüggő azon rendszeres kiadásokhoz kell nyújtani, amelyek megfizetésének elmaradása a kérelmező lakhatását a legnagyobb mértékben veszélyezteti.”) A támogatás az alábbi kiadásokra nyújtható: villanyáram-, a víz- és a gázfogyasztás, a távhő-szolgáltatás, a csatornahasználat és a szemétszállítás díja, a lakbér vagy az albérleti díj, a lakáscélú pénzügyi kölcsön törlesztőrészlete, a közös költség, illetve a tüzelőanyag költségei. *Ezek között a tényezők között a vízdíj csak egy eleme a lakástámogatási rendszernek.*

A Vkszt. meghatározza a víziközmű-szolgáltatás alapelvei között a szolidaritás elvét. (Vkszt.: „1. § (1) g) az a társadalmi léptékben hasznos és támogatandó árképzési mechanizmus, amely az érintett települések víziközmű-üzemeltetési költségeinek víziközmű-szolgáltatás díjaira ható eltérő mértékeit részben vagy egészben kiegyenlíti, és célja a kedvezőtlen költségszint mellett működtethető víziközmű-rendszerrel rendelkező településeken a kedvezőbb díjtételek mellett történő víziközmű-szolgáltatás nyújtás.”) A rendszer lényege, hogy a költségvetési törvény a lakossági ivóvíz- és csatornaszolgáltatás ráfordításának a támogatására minden évben tartalmaz támogatást. Az előirányzat azon települések támogatására szolgál, amelyekben az önkormányzati, az állami és egyéb szolgáltatók által végzett lakossági közműves ivóvízellátás, szennyvízelvezetés és -tisztítás költségei az országos átlagnál magasabbak, vagyis ahol a lakosság által fizetendő szolgáltatási díj magas. A vízelőállítás költségeit a vízbeszerzést befolyásoló környezeti tényezők is befolyásolják. Ezen tényezők azok, amelyek bizonyos településeken a magasabb díjat előidézik. Az önkormányzatok pályázhatnak a támogatásra, és a támogatást – ellenőrizhető módon – kizárólag a ráfordítás csökkentésére használhatja fel a szolgáltató, illetve az önkormányzat. A pályázatokat tárcaközi bizottság segítségével a vízgazdálkodásért felelős vidékfejlesztési miniszter bírálja el. *Ez a támogatási rendszer tehát a település vízbeszerzési lehetőségeihez igazodik.* A Vkszt. rendelkezései szerint a jövőben miniszteri rendelet fogja egységesen megállapítani a vízdíjat. A rendelet hatályba lépéséig „a) a víziközmű-szolgáltató legfeljebb az állami tulajdonú közüzemi vízműből szolgáltatott ivóvízért, illetőleg az állami tulajdonú közüzemi csatornamű használatáért fizetendő díjakról szóló miniszteri rendeletben a rá vonatkozóan meghatározott, 2011. december 31-én hatályos díjat, b) az a) ponttól eltérő esetben a víziközmű-szolgáltató a 2011. december 31-én alkalmazott bruttó díjhoz képest legfeljebb 4,2 százalékkal megemelt mértékű díjat alkalmazhat.” (Vkszt. 77. § (1) bekezdés) Ebben az esetben, illetve általában akkor, amikor egy közszolgáltatás díját általánosan valamilyen százalékgig engedik megemelni, vagy százalékos arányban csökkentik, (A rezsicsökkentések végrehajtásáról szóló 2013. évi LIV. Törvény „4. § (1) A víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény (a továbbiakban: Vksztv.) 2. § 15. pontjában meghatározott lakossági felhasználók részére a Vksztv. 2. § 24. pontjában meghatározott víziközmű-szolgáltatás tekintetében a számlában meghatározott fizetendő szolgáltatási egységre jutó összeg (beleértve az alapidíjat) 2013. július 1-jét követő időszakban teljesített szolgáltatás vonatkozásában nem haladhatja meg a 2013. január 31-én jogszerűen alkalmazott díjtételek és egyéb számlaelemek alapján, ugyanazon feltételekkel számított összeg 90%-át.”) érintettek *azok az állampolgárok, akik anyagi helyzetük révén a támogatásra rászorulnak, de azok is, akik nem.* Fentiek alapján megállapítható, hogy többféle támogatási forma létezik a vízdíjjal összefüggésben. Azonban – a lakásfenntartási támogatás kivételével, amely nemcsak a vízdíj fedezetére nyújtható – egyik sem célzottan szociális alapú támogatás. A szegénységben élők a Program befejezését követően sem biztos, hogy a Víz és Egészség Jegyzőkönyv szerinti egyenlő esélyek biztosításával jutnak majd hozzá az egészséges ivóvízhez. *Tekintettel arra, hogy a vízdíj megállapítására vonatkozó szabályok az új víziközmű szolgáltatásról szóló törvény miatt változnak, indokoltnak tartanám felülvizsgálni, hogy milyen szociális alapon, és csak a vízdíjra vonatkozó támogatási rendszer szolgálja az egészséges ivóvízhez jutás egyenlő esélyének elősegítését.* A Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) – Romaprogramjának keretében – több Heves és Borsod megyei településen találkozott a közkifolyók problémájával, melyekkel kapcsolatban a segítségemet kérte. A szóban forgó településeken gyakoriak a telepszerű, ivóvízbekötéssel nem rendelkező ingatlanok, lakóik szegények, rossz lakhatási körülmények között élők. A helyi képviselő-testületek gyakran önkormányzati rendeletben szabályozzák a közkifolyókról igénybe vett, a vízhálózatba be nem kötött, vagy arról leválasztott ingatlanban lakók „vízfogyasztásának a díját”. A TASZ az áttekintett önkormányzati rendeletekre tekintettel úgy véli, hogy a helyi önkormányzatok nem is rendelkeznek jogszabályi felhatalmazással arra, hogy létszükségleti okból a közkifolyó vizét igénybe vevőkre bármilyen megoldással áthárítsa a vízdíj megfizetését. Az egyik kormányhivatal álláspontja szerint a Vkszt. megszüntette az önkormányzatok ármegállapító jogkörét a közműves ivóvíz és szennyvíztisztítás vonatkozásában. A közkifolyóról vételezett

víz díjára és annak megállapítására a jogszabályok nem tartalmaznak rendelkezést, így a helyi képviselő-testület jogalkotói hatásköre az Alaptörvény közvetlen felhatalmazásán alapul. Ezzel szemben a TASZ szerint ez a kérdés nem minősül a törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyoknak, így a témakörben nem áll fenn a képviselő testület rendeletalkotói hatásköre. *A vizsgálatom során szűrőpróbaszerűen áttekintett önkormányzati rendeletek* (Hernádnémeti Önkormányzat képviselő-testület 15/2011. (VII. 29.) önkormányzati rendelete a közkifolyók használati díjának megállapításáról, Sajólad Községi Önkormányzata képviselő-testületének 7/2012. (III.21.) önkormányzati rendelete a közkifolyók használatának rendjéről, Felsőzsolca Város Önkormányzat Képviselő-testületének 9/2012. (II.27.) önkormányzati rendelete a közkifolyók használatának rendjéről, Atkár Község Önkormányzata Képviselő-testületének 11/2012. (V.21.) önkormányzati rendelete A közkifolyók használatának rendjéről, Gyöngyöstarján Község Önkormányzatának 28/2004. (XI. 26.) rendelete a közüzemi vízműből szolgáltatott ivóvízért, illetőleg a közüzemi csatornamű használatáért fizetendő legmagasabb hatósági díjak megállapításáról és a vízdíjalkalmazás feltételeiről, sőt, Hangony Községi Önkormányzat Képviselő – Testülete 15/2011. (XII. 28.) önkormányzati rendelete a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény helyi végrehajtása egységes szerkezetben szóló 7/2007. (III. 27.) önkormányzati rendeletének módosításáról a lakhatási támogatás összegét természetbeni ellátásként nyújtja például a közkifolyó vízdíjára is.) *alapján megállapítható, hogy azok nem egységesek sem a felhatalmazó rendelkezés megjelölésében, sem a vízdíj áthárítása tekintetében.* Ennek tisztázása érdekében is kikerem az érintett szaktárcák véleményét arról, hogy átháríthatja-e az önkormányzat a közkifolyón elhasznált víz díját a lakosokra, és ha igen, mely jogszabályi felhatalmazás alapján van erre lehetősége. Amennyiben áthárítja, akkor az közüzemi vízdíjnak minősül, vagy a közkifolyó üzemeltetési költségei között áthárított használati díjnak? Továbbá, szükséges-e azon keretek részletesebb meghatározása, amelyen belül a képviselő-testület meghatározza a fizetendő díj mértékét? (Vkszt. „58. § (6) A létfenntartási és közegészségügyi vízigényeknek eleget tevő ivóvízellátás érdekében a víziközmű-szolgáltató - az ellátásért felelős előzetes értesítése és a települési önkormányzat hozzájárulása esetében - a víziközmű tulajdonosának költségére közkifolyót helyezhet el. A közkifolyó üzemeltetésének költségeit a települési önkormányzat fizeti meg a víziközmű-szolgáltató részére.” 58/2013. (II. 27.) Korm. rendelet: „81. § (1) A közkifolyókon szolgáltatott ivóvizet - háztartási célú vízhasználatra - a közműves ivóvízellátásba be nem kötött vagy ivóvíz-szolgáltatás korlátozással érintett ingatlan lakói vehetik rendszeresen igénybe. (3) Abban az esetben, ha az (1) és a (2) bekezdés szerinti vízhasználat díját és fizetésének módját jogszabály másként nem állapítja meg, az ivóvíz-törzshálózatról történő közterületi vízvétel az önkormányzat vízfogyasztásának minősül, a díjat a víziközmű-szolgáltatónak a települési önkormányzat fizeti.” Ezt megelőző szabályozás a 38/1995. (IV. 5.) Korm. rendelet a közkifolyó díjmegállapítására vonatkozólag ugyanezt a szabályt tartalmazta.) A Nemzeti Fejlesztési Minisztérium szerint a közkifolyón vételezett víz díjának önkormányzati rendelettel történő áthárítási lehetőségét nem zárja ki a jogszabály, de a rendelet kiadását a tárca aggályosnak tartja, és azt a beszédett helyi adókból javasolja finanszírozni. Az Emberi Erőforrások Minisztériuma pedig úgy látja, hogy a jogalkotó szándéka a létfenntartási és közegészségügyi vízigénynek eleget tevő ivóvízellátás biztosítása, melynek költségeit a települési önkormányzat viseli, és használatára vonatkozó díjat nem állapíthat meg. A két véleményre tekintettel – álláspontom szerint – nem egyértelmű, hogy a közkifolyó vízhasználati díja a közkifolyó üzemeltetési költségei közé sorolható-e, amelyet egy az egyben az önkormányzat fizet ki. Amennyiben pedig üzemeltetési költségnek minősül, akkor az áthárítható-e a lakosra. A hatályos jogi szabályozás alapján nem lehet egyértelműen kijelenteni, hogy a vízhasználati díj nem hárítható át a lakosra, de nem érvényesül a használat arányosan megállapított díj sem. *Mindez a jogállamiság elvéből következő jogbiztonság követelményével összefüggésben visszásságot okoz.*

A CEHAPE program (CEHAPE program 13. I. regionális elsőbbségi célok (b) pont) nevesíti, hogy a biztonságos és megfizethető vízhez hozzáféréssel rendelkező és rendezett közegészségügyi körülmények között élő háztartások arányának növelésére nemzeti terveket szükséges megvalósítani, ily módon gondoskodva arról, hogy 2015-re az összes gyermeknek legyen egészséges, tiszta vize, és minden gyermek rendezett közegészségügyi körülmények között

élhessen. Ezért mind a szociális alapon nyújtott vízdíj támogatási rendszert, mind a közkifolyó használati díjának megállapítását felül kell vizsgálnia az érintett szaktárcának. A tárcák és az egyéb érintett szervek szoros együttműködésének az eredményeképpen megvalósul az átmeneti ivóvízellátás. Az egyenlő esélyek biztosítása azonban érintheti azt is, hogy az egészséges ivóvízhez való jog érvényesülése gyengébb minőségű azokon a településeken, ahol az ivóvízhez nem a közüzemi ivóvízhálózattól jut hozzá az állampolgár, különösen a kiszolgáltatottabb csoportok, úgymint a várandósok, kisgyermek, idősek és betegek köre. Az Emberi Erőforrások Minisztériuma szerint a várandós anyák és csecsemők részére is az „általános” átmeneti ivóvízellátási módok állnak rendelkezésre. A CEHAPE programban megfogalmazott célok jelenleg ezeken a településeken kevésbé érvényesülnek: *„gondoskodunk arról, hogy minden gyermekintézményben és iskolában legyen megfelelő biztonságos víz, legyenek biztosítva az alapvető közegészségügyi feltételek, gondoskodunk biztonságos és megfizethető vízszolgáltatásról és a közegészségügyi infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztéséről, a határokat átlépő vízfolyások és nemzetközi tavak védelméről és használatáról szóló 1992. évi Egyezmény Víz és egészség jegyzőkönyvének hatékonyabb végrehajtásáról;”*. (CEHAPE program 13. I. regionális elsőbbségi célok (a) pont)

Összegzés

Jogunkban az egészséges ivóvízhez való jog biztosítása azt jelenti, hogy a vízkészletet, mint véges természeti erőforrást horizontális védelemben kell részesíteni, és az állampolgárokhoz megfelelő minőségű és mennyiségű ivóvizet kell eljuttatni. Az ivóvízhez való hozzáférés biztosítása magában kell, hogy foglalja az Alaptörvény P) cikkében foglaltakkal való együtt értelmezést. A P) cikk szerinti vízkészlet védelem mintegy előfeltételét képezi az ivóvízhez való hozzáférésnek. Ezért a természeti erőforrások, mint a vízkészlet horizontális védelme kiemelt jelentőségű. A vízkészlet védelem, illetve a vízkészlet-gazdálkodás és az ivóvíz ellátás biztosítása mind az alapjogvédelem, mind a jogi szabályozás szintjén, mind pedig a műszaki rendszer tekintetében szorosan összefüggnek egymással.

A vizsgálat címéből kiindulva levonható az a következtetés, hogy nem minden esetben „tud inni a gyerek csapvizet, ha szomjas”, vagyis sérülhet a gyermek védelemhez és gondoskodáshoz való joga. Ennek oka lehet az, hogy az átmeneti ivóvízzel ellátott településeken a jogi szabályozásban megállapított határértéket meghaladó az arzén, a bór és a fluorid koncentráció. A vizeinkben jelen lévő, a határértéket meghaladó geológiai eredetű komponensek közül közvetlen egészségügyi kockázatot az arzén, bór, fluorid jelenléte okozhat. Az átmeneti ivóvízellátásra azért került sor, mert az EU a továbbiakban nem engedi hazánkban a 98/83/EK Irányelvben meghatározott határértékektől való eltérést, és az ivóvízminőség javító program egyes érintett településeken még nem fejeződött be. Ebben a helyzetben a családok döntésén múlik, hogy továbbra is fogyasztják-e az ivóvízminőség javító programban elkészülő beruházások befejezéséig – várhatóan legkésőbb 2015-ig – azt a csapvizet, ami a jogszabályok alapján nem minősül egészségesnek, vagy a nagyobb időráfordítással és fáradozással elérhető átmeneti vízellátást veszik-e igénybe. Az egészséghez és az ivóvíz biztosításához való jog akkor tud érvényesülni, ha az érintett településeken a teljes lakosság megfelelő és tárgyilagos tájékoztatásban részesül az átmeneti ivóvízellátással kapcsolatban.

Az ivóvízminőség javító programmal párhuzamosan további átfogó és összehangolt intézkedésekre van szükség a határértékeknek megfelelő vízminőség biztosításához a hálózati rekonstrukció, a vas és mangán komponensek, valamint a házi ivóvízhálózatok káros hatású anyaga miatt. Ezek hiánya időről időre visszásságot okozhat az egészséghez és az ivóvíz biztosításához való joggal összefüggésben. A vízminőségi határértékeknek a vízcsapnál kell teljesülniük, csak ilyen esetben biztosított az egészséges ivóvízhez való jog. A jogállamiság és jogbiztonság követelményére tekintettel megfontolandó, hogy a jogszabály tartalmazza: ha a

fogyasztói csapnál a határértékekre nem teljesül a jogszabályi követelmény, a vízmű üzemeltetője a felelősség alól akkor mentesül, ha bizonyítja, hogy a vízminőség romlása a házi ivóvízhálózatra vezethető vissza, vagyis bizonyítja, hogy a szolgáltatási pontnál a jogszabálynak megfelelő minőségű vizet szolgáltatott.

Előfordulhat, hogy a szociálisan rászorulóknak körében a víz díjának megfizetése gondot okoz, és a víziközmű szolgáltatásról lekapcsolják az ingatlan vagy – mert az ingatlan közművel egyáltalán nem ellátott – közkifolyóról tudnak ivóvízhez jutni a lakosok. A jogszabályok nem egyértelműek abban a tekintetben, hogy a helyi képviselő-testület a közkifolyón vételezett vízért felszámíthat-e használati díjat a fogyasztó terhére, vagy sem. A minisztériumok álláspontja sem egyértelmű, illetve az nem egyezik meg a jogi szabályozással. Álláspontom szerint a jogállamiság és jogbiztonság követelménye érvényesülése érdekében a szabályozás pontosításra szorul. Arra is rámutattam, hogy indokolt lehet egy, speciálisan a vízdíjra vonatkozó szociális (anyaghiány) alapú támogatási rendszer kidolgozása is.

Intézkedéseim

1. Az Ajbt. 37. §-a alapján felkérem *a nemzeti fejlesztési minisztert*, fontolja meg a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról rendelkező 58/2013. (II. 27.) Korm. rendelet módosítását oly módon, hogy

- a vízmű üzemeltetője a vízminőségi határértékekre vonatkozó felelősség alól akkor mentesül, ha bizonyítja, hogy a vízminőség romlása a házi ivóvízhálózatra vezethető vissza;
- a házi ivóvízhálózaton ellenőrzési tevékenységet folytató víziközmű-szolgáltató legyen köteles felhívni az ingatlan tulajdonos figyelmét arra, hogy a nem megfelelő anyagból készült házi ivóvízhálózat vízminőség romlást okozhat, és az milyen egészségügyi kockázatokkal járhat;
- a jogszabályból kétséget kizáróan legyen megállapítható, hogy a közkifolyóról a létfenntartási és közegészségügyi okból igénybe vett víz használati díját az önkormányzat átháríthatja-e a fogyasztóra; és a kormányrendelet pontosan tartalmazza a vízhasználat díjának részletszabályait.

2. Az Ajbt. 32. § (1) bekezdése alapján felkérem *a nemzeti fejlesztési minisztert*, hogy – az emberi erőforrások miniszterének, és a többi érintett miniszter bevonásával – a vízminőség romlás elkerülése érdekében dolgozzon ki – a feladatok finanszírozására és ütemezésére is kiterjedő – átfogó intézkedési stratégiát: a hálózati rekonstrukcióra, a vas és mangán komponensekre, valamint a házi ivóvízhálózat nem megfelelő anyagára (különös tekintettel az ólom 2013. december 25-én lejáró derogációs határidejére).

3. Az Ajbt. 32. § (1) bekezdése alapján felkérem *a belügyminisztert*, hogy – az emberi erőforrások miniszterének bevonásával – az Önkormányzati Koordinációs Iroda útján vizsgálja meg, hogy az eddigi tájékoztatás megfelelő volt-e, és amennyiben szükséges, tegyen további intézkedéseket annak érdekében, hogy az átmeneti ivóvízellátással érintett településeken valamennyi háztartás/fogyasztó kapjon mindenre kiterjedő, tárgyilagos és közérthető – akár írásbeli – tájékoztatást.

4. Az Ajbt. 37. §-a alapján felkérem *az emberi erőforrások miniszterét*, hogy – az érintett minisztériumok bevonásával – vizsgálja meg és dolgozza ki az anyagi rászorultságon alapuló, csak a vízdíjra nyújtandó támogatási rendszer jogszabályban való biztosításának lehetőségét.

2013. június

Prof. Dr. Szabó Máté alapvető jogok biztosa

A Kúria Önkormányzati Tanácsa a Zala Megyei Kormányhivatal indítványozónak, Zalakomár Község Önkormányzata ellen Zalakomár Község Önkormányzata Képviselő-testületének a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 3/2011.(II.1.) számú önkormányzati rendeletének törvényességi felülvizsgálatára irányuló nemperes eljárásban az alábbi határozatot hozta: Zalakomár Község Önkormányzata Képviselő-testületének a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 3/2011.(II.1.) számú önkormányzati rendelete (a továbbiakban: Ör.) 16. § (8) bekezdés e) pontjának, 17. § (1) bekezdés e) pontjának, valamint 18. § (2) bekezdés e) pontjának

„...az alábbiak alapján:

ea) 1 fős háztartás esetén 200 m²

eb) 2 fős háztartás esetén 300 m²

ec) 3 fős háztartás esetén 400 m²

ed) 4 fős háztartás esetén 500 m²

ee) a háztartásban élő minden további személyt figyelembe véve 50 m² nagyságú földterületen, de legfeljebb a kert nagyságával megegyező területen a család megélhetéséhez szükséges burgonyát és zöldségféléket természet, valamint...”, továbbá „A termeléshez szükséges talaj-előkészítési feladatokat, a kert felszántását, vagy felásását 2012. december 31-ig kell elvégezni” rendelkezései törvényellenesek, ezért ezeket megsemmisíti. Az indítványozó szerint az Ör. 16. § (8) bekezdés e) pontja, 17. § (1) bekezdés e) pontja, valamint 18. § (2) bekezdés e) pontja ellentétes a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Sztv.) 33. § (7) bekezdésében, a 34. § (2) bekezdésének e) pontjában, a 36. § (2) bekezdés d) pontjában, valamint a 37/B. § 2. pontjában foglaltakkal. A törvényességi felhívás értelmében az Ör. túlterjeszkedve a Sztv.-ben kapott felhatalmazáson, a törvényi feltételek mellett további feltételekhez kötötte egyes szociális ellátások igénybevételét.

A Kúria döntésének alapja volt egyfelől az Alaptörvény 32. cikk (2) bekezdése, mely értelmében „[a]z önkormányzati rendelet más jogszabállyal nem lehet ellentétes”. A végrehajtási jelleggel kiadott önkormányzati rendelet tehát más jogszabályba ütközően jogsértő akkor, ha a felhatalmazása kereteit túllépve szabályoz. Másfelől a 2011. évi CVI. törvény, amely a feltételekhez kötött segélyezés elve mentén módosította a szociális igazgatásról és ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Sztv.) egyes rendelkezéseit. A módosítások több ponton érintették az aktív korúak ellátórendszerét. A feltételekhez kötött segélyezés elvét érvényesítő módosítás a szociális ellátások feltételrendszerében az érintett magánéletére, életvitelére vonatkozóan fogalmaz meg folyamatos elvárásokat (Sztv. 33. §). Az elvárások nem teljesítése a szociális ellátás megszerzését kizárja, illetve a megszerzett ellátás elvesztéséhez vezet (Sztv. 34. § 36. §, 37/B. §.) A szabályozás ezen módját mindig jellemzi a magánéletre gyakorolt hatás mélysége. A szociális ellátások körében a magánszférát érintő feltétel a minimális mérték meghatározásával már konkrétá válik. A minimumra törekvés ezen a területen a jogi szabályozás, így az önkormányzati rendeletalkotás korlátja is egyben. A rászorultságon alapuló szociális ellátások körében a jog demokratikus társadalomban betöltött funkcióján ugyanis túlmutat az egyének személyiségfejlődésének befolyásolására törekvés, a jog egyént nevelő szerepe. Az Sztv. felhatalmazza a települési önkormányzatot, hogy a támogatás egyéb feltételi mellett „a kérelem benyújtója, illetve az ellátás jogosultja a lakókörnyezete rendezettségének biztosítására vonatkozó, a rendeletében megállapított feltételeket teljesítse”. A törvényalkotó azonban nem hagyott mozgásteret az önkormányzat számára abban, hogy miként értelmezhető a „lakókörnyezet rendezettségének” tartalmán: „(...) a kérelmező vagy jogosult által életvitelszerűen lakott lakás vagy ház és annak udvara, kertje, a

kerítéssel kívül határos terület, járda tisztán tartása, az ingatlan állagának és rendeltetésszerű használhatóságának, valamint higiénikus állapotának biztosítására irányuló kötelezettség írható elő”. Az Sztv. a települési jegyző cselekvési lehetőségeit is behatárolta az önkormányzati rendeletben szabályozott és a magánszférát érintő kötelezettségek számonkérése kapcsán. A Kúriának az indítvány alapján abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy az Sztv. rendelkezései a társadalmi szolidaritás, a rászorultság feltételrendszerén túlmutató, a rászorult egyén – és családja – magánszféráját, tulajdona feletti rendelkezési jogosultságát érintő feltételek meghatározásában milyen kereteket és korlátokat állítanak a helyi önkormányzat jogalkotói autonómiája elé. Ehhez képest pedig mire terjednek ki az Ör. támadott szabályai. Összességében kiolvasható, hogy az érintett Önkormányzat végrehajtási jogszabályában sem terjeszkedhet túl a jogszabályi kereteken. Jogalkotóként megszabhatja a lakókörnyezet rendezettségének mikéntjét, a higiénés állapot kritériumait, a helyi sajátosságokhoz igazodó többletkövetelményeket, olyan jellegű elvégzendő feladatokat, amelyeknek a kérelmező – az Sztv. 33. § (7) bekezdés utolsó fordulata értelmében – ötnapos határidőben eleget tud tenni.

Az Ör. támadott rendelkezései túlmutatnak a helyi közösség által észlelhető, a lakókörnyezettel szemben a rendezettség külsődleges elvárásainak kritériumain. Mélyen behatolva a magánszférába, az Ör. e szabályai normatív erővel kívánják meghatározni a tulajdonnal való rendelkezés részleteit. Nem tagadható természetesen a saját célra megtermelt javak önfenntartásban játszott szerepe, de a normává merevített előírások részben meghaladja az érintett Önkormányzat jogalkotói jogkörének törvényi kereteit, részben pedig – az öngondoskodás Alaptörvényben, a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvényben (a továbbiakban: Mötv.) és Sztv.-ben meghatározott követelményeit. A Kúria gyakorlata a szociális tárgyú önkormányzati jogalkotás felülvizsgálata kapcsán egyértelmű: önkormányzati rendeletben nem lehet a szociális segély feltételévé tenni a magánszféra körébe tartozó magatartásokat.

A fentiekből megállapítható, hogy az érintett önkormányzat rendeletének egyes szakaszai, szigorúbb követelményeket támasztanak, mint a törvény rendelkezései, ezért a Kúria Önkormányzati Tanácsa az említett önkormányzati rendelet szakaszait megsemmisítette.

A megsemmisített rendelkezések a határozatnak a Magyar Közlönyben való közzétételét követő napon vesztek hatályukat.

Határozat száma:	Magyar Közlönyben való megjelenés:
Köf. 5008/2013/6.	2013. évi 122. szám , 64495. oldal

A Kúria Önkormányzati Tanácsa

a Prof. Dr. Szabó Máté, az alapvető jogok biztosa (továbbiakban: Indítványozó), Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata (továbbiakban: Érintett Önkormányzat) ellen, a szmogriadó-tervről szóló 23/2009. (VI. 30.) számú önkormányzati rendeletének (továbbiakban: Ör.) törvényességi felülvizsgálatára irányuló nemperes eljárásban a következő határozatot hozta:

A Kúria Önkormányzati Tanácsa

megállapítja, hogy a Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzatának a szmogriadó-tervről szóló 23/2009. (VI. 30.) számú rendelete jogellenes, ezért azt 2013. október 30. napjával megsemmisíti.

A jövő nemzedékek országgyűlési biztosa (a továbbiakban: JNO Biztosa) JNO-1975/2008. számon jelentést adott ki az Ör. tervezetéhez kapcsolódóan, amelyben számos visszasságot állapított meg és jogalkotási javaslatot tett. Az Érintett Önkormányzat a jelentést követően

alkotta meg rendeletét. Az Ör. a JNO Biztosa jelentésének kiadását és az Ör. megalkotását követően a Kormány elfogadta a levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Kormányrendeletet (a továbbiakban: Lr.). A 2011. január 15-étől hatályba lépő Lr. olyan új feltételt, tartalmi követelményt, intézkedési kötelezettséget, és mérlegelési szempontot vezetett be, amely indokolta azt, hogy az alapvető jogok biztosa a rávonatkozó törvény alapján, jogutódi minőségben a JNO Biztosának eljárását – a JNO-1975/2008. számú jelentés hivatalból indított utóvizsgálatának keretében - folytassa és a Kúria Önkormányzati Tanácsa előtt Indítványozóként fellépjen. Az indítványban foglaltak szerint az Ör. alapján a polgármester évente tájékozódik a rendelet területi hatálya szerinti helyhez kötött légszennyező forrásokról, azok rendeleti meghatározása helyett;

az Ör. - törvényi felhatalmazásán túlterjeszkedve – feladatokat állapít meg a Szmog Intéző Bizottság tagjaként egyes államigazgatási szervek részére;

az Ör. többszintű és párhuzamos szabályozást alakít ki az államigazgatási és az önkormányzati környezetvédelmi hatóság közötti együttműködés szabályozásával;

az Ör. rendelkezései túlterjeszkednek a törvényi és jogszabályi felhatalmazáson, illetve ellentétesek törvényi és rendeleti szabályokkal a polgármesternek a füstköd-riadó terv végrehajtása tekintetében megállapított hatásköre tekintetében;

az Ör. más jogszabályokban foglaltakkal ellentétesen rendelkeznek a lakosság tájékoztatásának tartalmát illetően;

végül az Ör. a füstköd-riadó riasztási fokozatának elrendelése esetén a rendeleti szintű szabálynál kisebb mértékű korlátozást enged a forgalomkorlátozás tekintetében.

Az Ör. több rendelkezése a fenti érdemi, tartalmi okból a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.), a környezetvédelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvtv.), az egészségügyi hatóság és igazgatási tevékenységről szóló 1991. évi XI. törvény (a továbbiakban: Etv.), a Lr., és más miniszteri szintű jogszabály rendelkezéseibe ütközik.

Az alapvető jogok biztosa ezért indítványozta az Ör. 4. § (1) bekezdésének, az 5-7. §-ainak, a 10-11. §-ainak, a 12. § (2) bekezdés d) pontjának, a 14. §-ának, az Ör. 1. számú mellékletének a riasztási fokozatban elrendelhető, a közlekedést érintő rendelkezések közül a c) ponti szerinti rendelkezés, valamint az 1. számú mellékletből a forgalomkorlátozás alól kivételt képező gépjárművek körére vonatkozó rendelkezések megsemmisítését.

Az Európai Parlament 2008/50/EK irányelve alapján módosította a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvényt (a továbbiakban: Kvtv.), valamint a levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Kormányrendeletet (a továbbiakban: Lr.).

A törvényi rendelkezések értelmében a füstköd-riadó tervvel, mint rövidtávú cselekvési tervvel összefüggésben a polgármester központi szerepet játszik: a füstköd-riadó tervet a polgármester dolgozza ki, a helyi önkormányzat képviselő-testülete rendelettel fogadja el és a polgármester faladata, illetve hatósági jogköre annak végrehajtása. Ebből következőleg a polgármester az, aki a szmogriadóhelyzet fennálltát megállapítja és korlátozó intézkedések elrendeléséről – egyes hatósági vélemények beszerzését követően - döntést hoz.

A Lr. 36. § (3) bekezdése egyértelművé teszi, hogy a polgármester „a füstköd-riadó terv végrehajtásával kapcsolatos levegőtisztaság-védelmi hatósági ügyben” első fokon eljáró hatóságnak minősül. Az Ör. számos, a szmoghelyzet kezelésével összefüggő, a Kvtv. és a Lr. értelmében a polgármestert terhelő feladatot telepít a Szmog Intéző Bizottsághoz.. E feladatok részben a füstköd-riadó elrendelésével (5-7 §-ok, 14-18. §-ok), részben pedig a lakosság tájékoztatásával állnak összefüggésben (6-7. §-ok, 10. §, 13. §).

A Lr. 20. § (4) bekezdése az – egyéb hatósági feladataik mellett – a füstköd-riadó terv végrehajtása kapcsán e hatóságoknak véleményező feladatot szán. Ezért minden további, az Ör.-ben – az 5-7. §-okban, a 10-11. §-okban, a 12. § (2) bekezdés d) pontjában, 13-18. §-okban megállapított hatáskör az államigazgatási szervek területi szervei vonatkozásában

megaladja az Érintett Önkormányzat jogalkotói kompetenciáját, és a Kvtv., illetve a Lr. fentiekben megjelölt rendelkezéseibe ütközően jogsértő.

A kifejtettek értelmében a Kúria Önkormányzati Tanácsa megállapította, hogy az Ör. 3.§-a, 4. § (1) bekezdése, 5-7. §-ai, 10. §-a, 11. § c) pontja, 12. § (2) bekezdés c) pontja, 13-18. §-ainak államigazgatási hatóságok területi szerveit érintő, valamint a polgármester feladat- és hatáskörét érintő rendelkezései, a 20. §-a, valamint 24. § (2) bekezdése a Kvtv. 48. § (2) és (6) bekezdéseibe, valamint a Lr. 20. §-ába. 36. § (3) bekezdésébe, valamint a Lr. 2. és 3. számú mellékletébe ütközően jogellenesek.

Határozat száma:	Magyar Közlönyben való megjelenés:
Köf. 5018/2013/6.	2013. évi 146. szám , 66636. oldal

Forrás: <http://www.lb.hu/hu/onkugy>

JELENTÉSEK, TÁJÉKOZTATÓK

Útmutató a települési bel-, és csapadékvíz elvezetési panaszok kezeléséhez

1. A problémakör összefoglalása

A belterületi vízrendezés célja, hogy a településeken, ipari területeken a vizeket kártétel nélkül elvezesse, valamint biztosítsa a káros vizek elleni védelmet a különböző műszaki megoldásokkal.

A települési bel-, és csapadékvíz elvezetési panaszok kapcsán elmondható, hogy évről-évre egyre több vízkár-esemény történik a településeken. A lakosok legtöbbször, elsősorban a tavaszi esőzések és hóolvadás idején, beázik és megtelik pincéje, így számos esetben annak fala beomlik. Sokszor földcsuszamlás keletkezik, a közterületi útburkolat alól a víz kimossa a talajt, ami kátyúsodást okoz és hozzájárul az utak beszakadásához, állagának romlásához. A legtöbbször a karbantartás hiánya miatt olyannyira megtelnek a házak előtti árkok, hogy az már az utak járhatóságát veszélyezteti, a közlekedést akadályozza.

A csapadékvíz elvezetése kérdéskörének szempontjából általánosságban a fent felsorolt problémák jellemzik az ezekkel érintett településeket. A problémakör azonban ennél sokkal árnyaltabb, hiszen minden egyes település különböző földrajzi adottsággal rendelkezik és eddig különböző módon próbálták a problémát kezelni. Más és más megoldások születtek, más és más technikai színvonalon áll a bel-, és csapadékvíz elvezetés helyzete. Egyes településeken, az árkok mélyítésére, tisztítására és szilárd burkolattal történő ellátására van szükség, míg máshol új árkok létesítésére, vagy támfalépítésre van igény.

2. Jogi szabályozás

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: önkormányzati törvény) értelmében a települési önkormányzat feladata többek között a vízgazdálkodás, vízkárelhárítás, vízelvezetés. **A települési önkormányzat maga határozza meg – a lakosság igényei alapján, anyagi lehetőségeitől függően –, hogy a meghatározottak közül mely feladatokat, milyen mértékben és módon lát el. Tehát az**

önkormányzati törvény szabályozása alapján a belterületi vízrendezés és csapadékvíz elvezetés nem kötelezően ellátandó feladata a települési önkormányzatnak.

A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény (a továbbiakban: vízgazdálkodási törvény) 4. §-a határozza meg a helyi önkormányzati feladatokat, többek között az *e*) pontban a vízi közüzemi tevékenység körében a település csapadékvíz elvezetését, valamint az *f*) pontban a helyi vízrendezést. A törvényi szabályozás azonban az itt felsorolt, valamint a 4. §-ban előírt további feladatok között egyik javára sem biztosít prioritást a többi feladattal szemben.

A vízgazdálkodási törvény tulajdonra és a tulajdon működtetésére vonatkozó rendelkezései [7. § (3)-(4) bekezdés] alapján a helyi önkormányzat tulajdonában lévő vizekről és vízilétesítményekről a törvény egyéb vonatkozó rendelkezéseire is figyelemmel a központi és önkormányzati költségvetésben meghatározott pénzeszközök felhasználásával kell gondoskodni. Ezek a feladatok – többek között – a víziközművek (melybe beleértendő a csapadékvíz elvezetést biztosító vízilétesítmények is) fenntartása, bővítése, üzemeltetése, valamint a belvízelvezető művek létesítése, fenntartása, bővítése és a belvízvédekezés végrehajtása, továbbá a település belterületén a csapadék- és egyéb vizek kártételeinek megelőzése.

A vízgazdálkodási törvény tehát a települési belvíz- és csapadékvíz elvezetéssel kapcsolatos helyi önkormányzati feladatok tekintetében sem tartalmaz prioritást, minden feladat tekintetében azonos ellátási kötelezettséget ír elő.

Az önkormányzatok megalakulását követő évek kifejezetten csapadékszegény, aszályos évek voltak. Ebben az időszakban a települési önkormányzatok nem szembesültek a belterületi vízrendezés és vízkárelhárítás problémáival. A korábban az állam által ellátott, majd ezen időszakban az önkormányzatokhoz telepített vízgazdálkodási feladatokat az egyes települési önkormányzatok eltérően értékelték. Az önkormányzatok kisebb része példaértékűen fejlesztette és karbantartotta a vízelvezető rendszereket, azonban más településeken – és döntően ez volt a jellemző – elhanyagolták ez irányú feladataikat. Jelentős különbségek alakultak ki az önkormányzatok között, ezért a belterületi vízrendezési művek állapotára, a vízkár veszélyeztetettségre általános érvényű megállapítás ma nehezen adható, de inkább az a megállapítás helytálló, hogy a települési csapadékvíz elvezető létesítmények kiépítettsége nem megfelelő és a meglévők is elhanyagolt állapotban vannak.

Az elmúlt években ismételten jelentkező vízkárok miatt az önkormányzatok is – igaz kényszerűségből – egyre inkább ráeszmélnek, hogy a jogszabályok által feladatkörükbe utalt vízkárelhárítási feladatokat más nem fogja elvégezni helyettük, és a legutóbbi időben már késlekedés nélkül kezdték mentesíteni a településeiket. Mindez azonban csak a szándékot és a tetterekészséget tükrözi részükről, hiszen sem alkalmas eszközökkel (beleértve az anyagi eszközöket is), sem megfelelő szakmai hozzáértéssel nem rendelkeznek. A vízügyi igazgatóságok a kezelésükbe tartozó főműveken folytatott védekezés mellett ellátták az érintett önkormányzatok védekezési munkáinak irányítását, és műszaki segítséget is adtak.

A felsorolt problémák megoldását nagymértékben segítheti annak a szemléletnek a kialakulása, amely felismeri, hogy a vízkárelhárításban meghatározó jelentősége van a megelőzésnek, funkcióképes elvezető rendszer kialakításaival, megőrzésével, a védekezési beavatkozások megtervezésével és szakmailag felkészült védekező szervezet létrehozásával, gyakorlatoztatásával. Ezen feltételek megteremtéséig az önkormányzatok az elkövetkező

években sem nélkülözhetik a kormányzati szervek – vízügyi igazgatóságok és katasztrófavédelmi szervek – eddig is megszokott segítségét.

Fentiek figyelembevételével - tekintettel hazánk éghajlati és hidrometeorológiai adottságaira is - ismétlődő vízkárokkal a jövőben is számolni kell a településeken.

3. Önkormányzatok feladatai a helyi vízrendezés és vízkárelhárítás, az árvíz- és belvízelvezetés területén

A vízgazdálkodási hatáskörök gyakorlása a vízgazdálkodás térségi feladatai körében az állam, a helyi feladatok tekintetében az önkormányzatok hatáskörébe tartozik. Az önkormányzatoknak a vízgazdálkodási törvény 4. § f) pontja szerint helyi jelentőségű vízgazdálkodási közfeladatokat kell ellátnia az önkormányzati tulajdonban levő vízilétesítményeken, a helyi vízrendezés és vízkárelhárítás, az árvíz- és belvízelvezetés területén. Ezek a feladatok lényegesen különböznek az egyéb települési kommunális feladatoktól, ugyanis a helyi vízgazdálkodási igények kielégítése, az e célra szolgáló művek megvalósítása és üzemeltetése nemcsak gazdaságilag függ össze egyéb helyi feladatokkal, elsősorban a lakosság ellátásával, hanem nagymértékben függ a nagyobb természetföldrajzi területegységek vízgazdálkodási feltételeitől is.

A polgármesterek feladat és hatásköre

A polgármester (főpolgármester) az árvíz- és belvízvédekezéssel kapcsolatos államigazgatási feladat- és hatáskörében:

- a. közreműködik az árvíz- és belvízvédekezési területi bizottság jogszabályban meghatározott feladatainak végrehajtásában;
- b. gondoskodik a közterők – ezen belül a polgári védelmi szervezetbe beosztottak és a közfoglalkoztatottak –, továbbá a védekezéshez szükséges anyagok, eszközök és felszerelések összeírásáról, nyilvántartásáról, szükség szerinti mozgósításáról, továbbá a közterők – ezen belül a polgári védelmi szervezetbe beosztottak és a közfoglalkoztatottak – általános ellátásáról;
- c. megtervezi a kitelepítést, a kimenekítést, a mentést és a visszatelepítést, illetőleg ezek elrendelése esetén gondoskodik a végrehajtásról;
- d. gondoskodik az élet- és vagyonbiztonság, valamint a mentés érdekében szükséges egyéb intézkedések megtételéről;
- e. gondoskodik a védekezésben részt vevők egészségügyi ellátásáról, továbbá a kitelepítés, a kimenekítés, a mentés és visszatelepítés során a járványok megelőzésével és elhárításával kapcsolatos intézkedésekről, az egészségügyi államigazgatási szerv közreműködésével;
- f. megteszi az árvíz és belvíz által okozott, valamint a védekezéssel kapcsolatban keletkezett károkkal összefüggésben keletkezett helyreállításához szükséges intézkedéseket.

A polgármester (főpolgármester) a közműves vízellátással összefüggő államigazgatási feladat- és hatáskörében – a képviselő-testület által jóváhagyott tervnek megfelelően – elrendeli a vízfogyasztás korlátozását.

A vízkárok kezelése – A vízkárok megelőzéséhez, az árvíz- és belvízmentesítéshez vízimunkák elvégzésére, vízilétesítmények megépítésére van szükség. A vízgazdálkodási törvény 28. § (1) bekezdése – a jogszabályban meghatározott kivételtől eltekintve – a vízmunkák elvégzését, a vízilétesítmények megépítését, megszüntetését, üzemeltetését, a vízhasználat gyakorlását vízjogi engedélyhez köti.

Az önkormányzatok vízkárelhárítási feladataiból következik, hogy a védelem és az eredményes védekezés feltételeit jelentik azok a vízmunkák, illetve vízilétesítmények, amelyek a káros vizek visszatartására és elvezetésére szolgálnak.

A vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról szóló 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet 1. § (3) bekezdése szerint a helyi vízgazdálkodási hatósági jogkört első fokon a települési önkormányzat jegyzője, valamint adott esetben a járási hivatal, másodfokon a fővárosi és megyei kormányhivatal gyakorolja.

A jegyző határoz a települések belterületén a vizek természetes áramlásának, lefolyásának önkényes megváltoztatása folytán a szomszédos ingatlanok tulajdonosai közötti felmerült vitában – a vízjogi engedélyezési kötelezettség alá tartozó vízmunkák megvalósításától eltekintve – dönt a természetes lefolyás biztosításáról vagy az eredeti állapot helyreállításáról. A jegyzői hatáskörbe tartozó eljárások alapvetően kérelemre indulnak.

A településrendezési terv hivatott arra, hogy a települések koncepcionálisan meghatározzák a településeik fejlődési irányát. Az ehhez kapcsolódó vízrendezési munkarész ad arra lehetőséget, hogy a távolabbi kapacitásigényeket, elvezetési irányokat, szükséges fejlesztéseket előrelátóan tervezhessék meg, készen arra, hogy adott esetben pályázati forrás igénybevételeivel, vagy a beruházóra hárítottan a szükséges fejlesztéseket megvalósítsák.

Az építési szabályzatokban, településrendezési tervekben jeleníthető meg azon vízgazdálkodási szakmai feltétel, hogy a mély fekvésű és vízjárta helyeken a beépítés lehetőségét csak a belvíz-csapadékvíz elvezetés teljes biztosítása után teremtsék meg az önkormányzatok. A területi vízügyi szervek minden esetben véleményt nyilvánítanak, részt vesznek a helyi építési szabályzat és a településrendezési terv előkészítése során tartott egyeztető tárgyalásokon. A területi vízügyi szervek beszámolója szerint szakvéleményüket az esetek nagy százalékában figyelembe veszik az önkormányzatok.

4. A panaszkezelés menete

Az állami és helyi önkormányzati szerveket érintő panaszokat és a közérdekű bejelentéseket az illetékes szervek az európai uniós csatlakozással összefüggő egyes törvénymódosításokról, törvényi rendelkezések hatályon kívül helyezéséről, valamint egyes törvényi rendelkezések megállapításáról szóló 2004. évi XXIX. törvény alapján kötelesek elintézni. Amennyiben tehát az helyi önkormányzat érdekkörébe tartozó, települési belvíz, - és csapadékvízzel elvezetés kapcsán problémája merül fel az állampolgárnak, az alábbi módon kell panaszt benyújtania.

A panasz olyan kérelem, amely egyéni jog- vagy érdeksérelem megszüntetésére irányul, és elintézése nem tartozik más – így különösen bírósági, államigazgatási – eljárás hatálya alá. A közérdekű bejelentés olyan körülményre hívja fel a figyelmet, amelynek orvoslása, illetőleg megszüntetése a közösség vagy az egész társadalom érdekét szolgálja. A közérdekű bejelentés javaslatot is tartalmazhat. Panasszal és a közérdekű bejelentéssel bárki – szóban, írásban vagy elektronikus úton – fordulhat a tárgykörben eljárásra jogosult szervhez. A szóbeli bejelentést az eljárásra jogosult szerv köteles írásba foglalni. Ha a panaszt, illetőleg a közérdekű bejelentést nem az eljárásra jogosult szervhez tették meg, azt nyolc napon belül oda át kell tenni. Az áttételről a bejelentőt egyidejűleg értesíteni kell.

A panaszt és a közérdekű bejelentést a beérkezéstől számított harminc napon belül kell elbírálni. Ha az elbírálást megalapozó vizsgálat előreláthatólag harminc napnál hosszabb ideig tart, erről a panaszost (bejelentőt) a panasz (bejelentés) beérkezésétől számított tizenöt napon belül – az elintézés várható időpontjának egyidejű közlésével – tájékoztatni kell. Az eljárásra jogosult szerv a panaszost, illetőleg a közérdekű bejelentőt meghallgathatja, ha azt a panasz, illetőleg bejelentés tartalma szükségessé teszi. Az eljárásra jogosult szerv a vizsgálat befejezésekor a megtett intézkedésről vagy annak mellőzéséről – az indokok megjelölésével – köteles a panaszost, illetőleg bejelentőt írásban vagy elektronikus úton haladéktalanul értesíteni. Az írásbeli értesítés mellőzhető, ha az elintézésről a jelen lévő panaszost, illetőleg bejelentőt szóban tájékoztatták, és a tájékoztatást tudomásul vette. A korábbival azonos tartalmú, ugyanazon panaszos, illetőleg bejelentő által tett ismételt, továbbá a névtelen bejelentés vizsgálata mellőzhető.

A panasz vizsgálata mellőzhető az említett eseteken kívül akkor is, ha a panasztevő a sérelmezett tevékenységről (mulasztásról) való tudomásszerzéstől számított hat hónap után terjesztette elő a panaszát. A tudomásszerzéstől számított egy éven túl előterjesztett panaszt érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítani. A panasz, illetőleg a közérdekű bejelentés alapján – ha alaposnak bizonyul – gondoskodni kell

- a. a jogszerű, illetőleg a közérdeknek megfelelő állapot helyreállításáról vagy az egyébként szükséges intézkedések megtételéről;
- b. a feltárt hibák okainak megszüntetéséről;
- c. az okozott sérelem orvoslásáról, továbbá
- d. indokolt esetben a felelősségre vonás kezdeményezéséről.

A panaszost, illetőleg a bejelentőt nem érheti hátrány a panasz, illetőleg a közérdekű bejelentés megtétele miatt. A panaszos, illetőleg a közérdekű bejelentést tevő személyes adatai csak a bejelentés alapján kezdeményezett eljárás lefolytatására hatáskörrel rendelkező szerv részére adhatóak át, amennyiben e szerv annak kezelésére törvény alapján jogosult, vagy az adatai továbbításához a bejelentő egyértelműen hozzájárult. A bejelentő adatai egyértelmű hozzájárulása nélkül nem hozhatók nyilvánosságra. Ha nyilvánvalóvá vált, hogy a bejelentő rosszhiszeműen járt el, és ezzel bűncselekményt vagy szabálysértést követetett el; másnak kárt vagy egyéb jogsérelmet okozott, adatai az eljárás kezdeményezésére, illetőleg lefolytatására jogosult szerv vagy személy részére átadhatóak. A települési belvív, és csapadékvíz elvezetési panaszok kapcsán, az általános panaszkezelés szabályain túl minden település maga határozza meg saját szabályrendszerét.

Készítette: Belügyminisztérium, Vízügyi Koordinációs Főosztály

A kormány elfogadta a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiát

Megtárgyalta és elfogadta a nemzeti bűnmegelőzési stratégiát a kormány szeptember 18-i ülésén. A Belügyminisztérium, valamint a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium közös előterjesztésében készült stratégia olyan középtávú bűnmegelőzési szakpolitika kialakítását szorgalmazza, amely a következő tíz évre meghatározza a társadalmi bűnmegelőzés fő beavatkozási területeit, szakmai kereteit és eszközszerkezetét. Kiemelték: a koncepció nemcsak a bűnözés visszaszorítását kívánja elérni a megelőzés által, hanem megfogalmazza az áldozattá és a bűnelkövetővé válás, valamint az ismételt bűnelkövetés elkerülésének módjait is. Emellett a stratégia kiemelten foglalkozik a települések és a közterületek biztonságával, a gyermek- és ifjúságvédelemmel, az alkohol- és drogrevenzióval, a média és az internet veszélyeivel. A kormány a stratégia végrehajtásával a Nemzeti Bűnmegelőzési Tanácsot bízta meg.

A kormány honlapján júliusban közzétett stratégiához kapcsolódik egy 2015-ig szóló cselekvési terv is, amely a bűncselekmények áldozatainak számát csökkentené, bővítené a fiatalok bűnmegelőzési ismereteit és javítaná a bűnelkövetők visszailleszkedését a társadalomba. A testület egyik javaslata a közösségi rendészet magyar modelljének bevezetése is.

A tervezet szerint a bűnmegelőzési stratégia megvalósítására évente az előző évi központi költségvetésbe befizetett szabálysértési bírságok és az üzemeltető objektív felelősségén alapuló közigazgatási bírságok összegének négy százalékát, de legalább 700 millió forintot fordíthatnak.

Forrás: www.kormany.hu/hu

Hungarikum Bizottság

A Hungarikum Bizottságot a magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény (a továbbiakban: törvény) hívta életre. A törvényt hosszú előkészítő munka eredményeként, széleskörű egyeztetést követően, 2012 tavaszán fogadta el az Országgyűlés. A jogszabály egyebek mellett szól a Hungarikum Bizottság létrehozásáról, feladatairól. A Bizottság elnöki teendőit az agrár-vidékfejlesztésért felelős miniszter látja el. A Bizottság tagjait a törvényben meghatározott miniszterek és szervezetek (igazságügyért felelős miniszter, helyi önkormányzatokért felelős miniszter, kultúráért és oktatásért felelős miniszter, agrár-vidékfejlesztésért és természetvédelemért felelős miniszter, turizmusért felelős miniszter, fejlesztéspolitikáért felelős miniszter) delegálják. A Bizottság titkársági feladatait a Vidékfejlesztési Minisztérium Élelmiszer-feldolgozási Főosztálya látja el.

A Hungarikum Bizottság 2012. október 18-án megalakult és megkezdte a törvényben foglalt szakmai feladatainak ellátását. Ezek közé tartozik többek között a Magyar Értéktár és a Hungarikumok Gyűjteményének összeállítása.

A törvény szerinti nemzeti értékek azonosítása, rendszerezése és védelme egy többszörösen összetett, alulról felfelé építkező rendszerben, az ún. Magyar Nemzeti Értékek Piramisában történik. Az értékek felkutatása, azonosítása és gyűjtése a településeken kezdődik, hiszen a helyi értékeket a helyiek ismerik a legjobban. A helytörténészek, muzeológusok, néprajzosok, pedagógusok, szakemberek, lokálpatrióták sok helyen már el is készítették a helyi értékek listáját, amely folyamatosan bővíthető. A lokális, települési értéktárak mintájára alkotják majd meg a megyei és tájegységi értéktárakat az önkormányzatok, a Magyar Értéktárat pedig a helyi, ágazati és külhoni értéktárak összesítése során a Hungarikum Bizottság állítja össze.

A Magyar Értéktárban nyilvántartott egyes, megkülönböztetésre, kiemelésre méltó, a magyarságra jellemző tulajdonságával, egyediségével, különlegességével és minőségével a magyarság csúcsteljesítményének számító nemzeti értékeket a törvényben nevesített Hungarikum Bizottság hivatott, egyedi értékelés eredményeként, hungarikummá minősíteni. A Hungarikum Bizottság alapszabálya a Kormányportálon elérhető:
<http://elelmiszerlanc.kormany.hu/hungarikumbizottsag>

A Hungarikum Bizottság megalakulása óta több alkalommal szavazott már arról, hogy mely értékek váljanak hungarikummá, ennek eredményeként jelenleg a Hungarikumok Gyűjteménye 16 értéket tart nyilván. Többek között ez az információ is elhangzott az

Országos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Kiállítás és Vásár keretében, ahol a Hungarikum Bizottság konferenciát szervezett. Itt mutatták be a Magyarországon és Kárpátalján eddig végzett gyűjtőmunka eredményét, az értéktár bizottságok megalakulásának jelenlegi helyzetét. Lezsák Sándor, az Országgyűlés alelnöke képet festett az általa kezdeményezett és országos mozgalommá vált Hungarikum Klub helyzetéről, Gyaraky Zoltán, a Hungarikum Bizottság titkára pedig röviden ismertette a hungarikum törvény célkitűzéseit. Ugyancsak a konferencián számolt be a Hungarikum Bizottság arról, hogy ősszel kommunikációs kampány indult, mely a hungarikumok, a nemzeti értékek, és az ezekkel kapcsolatos gyűjtőmunkák, kutatások népszerűsítését végzi.

Forrás: <http://elelmiszerlanc.kormany.hu/hungarikumbizottsag>

Várossá avatták a szabolcsi Ajakot

Városavató ünnepséget tartottak a Szatmár-Bereg megyei Ajakon szeptember 29-én. Tállai András, a Belügyminisztérium önkormányzatokért felelős államtitkára az ünnepségen a kultúra és a hagyományok ápolásának tiszteletét, a folyamatos fejlődést és a helyiek példaértékű összefogását méltatta.

Az államtitkár az ünnepi képviselő-testületi ülést megelőző sajtótájékoztatón elismeréssel szólt az ajakiaknak a város érdekében végzett munkájáról és lelkesedéséről, ahogyan a település védjegyévé vált böllérversenyt és az egyedülálló, hagyományörző fesztivált szervezik meg évről évre. Tállai András hangsúlyozta: egy város nem attól lesz város, hogy mennyi utat, járdát vagy óvodát épít, hanem az ott élő emberek lelke és akarata teszi azzá. Kerekes Miklós, Ajak Fidesz-KDNP-s polgármestere a tájékoztatón elmondta, hogy a városban összesen 770 millió forint értékben kezdődtek el fejlesztések. Kiepül a belterületi csapadékvíz-elvezetési rendszer, kerékpárút létesül Kisvárdáig, és több, környékbeli települést kiszolgáló szociális ellátó központot hoznak létre.

Előkészítés alatt van egy öt települést magában foglaló, 3,2 milliárd forintos összköltségű szennyvízberuházás is – fűzte hozzá. A Kisvárdától hat kilométerre fekvő, 3600 lakosú kisváros az egyik legrégebbi szabolcsi település, első írásos említése 1270-ből való. A település Szabolcs-Szatmár-Bereg megye 28. városa.

Forrás: MTI-ÖNkorNET – 2013.09.30.

Társmisztériumok tájékoztatói és közleményei

Tájékoztató a nevelési-oktatási intézménybe járó gyermekek étkeztetéséről

A 2013. január elsejével életbe lépő szabályozás (A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény {a továbbiakban: Gyvt.} 151. § (2)-(2a) bekezdése.) **pontosan meghatározza, hogy a különböző típusú fenntartók milyen módon kötelesek biztosítani a nevelési-oktatási intézménybe járó gyermek számára az étkeztetést:**

- **A nem állami fenntartó** (civil és egyházi) az általa fenntartott nevelési-oktatási intézményben,
- **a települési önkormányzat** az általa fenntartott óvodában és a közigazgatási területén az állami intézményfenntartó központ által fenntartott nevelési-oktatási intézményben,

- **a fenntartó** az egyéb állami fenntartású intézményben a gyermekek és a tanulók számára

az óvodai nevelési napokon, illetve az iskolai tanítási napokon biztosítja a déli meleg főétkezést és a két további étkezést.

A fenti szabályozásból az vezethető le, hogy ha a gyermek, tanuló bentlakásos (szociális, gyermekvédelmi vagy nevelési-oktatási) intézményben van elhelyezve, abban az esetben a nevelési, iskolai tanítási napokon kívül, valamint a déli meleg főétkezésein és a két további étkezésein felül a gyermekek, tanulók számára az étkeztetést a fenntartónak kell biztosítani.

Lényeges hangsúlyozni, hogy fenntartó-típustól függetlenül – a szülő eltérő rendelkezése hiányában – **a nevelési-oktatási intézménynek napi háromszori étkezést kell biztosítania a gyermekeknek.** A szülő jogosult úgy rendelkezni, hogy külön csak az ebédet igényli meg gyermeke számára. A nevelési-oktatási intézmény, a fenntartó azonban nem gyakorolhat nyomást a szülőre olyan módon, hogy a szülő csak az ebédet igényelje meg gyermeke részére. A szülő szabadon rendelkezik arról, hogy a nevelési-oktatási intézmény a déli meleg főétkezésein kívül a két kísétkezést (jellemzően a tízórait és uzsonnát) is biztosítsa-e a gyermeke számára. A szülő szabad döntését a nevelési-oktatási intézmény semmilyen módon nem befolyásolhatja. Ezen túlmenően a gyermekvédelmi törvény lehetővé teszi, hogy iskolai étkeztetésben, azaz napi háromszori étkeztetésben részesüljön az a tanuló is, aki a napközit nem veszi igénybe.

A jogszabály lehetőséget ad továbbá arra is, hogy az étkeztetést biztosító önkormányzat, amennyiben a közigazgatási területén kívül eső gyermekek, tanulók számára is biztosítja az étkeztetést, a gyermek, tanuló lakóhelye szerinti önkormányzattól hozzájárulást is kérhessen.

Az **idei évtől jelentős mértékben** (az előző évi 68.000,-Ft összeghez képest) **több mint 30%-kal (102.000,-Ft) nőtt az ingyenes és kedvezményes gyermekétkeztetéshez biztosított központi költségvetési támogatás** összege, amely az önkormányzatok étkeztetés biztosításával kapcsolatos korábbi nehézségeit kezelni tudja.

Az ingyenes és a kedvezményes étkeztetésben részesülő gyermekek után a költségvetési törvényben (2013. évi) nevesített osztószám alapján az étkeztetésre biztosított forrás az alábbi összegekben áll rendelkezésre a fenntartók számára:

- óvodai étkeztetés esetén (osztószám 220 nap) naponta 463,-Ft,
- iskolai étkeztetés esetén (osztószám 185 nap) naponta 551,-Ft,
- kollégiumi étkeztetés esetén (osztószám 200 nap) 510,-Ft/fő/nap,
- bölcsődei étkeztetés esetén (osztószám 251 nap) 400,-Ft/fő/nap.

Az ingyenes és a kedvezményes étkeztetésre irányuló állami támogatás összegének növelése hozzájárul továbbá ahhoz is, hogy az étkeztetést biztosító önkormányzatok (fenntartók) például az óvodai nevelési napokon, illetve az iskolai tanítási napokon biztosítani tudják a déli meleg főétkezést és a további két étkezést, valamint a szociálisan rászoruló gyermekek egészséges és optimális fejlődéséhez szükséges minőségi és mennyiségi étkeztetést is.

A támogatást a települési önkormányzat igényelheti az általa étkeztetett **bölcsődében, óvodában, nappali rendszerű oktatásban**, valamint a kollégiumi ellátásban **részt vevő** (a Gyvt. 151. § (5) bekezdése szerint), **rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek, tanulók után.** (A jegyző annak a gyermeknek állapítja meg a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát, akinek családjában az egy főre jutó havi

jövedelem összege nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 140 %-át (2013-ban 39.900,- Ft), ha a gyermeket egyedülálló szülő, illetve más törvényes képviselő gondozza, vagy a gyermek tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos, vagy a nagykorúvá vált gyermek esetén, ha megfelel az egyéb feltételeknek vagy a fentiekbe nem tartozó esetekben annak a gyermeknek, akinek családjában az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 130 %-át (2013-ban 37.050,- Ft) feltéve, hogy a vagyoni helyzet vizsgálata során az egy főre jutó vagyon értéke nem haladja meg a törvényben meghatározott értéket.)

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság nem pénzbeli juttatást jelent, megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult többek között a gyermekétkeztetés normatív kedvezményének, az ingyenes tankönyvnek és egyéb kedvezményeknek az igénybevételére.

A kedvezményekre való jogosultságot a települési önkormányzat jegyzője egy évre állapítja meg ha - fő szabályként - az egy főre jutó jövedelem összege nem haladja meg az öregségi nyugdíjminimum 130 százalékát, vagyis ebben az évben a **37.050** forintot. Egyéb esetben – egyedülálló szülő által nevelt, beteg, fogyatékos gyermek esetében - az öregségi nyugdíjminimum 140 százalékát, vagyis **39.900** forintot.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapítására irányuló kérelemnyomtatványon a szülő, törvényes képviselő nyilatkozhat arról, hogy amennyiben a gyermek számára a jogosultság megállapításra kerül, abban az esetben a jegyző a határozatot küldje meg a gyermek étkeztetését biztosító intézmény részére, ha ezt a szülő, törvényes képviselő a kérelemnyomtatványon feltüntette.

A gyermekétkeztetés intézmény térítési díjának alapja az **élelmezés nyersanyagköltségének egy ellátottra jutó napi összege.**

A **személyi térítési díjat** az intézményvezető a **napi összeg általános forgalmi adóval növelt összegének és az igénybe vett étkezések számának,** valamint a normatív kedvezményeknek a figyelembevételével állapítja meg.

Készítette: Emberi Erőforrások Minisztériuma, Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatások Főosztálya

Tájékoztató az általános iskolában tizenhat óra előtt megszervezett egyéb foglalkozás alóli felmentésről

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nkt.) értelmében 2013. szeptember 1-jével kezdődő új tanévben került bevezetésre az általános iskolákban a 16 óráig tartó oktatásszervezési mód. Ennek jogszabályi alapja az Nkt 27. (2) bekezdése, amelynek értelmében az általános iskolában a nevelés-oktatást a délelőtti és délutáni tanítási időszakban olyan módon kell megszervezni, hogy a foglalkozások legalább tizenhat óráig tartanak. A törvénynek ez a rendelkezése az általános iskolák számára határoz meg kötelezettséget, valamennyi évfolyamra vonatkozóan.

Az Nkt. 46. § (1) bekezdése a tanuló kötelezettségévé is teszi, hogy részt vegyen a kötelező és a választott, továbbá általános iskolában a tizenhat óráig tartó egyéb foglalkozásokon.

Az általános iskolában a tizenhat óra előtt megszervezett egyéb foglalkozás alóli felmentésre vonatkozó előírást tartalmaz az Nkt. 55. § (1) bekezdése is. E szerint az iskolában – kivéve, ha

az intézmény egész napos iskolaként működik – az igazgató a tanulót a szülő kérelmére felmentheti – az általános iskolában tizenhat óra előtt megszervezett egyéb foglalkozás alól. Sem az Nkt, sem a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet (a továbbiakban: EMMI rendelet) nem határozza meg a felmentés szempontjait, tekintettel arra a jogalkotói szándékra, hogy a felmentés minden esetben csak az egyes tanulók egyedi körülményeinek a mérlegelése alapján történhet.

Az Nkt. az oktatás-szervezés helyi szabályainak megalkotását az intézményvezető és a tantestület hatáskörébe utalja, ebbe a körbe illeszkedik az egyéb foglalkozások alól szülői kérésre történő felmentés kritériumának meghatározása is. Az EMMI rendelet 5. §-a szerint a tanórai és egyéb foglalkozások rendjét, valamint a tanuló távolmaradásának szabályait a házirendben kell meghatározni. Ehhez kapcsolódóan célszerű lehet a foglalkozások alóli felmentés jóváhagyásának rendjét és elveit is a házirendben szabályozni. Hangsúlyozni kell ugyanakkor, hogy az intézményvezetőnek minden tanuló esetén egyedileg kell mérlegelni a felmentés megadását vagy az erre irányuló kérelem elutasítását. A mérlegelés során mindig a tanuló érdekeit szükséges figyelembe venni.

Az Emberi Erőforrások Minisztériumához több olyan jelzés érkezett, hogy az intézményvezetők az egyéb foglalkozások alóli felmentés megadását valamilyen igazolás meglétéhez kötik. Szeretnénk felhívni a figyelmet arra, hogy a felmentés a szülő egyedi kérélmé alapján történik, és a kérelemnek nem feltétele valamilyen igazolás benyújtása a szülő részéről. Ez hibás gyakorlat. Felmenthető a tanuló abban az esetben is, ha a kérelem arra irányul, hogy a tanuló valamelyik hozzátartozójával otthon tanul, vagy délután magántanárhoz jár nyelvórára. Ezekről az esetekről nyilván nem lehet igazolást kiállítani. A felmentésre vonatkozó döntés meghozatala során viszont az intézményvezetőnek mérlegelnie kell, hogy a tanuló számára előnyös-e, hogy otthon tanul. Ezt csak helyben, vagyis az iskolában lehet eldönteni. Az általános iskolában a tizenhat óra előtt megszervezett egyéb foglalkozás alóli felmentéshez kapcsolódóan szeretné a Tárcá ismételt felhívni a figyelmet arra, hogy a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény szerint a rendőrségnek intézkedési joga van arra, hogy tanítási napon azokat a 14. életévüket még be nem töltött tanulókat, akik nagykorú személy kíséréte nélkül, vagy hitelt érdemlő igazolás nélkül vannak távol a nevelési-oktatási intézményből a rendőr az intézmény vezetőjéhez kísérheti. 2013. szeptember 1-jétől az általános iskolai tanulóknak már 16 óráig kell a nevelési-oktatási intézményben tartózkodniuk. Amennyiben tehát engedélyezik a tanuló számára, hogy a 16 óráig tartó egyéb foglalkozásokon nem kell részt vennie, akkor célszerű lehet a felmentés megadásával egyidejűleg a vitás helyzetek megelőzése érdekében egy igazolást is átadni a tanuló számára arra vonatkozóan, hogy az iskola által szervezett foglalkozásról jogszerűen van távol.

Forrás: Emberi Erőforrások Minisztériuma (www.kormany.hu/hu)

Honlap a kormány levegőszennyezés-csökkentő programjáról

Az Európai Unió levegőminőségre vonatkozó irányelvének megfelelően a kormány 2011 októberében az 1033/2011. (X.12.) Korm. határozattal elfogadta a kisméretű szálló por (PM₁₀) csökkentését célzó ágazatközi intézkedési programot. A nemrég létrehozott <http://pm10.kormany.hu/> honlap a program megvalósításáról ad tájékoztatást, emellett érdekes és hasznos információkkal szolgál a témáról. A PM (az angol *particulate matter* rövidítéséből) a levegőben lebegő szilárd és folyékony részecskék gyűjtőneve. Magyarországon a „szálló por” elnevezés terjedt el az ülepedő portól való megkülönböztetés

érdekében. A PM₁₀ a 10 mikrométernél kisebb átmérőjű részecskék elnevezésére szolgál. Azért fontos meghúzni ezt a mérethatárt, mert a nagyobb részecskék egészségkárosító hatása nagyságrenddel kisebb, mivel a légzőrendszer szűrőin fennakadnak, így nem jutnak le a tüdőbe.

Az emberi tevékenység következtében keletkező PM-szennyezés kedvezőtlen egészségügyi hatásait számos tanulmány bizonyítja. Ezek között szerepel az enyhe légúti elváltozás, allergia, károsodott légzési funkció, emellett nőhet a légzőszervi, szív és érrendszeri tünetek megjelenésének és súlyosbodásának valószínűsége, ami miatt indokoltá válhat a sürgősségi ellátás vagy a kórházi kezelés, és emelkedhet a tüdőrák kialakulásának kockázata. A kis szemcseméretű részecskék belélegezve jutnak a tüdőbe, a léghólyagocskákon át a vérbe jutva vérrög-képződéshez is vezethetnek, így nőhet a szív- és érrendszeri megbetegedések következtében fellépő elhalálozások kockázata. Ezek a részecskék elsősorban tüzelőberendezésekből, belsőégésű motorokból, egyes ipari technológiákból kerülnek a levegőbe vagy a levegőben lévő anyagokból képződnek másodlagos részecskéként.

Hazai viszonylatban magas szennyezettség kialakulásával a fűtési félévben, kedvezőtlen időjárási viszonyok mellett lehet számolni. A 2012-ben elvégzett mérések alapján éves átlagban is magas szálló por szennyezettség a Sajó völgyében fekvő településeket, Pécsét és Veszprémet jellemezte. Az egyéb vizsgált települések levegőminősége a Vidékfejlesztési Minisztérium besorolási rendszere alapján a „jó”, Ajka esetében a „kiváló” kategóriába tartozott.

A Vidékfejlesztési Minisztérium az elmúlt évben komoly kutatást folytatott annak érdekében, hogy meghatározza az országhatáron túlról érkező légszennyezés forrását, ugyanis a szomszédos országok kibocsátásai alapvetően befolyásolják a hazánkban kialakuló szennyezettséget.

A Vidékfejlesztési Minisztérium minden évben kiemelt figyelmet fordít a lakosság szemléletformálására, úgymint a nem motorizált közlekedési módok központilag koordinált népszerűsítésére. A kormányzati célkitűzések között szereplő szemléletformálás egyik új eszköze a kormányzati PM₁₀ honlap létrehozása. A <http://pm10.kormany.hu/> honlapon az önkormányzatok és az állampolgárok hasznos tanácsokat találhatnak arról, hogy miként járulhatnak hozzá a légszennyezés csökkentéséhez, mindannyiunk egészségének megóvásához.

A honlapot a Vidékfejlesztési Minisztérium folyamatosan frissíti, és ezekről rendszeresen tájékoztatást ad majd az Önkormányzati Hírlevelében.

Készítette: Vidékfejlesztési Minisztérium, Környezetmegőrzési Főosztály

„Vizek házai” kulturális örökség napjai

(2013. szeptember 20-21.)

A Kulturális Örökség Napokról – Franciaországban „A műemlékek nyitott napja” címmel 1984-ben egy egyedülálló kezdeményezés indult útjára, azzal a céllal, hogy azok a kiemelkedő, várhatóan széles érdeklődésre számot tartó, de a nagyközönség előtt általában zárva tartó műemlék épületek évente egy hétvégén nyissák meg kapuikat, és ingyen, lehetőleg szakszerű vezetéssel fogadják a kíváncsi látogatókat. 1991-ben indította az Európa Tanács az Európai Örökség Napok elnevezésű saját rendezvénysorozatát. Annak érdekében, hogy az

eseményekre minden országban hasonló keretek között, és az Európa-zászló színei alatt kerüljön sor, már 1991-ben egy sor általános elvet fogalmaztak meg, többek közt, hogy:

- a rendezvényeket minden év szeptemberében valósítsák meg,
- elsősorban az általában nem látogatható épületek nyissák meg kapuikat,
- az évközben is nyitva tartó helyszínek külön programokkal (kiállításokkal, tárlatvezetésekkel, koncertekkel, előadásokkal stb.) várják látogatóikat,
- minden helyszín biztosítson ingyenes, vagy rendkívül kedvezményes belépést
- a helyszíneken az Európai Örökség Napok hivatalos zászlója lobogjon,
- a hivatalos logó szerepeljen minden népszerűsítő kiadványon.

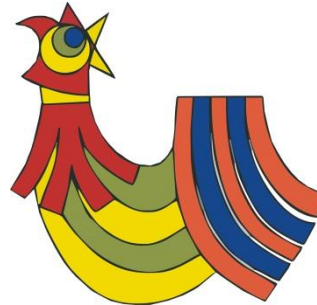
A Kulturális Örökség Napjait korábban a kultúráért felelős minisztérium, majd a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal szervezte, óriási sikerrel, évente növelve a kapuikat megnyitó helyszínek és a látogatók számát. Ez a rendezvénysorozat hazánk legnépszerűbb kulturális eseményévé vált.

Idén szeptemberben a Belügyminisztérium és az Emberi Erőforrások Minisztériuma közösen szervezték a Kulturális Örökség Napjait. Immár hagyomány, hogy a Kulturális Örökség Napjainak országos megnyitója alkalmából kihirdetik a szellemi kulturális örökség nemzeti listájára felkerült újabb elemeket. A rendezvénysorozat idei megnyitójának Kőszeg városa adott otthont, amelynek keretében Halász János államtitkár úr a szellemi kulturális örökség nemzeti listájára felkerülő új elemeket is kihirdette.

Balog Zoltán miniszter úr döntésével az eddig 14 elemből álló nemzeti jegyzék további öt elemmel bővült: a tápéi gyékényszövés, a szatmár-beregi szilvalekvárfőzés, a Duna-menti hagyományos halászat és a bukovinai csobánolás, valamint a kőszegi „szőlő jövés” hagyományával.

Forrás: Emberi Erőforrások Minisztériuma, Kultúrpolitikáért Felelős Helyettes Államtitkári Titkárság

Magyarországi Falumegújítási Díj 2013

A Belügyminiszter és a Vidékfejlesztési Miniszter közösen meghirdeti a Magyarországi Falumegújítási Díj 2013. pályázatot

Az idén ötödik alkalommal kiírásra kerülő pályázattal a meghirdetők célja, hogy felkutassák, díjazzák és ezzel „reflektorfénybe állítsák“, azokat a települési közösségeket, amelyek kimagasló és példaszerű színvonalon végzik jövőbemutató fejlesztési munkájukat. A kiírók a példák bemutatásával, az információk cseréjével javítani kívánják a falumegújítást végző községek eredményeit, a jó példákkal el kívánják érni, hogy a falumegújítás mozgalommá szerveződjön.

A pályázat ezúttal is az „Európai Falumegújítási Díj” pályázati kiírás követelményein alapul, amelyet az Európai Falumegújítási és Vidékfejlesztési Munkaközösség írt ki.

A magyarországi pályázatnak – a hazai falufejlesztési tevékenységek elismerése mellett – az is célja, hogy kiválassza azt a települést, amely a leginkább méltó módon képviselheti hazánkat az európai megmérettetésen.

A pályázat mottója, „Jobban élni”, arra vonatkozó jelzés, hogy a "gyorsabbra, magasabbra, nagyobbra" jellegű mennyiségi célok csak ritkán lehetnek a falusi települések sikerének receptjei. Sokkal inkább az életminőség javulása kell, hogy a vidéki települések mindennapjainak célja legyen.

A pályázatokat **2013. október 18-ig** kell benyújtani a területileg illetékes állami főépítésznek.

A pályázati kiírás és mellékletei letölthetők a [dokumentumtár](http://www.kormany.hu/hu)ban (Kormányportál: www.kormany.hu/hu – Dokumentumok – Belügyminisztérium – Pályázatok)

Pályázat a Hungarikumok Népszerűsítésére

Október 31-ig lehet pályázni a nemzeti értékek és hungarikumok gyűjtésének, kutatásának, népszerűsítésének, megismertetésének, megőrzésének és gondozásának támogatására.

A vidékfejlesztési miniszter a Hungarikum Bizottság elnökeként nyílt pályázatot hirdet a nemzeti értékek és hungarikumok gyűjtésének, kutatásának, népszerűsítésének, megismertetésének, megőrzésének és gondozásának támogatására a nemzeti értékekről és hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvénynek megfelelően.

A pályázatra 2013. október 31-ig lehet elektronikusan jelentkezni a Nemzeti Agrárszaktanácsadási, Képzési és Vidékfejlesztési Intézet honlapján, az alábbi linken elérhető felületen: http://www.nakvi.hu/app/hungarikum/index_main.php.

A pályázat célja a nemzeti értékek és hungarikumok gyűjtésén és rendszerezésén túl az értéktárak fenntartása, segítése és a Magyar Értéktárban, a Hungarikumok Gyűjteményében nyilvántartott kiemelkedő nemzeti értékeink kiemelkedő voltát mélyítő ismeretek megszerzése, ezen értékek kollektív megismertetése, azok hazai, külhoni és nemzetközi rendezvényeken, írott és elektronikus kiadványokban történő megjelentetése és népszerűsítése.

A pályázati kiírás [itt](#) elérhető.

Forrás: www.nakvi.hu

További hazai pályázati lehetőségek

<u>Örökség serleg</u>	
Benyújtási határidő:	A pályázat kiírója:
2013. november 1.	Falvak Kultúrájáért Alapítvány és a Magyarország Felfedezői Szövetség

<u>A települési szilárd hulladéklerakókat érintő térségi szintű rekultivációs programok elvégzése</u>	
Benyújtási határidő:	A pályázat kiírója:
2013. december 31.	Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

Ausztria-Magyarország Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013

Benyújtási határidő:	A pályázat kiírója:
2013. december 31.	Nemzeti Fejlesztési Ügynökség; VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Közhasznú Társaság

Derogációs víziközmű projektek előkészítése

Benyújtási határidő:	A pályázat kiírója:
2013. december 31.	Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

Első munkahely garancia - központi munkaerő-piaci program

Benyújtási határidő:	A pályázat kiírója:
2013. december 31.	Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Ivóvízminőség-javítás

Benyújtási határidő:	A pályázat kiírója:
2013. december 31.	Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

Környezetvédelmi célú informatikai fejlesztések a közigazgatásban (E-környezetvédelem) / KEOP - 6.3.0/09-11

Benyújtási határidő:	A pályázat kiírója:
2013. december 31.	Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

Roma emberek képzésbe ágyazott foglalkoztatása a szociális és gyermekjóléti ellátórendszerben / TÁMOP-5.3.1-B-2-12/2

Benyújtási határidő:	A pályázat kiírója:
2013. december 31.	Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

Roma emberek képzésbe ágyazott foglalkoztatása a szociális és gyermekjóléti ellátórendszerben (KMR) / TÁMOP-5.3.1-B-2-12/1

Benyújtási határidő:	A pályázat kiírója:
2013.december 31.	Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

Térségi elérhetőség javítása

Benyújtási határidő:	A pályázat kiírója:
2013. december 31.	Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

Kedvezményes osztálykirándulás, erdei iskola, táborozási lehetőség - Napfény-Napsugár-Órség

Benyújtási határidő:	A pályázat kiírója:
2014. május 31.	Napfény Ifjúsági és Sporttábor

Összeállította: Belügyminisztérium, Önkormányzati Feladatok Főosztálya

Pályázati hírek

Nemzeti emlékhelyek felújításáról

A nemzet történelme és fejlődése szempontjából kiemelkedő helyszínek, valamint a jelentőséggel bíró kegyeleti helyszínek nemzeti emlékhellyé nyilvánításának kezdeményezése a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság javaslata alapján a kultúráért felelős miniszter feladata. A helyszínek kiválasztásában fontos kritérium azok történeti fontossága, a nemzet eredetében, történetében, a nemzet sorsának alakulásában betöltött, sorsfordító, olykor veszteséggel, vértanúsággal járó meghatározó szerepe.

A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény 2. sz. melléklete alapján nemzeti emlékhelyek a következő helyszínek:

Kiemelt nemzeti emlékhely:

- Budapest, Kossuth Lajos tér

Nemzeti emlékhelyek:

- Budapest, I. kerület, Várnegyed
- Budapest, VIII. kerület, Magyar Nemzeti Múzeum
- Budapest, Rákoskeresztúri Újköztemető, 298., 300. és 301. parcella
- Budapest, XIV. kerület, Hősök Tere
- Debrecen, Református Nagytemplom és Kollégium
- Mohács, Történelmi Emlékhely
- Ópusztaszer, Történelmi Emlékpark

- Pákozdi Katonai Emlékhely
- Somogyvár-Kupavár
- Székesfehérvár, Romkert

A nemzeti emlékhelyek felújítására, értékőrző használatára az Emberi Erőforrások Minisztériuma támogatást nyújt. Az eddig megvalósult eredmények:

Debreceni Református Nagytemplom és Kollégium

A Debreceni Református Kollégium vagyonkezelése alatt álló Debrecen, Református Nagytemplom és Kollégium 2012. január 1. óta nemzeti emlékhely. A címhez méltó működtetés és bemutatás elősegítése érdekében nyújtották be pályázatukat az Emberi Erőforrások Minisztériumának. A Kollégium a „Nemzeti emlékhely népszerűsítése a Református Kollégium 475. jubileumi évében” címmel az alábbi feladatok teljesítését vállalta 4.400.000,- Ft támogatásból:

1. Kollégiumtörténeti jubileumi kiállítás megrendezése és kiállítási katalógus megjelentetése.
2. A Debreceni Református Kollégium elé műemléki környezetbe illő, a városi hatóságok által engedélyezett tájékoztató névtábla elkészítése és elhelyezése a Kollégium keleti főbejáratánál.
3. A Debreceni Református Kollégium kórusainak, közöttük a 275. éves fennállásának megünneplésére készülő Kollégiumi Kántus két lemezből álló CD-jének kiadása 1000-1000 példányban.
4. A Református Kollégium, mint nemzeti emlékhely népszerűsítése a 10-15 éves korosztály körében egy illusztrált képeskönyvvel (szerző: Győri L. János, illusztrátor: Orosz Judit).

A jubileumi évét ünneplő Kollégium jubileumi szervező bizottsága olyan rendezvénysorozatot állított össze, amely egyaránt tartalmaz színvonalas szakmai rendezvényeket, tanulmányi versenyeket, másrészt nagyszabású találkozót, koncerteket és képzőművészeti kiállításokat, amelyek főként az oktatási szférában adnak súlyt a 475 éves nemzeti emlékhelynek.

Történelmi Emlékhely, Mohács

A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság vagyonkezelése alatt álló Mohácsi Történelmi Emlékhely 2012. január 1. óta nemzeti emlékhely. A címhez méltó működtetés és bemutatás elősegítése érdekében nyújtották be pályázatukat az Emberi Erőforrások Minisztériumának.

A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatósága az alábbi feladatok teljesítését vállalta 4.400.000,- Ft támogatásból:

1. A Mohácsi Történelmi Emlékhely nemzeti emlékhelyen, a sírkert területén álló 1976-ban felállított 120 db fából faragott sírjel közül 15 db sírjel restaurálása (Szatyor Győző fafaragó művész közreműködésével), ezáltal a sírkert állapotának javítása.
2. A sírkert megfelelő színvonalú bemutatása, a park esztétikus megjelenésének biztosítása érdekében az öntözőrendszer felújítása. A 2000-ben kiépített automata öntözőrendszer felújítása megtörtént, így a 3,5 ha terület öntözése és gondozása zökkenőmentes.
3. A sírkertben található tömegsírok és a park virágosítása, évelő növények, egyházi virágok telepítése a tömegsírokra és a bejáratához.
4. Az emlékhelyet bemutató kiadvány elkészítése magyar, angol és német nyelven. Ennek összeállítása a turisztikai főszezon kezdetéhez igazodva tervezett. Elkészült 15 000 darab magyar nyelvű, 7 500 darab angol és 7 500 darab német nyelvű, az emlékhelyet bemutató és népszerűsítő ingyenes kiadvány.

Somogyvár-Kupavár Nemzeti Emlékhely

Somogyvár Község Önkormányzata 5.000.000,- Ft támogatásban részesült, ebből vállalta, hogy felújítja és korszerűsíti Somogyvár nemzeti emlékhely fogadóépületét és környezetét, így kulturáltabb és biztonságosabb környezetben fogadhatja a látogatókat.

Pákozdi Katonai Emlékhely

Pákozdi Község önkormányzata 4.900.000,- Ft támogatást kapott az Emberi Erőforrások Minisztériumától a Pákozdi-Sukoró csata emlékmúzeum – vihar miatt megsérült – tetőszerkezetének felújítására.

Forrás: Emberi Erőforrások Minisztériuma, Kultúrpolitikáért Felelős Helyettes Államtitkári Titkárság

Huszonkilenc kerületi projektet támogathat a főváros a Tér-Köz pályázaton

Összesen 29 kerületi projekt támogatását javasolja a főváros vezetése a Fővárosi Közgyűlésnek a Tér-Köz pályázaton. A tervezett összegek megítéléséről csütörtökön dönthet a testület.

A városrehabilitációs programok támogatására július végéig pályázhattak a kerületek, az elbírálás szempontjai közé tartozott a helyi civil kezdeményezések felkarolása, a társadalmi, gazdasági és környezeti fenntarthatóság, az innovatív, előremutató eszközök alkalmazása, valamint az üres, alulhasznosított városi területek problémájának megoldása.

A kerületi önkormányzatok 61 pályázatot nyújtottak be, 16 milliárd 697 millió forint értékben. A kiírás szerint a főváros 5 milliárd 101 millió forintot használhat fel támogatásra.

A főpolgármester és öt helyettese 29 projekt támogatását javasolja a közgyűlésnek. Ezek között szerepel a II. kerületi Pálvölgyi Természettudományi Bemutatóhely és Családi Szabadidőpark kialakítása, egy többfunkciós közösségi tér kialakítása Békásmegyeren, az V. kerületi Szervita tér és a VI. kerületi Nyugati tér Skála Metró előtti területének megújítása, a józsefvárosi Palotanegyed kulturális városmegújítása, a II. János Pál pápa téri játszótér fejlesztése, a kőbányai Újhegyi sétány átfogó megújítása, a hegyvidéki Városháza tér kialakítása és környezetének rehabilitációja, a zuglói Mogyoródi úti közösségi sportpálya fejlesztése, a csepeli Sport-, Szabadidő- és Rendezvényközpont korszerűsítése, valamint új piac létesítése Budafok belvárosában.

Forrás: ÖNkorNEt – MTI – 2013.09.25.

Szociális intézmények újultak meg a tiszafüredi kistérségben

A tiszafüredi kistérség többcélú társulása tavaly csaknem 140 millió forintot nyert az Új Széchenyi Terv Észak-Alföldi Operatív Programja keretében szociális alapszolgáltatások fejlesztésére. A 95 százalékos támogatottságú pályázat nyomán kapott pénzből az ország egyik leghátrányosabb helyzetű kistérségében három településen intézmények építését, felújítását végezték el, valamint új eszközöket szereztek be - közölte Juhász Dobos-Zsuzsanna projektmenedzser az MTI-vel.

A legszembetűnőbb változás Tomajmonostorán történt, ahol a régi, többfunkciós épület állaga az évek során annyira leromlott, hogy a szakemberek a lebontását javasolták. Az

újonnan épült 173 négyzetméter alapterületű, földszintes, akadálymentesített irodaépület falai között gyermekjóléti, családsegítő és házi segítségnyújtó iroda kapott helyet. A fejlesztés révén az épületen belül közös használatú tereket alakítottak ki, szociális és raktárhelyiségekkel. Az intézményben a meleg vizet napkollektorokkal biztosítják.

Tiszaigaron a pénzből a meglévő épületet kívül-belül felújították, akadálymentesítették, a fűtési rendszert korszerűsítették, informatikai berendezéseket, konyhai ételszállító eszközöket vásároltak.

Tiszaörsön az idősök nappali ellátására szolgáló épületet a rossz állaga miatt szintén felújították, környezetét rendbe tették, és kerékpártárolót alakítottak ki.

Forrás: MTI-ÖNkorNET – 2013.09.24.

4,7 milliárd forint értékben fejleszthetnek a szabolcsi települések

Több mint 4,7 milliárd forintnyi pályázati támogatást nyertek el különböző infrastrukturális fejlesztésekre a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei települések - közölte Tilki Attila országgyűlési képviselő sajtótájékoztatón szeptember 16-án Nyíregyházán.

A Fehérgyarmat polgármesteri tisztségét is betöltő kormánypárti politikus elmondta: Lázár János brüsszeli tárgyalásai után felgyorsult az uniós pályázatok forráslehívása, ezek közül a szociális város rehabilitációs és a funkcióbővítő településfejlesztési pályázatokon nyertek el nagyobb összegeket a térségi települések.

Előbbiben hat, míg utóbbi kiíráson nyolc város nyert el nagyságrendileg 220 és 450 millió forint közötti támogatásokat - ismertette Tilki Attila. Hozzátette: a város rehabilitációs pályázaton több mint 2,2, a funkcióbővítőn pedig 2,4 milliárd forintnyi juttatást kapnak az önkormányzatok. Ezzel párhuzamosan az orvosi rendelők felújítására kiírt pályázatokon is sikeresen pályázott további 27 térségi község és város.

A Fidesz célja, hogy a települések a rendelkezésre álló EU-s források közül minél többet le tudjanak hívni a pályázatokon keresztül - fogalmazott a képviselő, hozzátéve, hogy ezzel a megyei jogú városok mellett a járási térségi központok infrastruktúráját is szeretnék megerősíteni.

A mindkét pályázati kiíráson nyertes Kisvárda polgármestere a tájékoztatón elmondta, összesen 620 millió forintot használhat fel a város fejlesztésekre. Leleszi Tibor közlése szerint az önrészt nem tartalmazó, kizárólag a pályázatok révén elnyert pénzből visszaállítanák Kisvárda régi polgári belvárosi arculatát, bérlakásokat újítanak fel, tanodát, ökojátszóházat és médiaközpontot létesítenek, illetve növelik a zöldterületek arányát a városban.

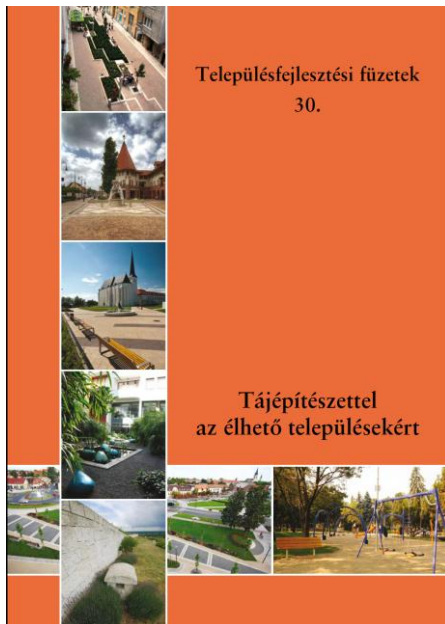
Forrás: ÖNkorNET-fidesz.hu – 2013.09.16.

Településfejlesztési Füzetek – Megjelent a szakmai sorozat 30. száma

A BM 1992-ben indított sorozata az önkormányzatoknak nyújt támogatást, hogy kötelező vagy vállalt településfejlesztési, -üzemeltetési feladataikat hogyan lássák el.

A települések a rendszerváltást követően, alapvetően az infrastrukturális téren felgyülemlett, tetemes elmaradottságuk leküzdésére fókuszáltak. Ebben igen jelentős erőfeszítéseket tettek, jelentős eszközöket mozgósítottak, jórészt ehhez kötődtek a hazai pályázatok, így hatalmas eredmények is születtek. Egyre fontosabb azonban a funkcionalitás mellett az élhető környezet, a település esztétikai megjelenése is.

Jelen füzet – tartalma miatt – nagyon sokban különbözik az eddigiektől: kiemelt jelentőséget kap a képi ábrázolás, illetve a képekhez csatlakozó írások. Ezért a fejezetek szövegeinél több mint kétszer nagyobb teret is kaptak, hiszen az érdeklődést kívánja felkelteni, az igényességet

növelni, és felhívni a figyelmet egy olyan szakma képviselőire, akiknek a szaktudását az eddigiekben az indokoltnál talán kevésbé vették igénybe az önkormányzatok. Pedig a magyar tájépítészeti képzés a világon az elsők között indult meg a XX. század elején, és Magyarországon található a világ első szabadon látogatható közparkja, a budapesti Városliget. A tájépítészek tevékenysége a települések alakítását sokféle módon befolyásolja: területrendezési tervek készítésével megteremtik a települések területhasználatának kereteit, meghatározzák a fejlesztési lehetőségeket, a védelemre érdemes területeket. Részt vesznek az integrált településfejlesztési stratégiák és a településrendezési tervek készítésében, elősegítve a komplex, ökológikus és kiegyensúlyozott településfejlődést. Mindemellert megtervezik – gyakran kivitelezik és fenntartják – a települések zöldfelületeit, játszótereit, parkjait, köztereit.

A Magyar Tájépítészek Szövetsége által készített kiadvány javaslatokat, ötleteket ad példaszerű tervek, színes ábrázolások kíséretében, milyen széles területeken lehetnek hasznára az önkormányzatoknak.

A kiadványokat – a megyei kormányhivatalok szíves közreműködésével – ingyenesen juttattuk el minden települési önkormányzatnak. Reméljük, mára mindenhová eljutottak, és olyan kedvükre valóan forgatják, amilyen odaadással az alkotói készítették.

A kiadvány elérhető a www.kormany.hu/hu oldalon (Dokumentumok – Belügyminisztérium – Kiadványok rovatban), illetve letölthető [itt](#).

Összeállította: Madaras Attila sorozatszerkesztő, Belügyminisztérium, Területrendezési és Településügyi Főosztály

Az Önkormányzati Hírlevél kiadásáért felel: Dr. Bekényi József, Belügyminisztérium, Önkormányzati Feladatok Főosztálya

Szerkeszti: az Önkormányzati Hírlevél szerkesztőbizottsága

Szerkesztésért felel: Dr. Barabás Zoltán, Belügyminisztérium, Önkormányzati Feladatok Főosztálya

Szerkesztőbizottság címe: Belügyminisztérium, Önkormányzati Feladatok Főosztálya

1903. Budapest, Pf. 314.

Telefon: 06 1 441 1127; e-mail: onkormanyzati_hirlevel@bm.gov.hu